

DEMOKRATİK SOL

HAREKETİN ÖNCÜLERİNİ

TÜRKİYE SOSYAL ARAMA VE YAYINLAMA VAKFI

- *GÖREV YAZISI
- *AÇIKLAMALAR
- *BAŞVURU BELGESİ

Ankara
Haziran, 1984

Ankara. Haziran 1984

Değerli Arkadaşımız,

Demokratik Sol'un gerçek partisi artık kurulmak üzere. Partinin kuruluşuna katkıda bulunacaklar arasında yer aldığınız için sizi kutlarız.

Partinin kuruluşuna, çatıdan değil, temelden başlandı. 1983 Kasım ayından bu yana, Partiye, Demokratik Sol anlayışla tutarlı sağlam bir temel oluşturmak için yoğun ve titiz bir çaba gösterildi. Hazırlık çalışması yapılan illerin sayısı, bir ay içinde 27 den 35 e ulaştı.

Şimdi. Partinin yapısı, temelden çatıya doğru, halkın ellerinde yükselecektir.

Partinin daha doğuştan demokratik yapılı ve işleyişli olmasına özen gösterildiği için, genel mer-

kez düzeyinde de, illerde ve ilçelerde de, yönetici kadrolar önceden belirlenmedi. Partinin çatısı, Ankara'da geniş katılımı toplanacak olan «Kurucular Kurultayı»nda çatılacaktır. Merkez yöneticileri de, yerel yöneticiler de ondan sonra belirlenecektir.

Geçici Yazışma Merkezinde görev alanlar, Kurultaya kadar, yalnızca teknik çalışmaları ve gerekli açıklamaları yapacaklardır. Bu Merkez, yazışmaları, her biri eşit durumda olan üye adayları ile tek tek sürdürecektir.

Tüzük ve Program taslakları da, yakında, kuruluş katkıda bulunacak tüm arkadaşlarımıza ulaştırılacaktır; ve «Kurucular Kurultayı»na sunulacak tasarılar, her üye adayının görüş bildirmesine olanak sağlandıktan sonra, kesin biçimlerini alacaktır.

Böylelikle, Partinin yönetimine ve denetimine her üyenin sürekli ve etkin katılımı, daha kuruluş öncesinde, bir demokratik hak ve alışkanlık olarak yerleşmiş olacaktır.

Üye adaylığı için başvuru belgesi dolduranların sayısı bugüne kadar 18 bini aşmıştır.

Başvuruda bulunanlardan her biri, şimdi, kendi ilinde ve yöresinde, veya ilişkili bulunduğu il ve

yörelerde, kurulacak Partiye üye olmak isteyebilecek uygun nitelikte başka yurttaşları da belirlemelidir ve onların başvurularını da, Geçici Yazışma Merkezine, engeç bir ay içinde ulaştırmalıdır.

Bu konuda hiçbir üye adayının ayrıcalıklı bir yetkisi yoktur; kuruluş katkıda bulunacak herkes eşit ölçüde yetkili ve görevlidir.

Her üye adayının uygun nitelikli yeni üye adayları sağlamada göstereceği başarı, illerde, kuruluşdan sonra üstlenebileceği görevlerdeki başarısının da bir göstergesi olacaktır; ve tüm üyelerin parti çalışmalarına doğrudan ve etkin katılımı ilkesine şimdiden işlerlik kazandıracaktır.

Kuruluş çalışmalarına katılanların ortak eğilimlerine uygun olarak, üye adaylarında şu niteliklerin bulunması özenle gözetilmelidir:

- * Demokratik Sol anlayışı bilinçli olarak benimsemiş olmak ve başka sol akımlarla ilişkisi bulunmamak;
- * Şiddet eylemlerine karışmamış olmak;
- * Etnik ayrımcılık, din ve mezhep ayrımcılığı, «yerli - yabancı» ayrımcılığı gütmemek; Atatürk'ün bütünleştirici milliyetçilik anlayışını ve laikliği benimsemiş olmak;

- * Geçmişte Demokratik Sol hareketin bütünlüğüne ve tutarlılığına zarar vermemiş olmak;
- * Dar kadroculuk ve hizipçilik eğilimleri taşımamak;
- * Kişisel yaşamı ve davranışlarıyla çevresine güven vermek ve o bakımdan da Demokratik Sol anlayışla tutarlı olmak.

Bu niteliklere uygunluğun güvence altına alınabilmesi için, her üye aday, önereceği başka adayların da sorumluluğunu üstlenmelidir.

Demokratik Sol anlayışla bağdaşmayan amaçlar için Partiyi basamak veya araç gibi kullanmaya kalkışabilecek kimselerin sızma olasılığına karşı özellikle dikkatli davranılmalıdır.

Demokratik Sol parti, benimsemediği düşüncelerin de örgütlenme özgürlüğü önündeki sınırlamaları kaldırmak için uğraş vermeyi bir demokratik görev saymakla birlikte, bu görevi yerine getirirken, kendi doğrultusunu ve tutarlılığını korumak zorundadır.

Geçmişte başka sol akımlara katılmış olanlardan bazıları, şimdi, Demokratik Sol anlayışı içtenlikle benimsemiş olabilirler. Fakat onların da iç-

tenliklerinin bir süre sınanması gerekir. İnanarak bu anlayışa gelmiş olanlar, herhalde, Partinin tutarlılığı bakımından gösterilen ihtiyatlılığı anlayışla karşılayacak ve, içtenliklerini kanıtlamak üzere, bir süre beklemeye razı olacaklardır.

Bazı çıkar çevrelerinin istekleri yönünde partiyi sağa çekmek isteyebilecek olanların sızma olasılığına karşı da aynı dikkat gösterilmelidir.

Düşünceleri veya toplumdaki konumları bakımından gerçek yerleri, sağda değil, Demokratik Solda olmakla birlikte, 12 Eylül 1980 öncesi dönemin belirsizlikleri, kavram kargaşası veya duygusal engelleri nedeniyle yerlerini bulamamış fakat demokrasiden ve barışçı yollardan hiçbir zaman sapmamış olanların şimdi aramıza katılmaları ise doğaldır. Demokratik Sol partinin, geçmişe dönük değil, geleceğe yönelik bir parti olması, insanca ve hakça bir düzen kurulmasını ve sağlıklı bir demokrasinin tüm gerekleriyle işlerlik kazanmasını isteyen herkesin, geçmişi kapatarak, bu kuruluşda yer almasını kolaylaştıracaktır.

Ayrıca, son dönemde kurulan partilerden ayrılarak Demokratik Sol partinin kuruluşuna katılmak isteyen pekçok iyiniyetli yurttaşımız bulunduğunu biliyoruz. Bu durumdaki kimselerin baş-

vuru belgeleri doldurulmadan önce, kimliklerini, üye bulundukları partilerdeki durumlarını, Geçici Yazışma Merkezine, kendi görüşünüzle birlikte, bildirmenizi rica ederiz. İncelemeler sonucunda, bu gibi isteklilerden aramıza bu aşamada katılmaları uygun bulunanların adları size duyurulacaktır.

Başvuru belgesinin bir örneği, bu yazımızla birlikte, size gönderilmektedir. Bu belgeden, daktilo ile, fotokopi ile veya el yazısı ile gereği kadar çoğaltabilirsiniz. Göndereceğiniz her başvuru belgesinin altında, önerdiğiniz kimse için bir güvence olarak, kendi adınız, imzanız ve adresiniz bulunmalıdır.

Bu belgeler **engeç** bir ay içinde Geçici Yazışma Merkezine ulaştırılırsa, Tüzük ve Program taslakları, Kurucular Kurultayından önce, sizin tanıtacağınız yeni üye adaylarına da gönderilebilecektir.

Tüzük ve program taslaklarının bazı bölümleri, daha önce, Geçici Yazışma Merkezince, kamuoyuna **parça parça** açıklanacaktır; fakat bunların tam metinleri, belli bir tarihte, tüm üye adaylarına postalanacaktır.

Ülkemizde şimdiye kadar benzeri görülmemiş ölçüde demokratik bir kuruluş yönteminin gereği

olarak sürdürülecek bu yazışmaların masraflı olduğunu **takdir** edersiniz. Nitekim, bu mektubumuzun 18 bini aşkın üye adayına gönderilmesi için yapılan kâğıt, zarf, baskı ve posta harcamaları yaklaşık yediyüzbin lira tutmaktadır.

Demokratik Sol parti, doğrultusunu koruyabilmek, kişilere veya kuruluşlara bağımlı duruma gelmemek ve her anlamda halkın partisi olabilmek için, giderlerini, tüm üyelerinin hakça ve düzenli katkılarıyla karşılamak, ve bu alışkanlığı daha kuruluş öncesinden edinmek zorundadır. O nedenle, yeni üye adaylarının başvurularını Geçici Yazışma Merkezine gönderirken, zafın içine o arkadaşlarınızın da ortak katkısıyla 5'er liralık 20 adet pul koymanızı rica ederiz. Böylelikle, tüm üye adaylarına gönderilecek tüzük ve program taslaklarının kâğıt, baskı ve posta giderleri de, kuruluşa katkıda bulunanların dayanışmasıyla karşılanmış olacaktır.

Demokratik dayanışmayla sağlanan gelirlerin ve yapılan harcamaların hesap raporu Kurucular Kurultayına sunulacaktır.

Yeni üye adayları sağlamaya çalışırken karşılaşılabileceğiniz soruları yanıtlamanıza yardımcı olur düşüncesiyle, Geçici Yazışma Merkezinden şimdiye kadar basına yapılmış açıklamaların bazı

BASINA YAPILMIŞ AÇIKLAMALARDAN ÖZETLER

1 — SOSYAL DEMOKRAT VEYA DEMOKRATİK SOL PARTİ NASIL KURULUR?

Bir partinin soldaki yerini, herşeyden önce, kuruluş biçimi, yapısı ve iç işleyişi belirler. Bir Demokratik Sol veya Sosyal Demokrat partinin çatıda değil, geniş bir temel üzerinde, çalışan halk kesimleriyle iç içe örgütlenmiş olması gerekir.

Bir Demokratik Sol parti, ancak doğrudan doğruya halkın özgür iradesinden kaynaklanarak ve tek gücü onda görerek, çevreden merkeze, temelden çatıya doğru kurulabilir.

Bu nedenle, saksıda çınarın yetişmeyeceğini, gür ağaçların, ürünlerin ve çiçeklerin bahçede tarlada, çilesi çekilerek yetişeceğini bilenler, dar kalıplara dökülmüş siyasal mekanizmalarda yer almaktansa, geniş toplumsal katılımlarla, ve dayanışmayla, halkın gücünü, hakça ve özgür bir düzen için, ve tam bağımsızlık için harekete geçirmeyi kararlaştırdılar; çevrelerini, birbirlerini tanıyıp sinamaya ve sayılarını çoğaltmaya başladılar.

Bu nedenle Demokratik Sol parti, özel bürolarda ve konutlarda bir araya gelip kendilerine kurucu sıfatı veren ve kuruculukları resmi makamlarca onaylanmak gereken insanların güdü-

münde değil, tarlalarda, işyerlerinde, kahvelerde veya komşuluk ilişkileri içinde birbirlerini tanıyıp sinamaya çalışan geniş yurttaş topluluklarının dayanışması, öncülüğü ve özgür iradesi ile oluşmaktadır.

Bu nedenle Demokratik Sol Parti, bir şöhretler partisi değil, bir yurttaşlar partisi olacaktır.

2 — NEDEN YENİ BİR PARTİ?

Kuruluş biçimleri, yapıları ve iç işleyişleri bakımından, bugün var olan partiler arasında köklü bir ayrım yoktur. Hepsi, dar kurucu kadrolar tarafından birer çatı örgütü olarak kurulmuştur. Hepsinin yapısı, egemen güçlerin ağırlık taşıdığı veya kolayca etkileyebileceği niteliktedir. Hiçbirinin iç işleyişine halkın katılımı yoktur.

Bu açıdan bakıldığında, kurulu partilerden hiçbirisi, «Demokratik Sol» veya «Sosyal Demokrat» sayılamaz. Nitekim, demokratik sol tutumun oy kaynağını oluşturmaya gereken yerlerde, «sosyal demokrat» olduğunu öne süren iki parti, tek bir belediye başkanlığı kazanamamıştır.

Kuruluşlarının, yapılarının ve iç işleyişlerinin yetersizliği, «sosyal demokrat» olduğunu öne süren partilerin tutumlarında da bir takım çelişkiler ve belirsizliklere neden olmaktadır.

Örneğin, bu iki parti, yeni Anayasanın getirdiği hak ve özgürlük kısıntılarından yakını görünüyor. Fakat, bunlardan birinin sayın Genel Başkanı, geçenlerde verdiği bir demeçte «Biz, Anayasanın değiştirilmesini istemiyoruz, Bundan önce olduğu gibi bundan sonra da böyle bir talebimiz olmayacak» dedi. Öteki partiden de benzer açıklamalar yapılıyor.

Günlük esintilere göre böylesine yalpalayan kararsız, tutarsız bir tutumla, bir demokratik sol veya sosyal demokrat düzen değişikliği gerçekleştirilemez. Halka bu konuda güven verilemez.

O yüzden ki, Anavatan Partisi demokrasiyle bağdaşmayan çağdışı bir düzen değişikliği gerçekleştirmeye çalıştığı halde, «sosyal demokrat» olduğunu ileri süren partiler, bugünkü iktidar karşısında «tutucu» partiler gibi görünür olmuşlardır. İleriye dönük inandırıcı bir seçenek oluşturmamaktadırlar.

Eğer meydan, «sosyal demokrat» olduğunu ileri süren iki partiye bırakılacak olursa, Türkiye'deki demokratik sol birikim, bölünmenin de ötesinde, erir gider... Veya, bu birikimin bir bölümü, çaresizlikten, demokrasiyle bağdaşmayan sol akımlara yönelebilir.

Türkiye'deki demokratik sol birikim, demokrasiye ters düşen koşullar altında kendi kendilerini «kurucu» ilân etmiş birkaç kişi tarafından, birer çatı örgütü olarak onun bunun yazıhanesinde veya özel evlerde kurulmuş partiler eliyle değerlendirilip güçlendirilemez.

Daha genel seçimlerden 7 ay sonra şu gerçek açıkça ortaya çıkmıştır: Başta Anavatan Partisine oy verenler olmak üzere, halk, şimdiki iktidardan kısa sürede büyük bir hayal kırıklığına uğramıştır. Ama, ortada inandırıcı bir seçenek görülememektedir. O yüzden de, bazı çevreler, şimdiden bir takım antidemokratik ve yapay seçenek arayışları içine girmişlerdir.

Genel seçimlerden yedi ay gibi kısa bir süre sonra böyle bir durumun ortaya çıkmış olması, siyasal alandaki boşluğun doldurulamadığını gösterir.

Demokratik Sol Parti, bu boşluğu dolduracak bir parti olarak kurulmaktadır.

3 — NEDEN «DEMOKRATİK SOL»?

Bu parti, tutumunu «Demokratik Sol» olarak tanımlayan bir parti olacaktır. Gerçi, Batı demokrasilerinde «demokratik sol», «sosyal de -

mokrası», «demokratik sosyalizm» veya «sosyalizm», genellikle eşanlamlı olarak kullanılır. Doğrultuları aşağı yukarı birbirine benzeyen, Batılı anlamda demokrasiyi tüm ilke ve kurallarıyla benimseyen ve komünizme karşı olan sol partilerden kimi bu deyimlerden birini, kimi bir başkasını kullanır. Aralarında büyük bir fark olmayabilir.

Ama Türkiye'de durum değişiktir. Türkiye'de bazı çevreler, «demokratik sosyalizm» deyimini Marksist kökenli bir sol anlayış için kullanıyorlar ve demokrasi anlayışları da bizimkinden farklı oluyor. Bazı çevreler ise, «sol»un her türlüşünün, her reşinin «demokratik sosyalizm» adıyla bir çatı altında birleşmesini telkin ediyorlar.

Oysa, bizim sol anlayışımız Marksist kökenli değildir. Türk toplumunun kendi siyasal gelişme ve bilinçlenme sürecinde oluşmuş, özgün bir anlayıştır. Batılı anlamda demokrasinin ilkelerine ve kurallarına bağlıdır ve o anlamdaki demokrasiye daha çok gerçeklik ve genişlik kazandırmayı amaçlar.

Kendi dışımızdaki sol akımlarla bir çatı altında toplanmayı ise, hiçbirimizin kabul etmesi söz konusu değildir. Bu, demokratik sol hareketin tutarlılığını, bütünlüğünü zedeler ve onu halktan bü-

yük ölçüde soyutlar.

Tüm bu nedenlerle, bizim tanımımız «Demokratik Sol» olarak kalacaktır. Bu, doğrultumuzun, tutarlılığımızın ve kendi toplumsal gelişmemizin gereğidir.

4 — DEMOKRATİK SOL DOĞRULTU

Ulkemizde halk yararına işleyen kalıcı bir demokrasinin kökleşmesine ve, insanca ve hakça bir düzenin oluşturulmasına gereksinme vardır. Müdafaa-i hukuk anlayışından kaynaklanan, ve bu anlayışı, gelişme yolunda vardığımız aşamanın gereği olarak, sosyal ve ekonomik haklara da yaygınlaştırmayı amaçlayan yeni parti, Demokratik Sol doğrultuda bir KİTLE partisi olacaktır. Elbette emeklerinin karşılığını ve gelişmeyle sağlanan olanaklardan haklarını alamayanları öncelikle gözetecektir. Ama, bunu kutuplaşma ve sınıf çatışması yoluyla değil, hakça bir toplumsal uzlaşmayla ve uzlaşmanın sağlayacağı barış ve dayanışma içinde gerçekleştirecektir.

Türkiye'deki Demokratik Sol hareket, tarihsel süreç açısından Marksist kökenli değildir. Kendi toplumumuzun gerçeklerine göre oluşturulmuş bir düşünce ve siyaset akımıdır. Siyasal demok -

rasiyle birlikte, sosyal demokrasiyi ve ekonomik demokrasiyi de içermektedir. Bu nedenle, biz, bu hareketi kendimize özgü bir deyimle «Demokratik Sol» diye değerlendiriyoruz.

«Daha solda» olmak, her zaman daha «ilerici» veya daha «demokrat» olma anlamına gelmez. Demokratik Sol Parti için bir araya gelenler, solculuk anlayışlarını, özgürlükçü demokrasiyle ve insan haklarıyla bağdaşan, bağdaşmanın da ötesinde, bu kavramlara ve değerlere daha çok gerçeklik kazandıracak olan bir doğrultuda tutmaya özen göstermektedirler.

Bu nedenle, Kurucu Adaylarının belirlendiği temel çalışmaları sırasında, Demokratik Sol doğrultuya gölge düşürebilecek, partiyi Demokratik Sol anlayışla bağdaşmayan amaçlar için basamak ve araç gibi kullanmaya kalkışabilecek kimselerin sızma olasılığına karşı çok dikkatli davranılmaktadır.

5 — DEMOKRATİK SOL'DA BİRLİK VE BÜTÜNLÜK

Demokratik Sol partinin hazırlık çalışmalarını sürdürenlerin birliği, Atatürk'ün milliyetçilik, halkçılık ve lâiklik anlayışından, ve insanca ve

hakça bir düzeni sağlam, demokratik temeller üzerinde gerçekleştirme kararlılığından kaynaklanıyor. Bu kararlılığı paylaşıyorlar, soy, din, mezhep ya da «yerli-yabancı» ayrımı gözetmeksizin, Demokratik Sol parti kuruluşunda elele vermekteler.

Gelip geçici durumların sağladığı yapay ve yüzeysel bütünleşmelerle seçim kazanmak, sayısal anlamda iktidar olmaya yetse bile. siyasal anlamda iktidar olmaya yetmez.

Demokratik Sol anlayışı sağa çekerek yozlaştırmak isteyenler, veya başka türlü bir sol için araç ya da aşama gibi kullanmaya kalkışanlar olabilir. Geçmişte bunun örnekleri görülmüştür. Geçmişte bu iki karşıt eğilimi göstermiş olanlardan bazıları, şimdi tek bir çatı altında toplanmaya ve bunu da solda birlik gibi göstermeye çalışıyorlar.

Yeni parti, demokratik solda bütünlüğü geçmişe dönük olarak değil, geleceğe yönelik olarak sağlayacaktır. Eski dönemin hiziplerinden bir yamalı bohça oluşturarak değil, ilerici olduğunu öne süren her kişiyi ve eğilimi bir çatı altında toplamaya çalışarak da değil, çalışan halk kesimlerinin dayanışmasıyla bütünlük sağlamaya çalışacaktır. Kendi dışımızdaki sol akımlarla bir çatı altında toplanmayı, hiç birimizin kabul etmesi söz konusu

değildir. Bu, Demokratik Sol hareketin tutarlılığını, bütünlüğünü zedeler ve onu halktan büyük ölçüde soyutlar.

Demokratik Sol partinin tırer çatı örgütü olan partilerle bir tutulması yerinde olmaz. Temele ve yapıya önem veren partinin, çatı örgütleri ile ve tavanda birleşmesi eşyanın tabiatına aykırıdır.

Demokratik Sol harekette bütünlükle. Demokratik Sol anlayışta tutarlılık, birlikte gözetilecektir.

Demokratik Sol'un tavanda değil, temelde bütünlüşmesini, yeni kurulacak olan parti sağlıyacaktır.

6 — DEMOKRATİK SOL HAREKET, GEÇMİŞE DÖNÜK DEĞİL, GELECEĞE YÖNELİK YAKLAŞIMLARLA YOLA ÇIKMIŞTIR.

Demokratik Sol parti, bir şöhretler partisi değil. yurttaşlar partisi olacaktır.

Türk halkının yakın geçmişteki siyasal manzaraı ve yapıları yeniden canlandırmaya hevesli olmadığı belli olmuştur.

Biz, geçmişe dönük değil, geleceğe yönelik si-

yaset yapıyoruz. Geçmiş, hele o dönemin sakatlıklarıyla diriltmek üzere değil, Türk toplumunun geleceğinin sağlıklı ve hakça bir demokratik düzen içinde güvence altına alınmasına katkıda bulunmak amacıyla siyaset yapıyoruz. O nedenle de, geçmişin yıkılan yapılarının miras bölüşümünde yer alma iddiasında değiliz.

Ozellikle, geçmişin sorumsuzluğa varan hizipçiliklerine kapılmış, Demokratik Sol'un tutarlılığına ve doğrultusuna gölge düşürücü davranışlar da bulunmuş ve üst katlarında, ön saflarında yer aldıkları yapıyı başka akımlara özenticilikle içinden bölmüş, üzerlerindeki tarihsel emanete sahip çıkmaları gereken yerde ve zamanda susup kabuğuna çekilmiş, ve siyaset alanının yeniden açılmasını köşelerinde beklemiş olanları, kendi seçtikleri siyasal yaşam biçimiyle ve kendi iç hesaplaşmalarıyla başbaşa bırakıyoruz.

Belli kişilere veya şöhretlere değil, doğrudan doğruya halka çağrıda bulunuyoruz.

7 — DEMOKRATİK SOL PARTİ HALKLA İÇ İÇE DOĞMAKTADIR

Demokratik Sol parti, yapısıyla, tüzüğüyle, programıyla ve işleyişiyle, Batılı anlamda gerçek demokrasiyi, insanca ve hakça bir düzeni amaç-

layacaktır. Tüzük ve program, halkın sürekli katılımını güvence altına alıcı nitelikte olacaktır. Bu, partinin, iktidara geldiğinde de, halk tarafından etkin biçimde denetlenmesini ve iktidarın halk tarafından korunmasını sağlayacaktır.

Demokratik Sol partinin taşıyacağı bir özellik, her üyenin görevli ve sorumlu olması ve çalışmalarına katılmasıdır.

Halkı ezen, demokrasiyle çelişen ve sorunlarımızı altından kalkılmayacak kadar ağırlaştıracak görülen çağ dışı politikaların karşısına, gücünü ve geçerliliğini bilinçli ve örgütlü halk katılımından alan özgürlükçü ve insanca bir politikalar bütünü ile ortaya çıkılacaktır.

Demokratik Sol partinin yapısı, lider boşluğuna yer bırakmayan bir yapı olacaktır. Çünkü, halkın yönetime katılımı çok etkin ve iyi biçimde işleyecektir.

Ayrıca şuna da inanıyoruz ki, halk katılımının etkinliği, partinin Demokratik Sol doğrultusundan saptırılmamasına da en güçlü güvence olacaktır. «Taban Demokratik Sol çizgiyi aşmak istiyor» diyebileceklerini sananlar, halkın bu çizgiyi nasıl bilinçli ve kararlı biçimde koruyacağını göreceklerdir.

Ulusumuz, yıkılmış bir imparatorluğun yerine yepyeni bir Cumhuriyeti yükseltebildiği gibi, şimdi de, yıkılmış yapıların yerine yeni ve sağlıklı bir siyasal yapı; yozlaşmış, adaletsiz ve verimsiz bir düzenin yerine insanca, hakça ve üretken bir düzen; kısılmış ve kısırlaştırılmış bir demokrasi yerine güçlü, katılımcı ve kalıcı bir demokrasi kurulabilecektir. Türk halkı, kendi bağımsız iradesiyle bunları, Demokratik Sol birikimin temeli üzerinde içiçe gerçekleştirecektir.

Partinin yapısı, temelden çatıya doğru, halkın ellerinde yüksелеcektir.

8 — DEMOKRATİK SOL ANLAYIŞ VE ATATÜRK'ÇÜLÜK

Atatürk ilkeleri, ulusal kültürümüzün çok önemli bir unsurudur; üstelik Devletimizin temelidir. Demokratik Sol anlayışımız ülke gerçeklerinden ve çağın gereklerinden olduğu kadar o ilkelere de kaynaklanır.

Ozellikle, Atatürk'ün Milliyetçilik, Laiklik ve Halkçılık kavramları, ulusal birliğimizin ve ülke bütünlüğümüzün güvencesidir.

Atatürk'ün milliyetçilikle halkçılığı; devletle halkı, demokrasiyle devrimciliği, bağımsızlıkla öz-

gürlüğü, ve yurttta barışla dünyada barışı bağdaştırıp bütünleştiren insanlık ve toplum anlayışı, Demokratik Sol partinin harcını oluşturacaktır.

Temelin hazırlanışında, yapının oluşturulmasında ve kuruculuk için aranan niteliklerde Atatürk ilkelerine bilinçli ve inançlı bağlılık, açık seçik bellidir.

Demokratik Sol Parti, SÖZDE DEĞİL, ÖZDE ATATÜRK'ÇÜ olacaktır.

9 — DEMOKRATİK SOL VE TOPLUMSAL ÖRGÜTLENME

Sosyal demokrat veya demokratik sol partilerin işçi kesimiyle olduğu kadar tüm çalışan halk kesimleriyle içiçeliği zorunludur. Türkiye'nin ekonomik ve sosyal yapısı bakımından, köylü kesimiyle içiçelik de büyük önem taşır.

Bu konudaki yasal engelleri biliyoruz. Yasalarla çelişkiye düşmeksizin engelleri aşabilmenin yolu, partinin yapısında ve yönetiminde, çalışan halk kesimlerine gereken ağırlığı kazandırmaktır. Yapımızın, daha doğarken buna uygun olmasına büyük özen gösteriyoruz. O nedenle de, temel oluşturma çalışmamız biraz zaman alıyor.

Yasal engeller dolayısıyla, toplumsal örgütlerle bir ilişgimiz olamayacak; ama, inanıyoruz ki, sözkonusu toplumsal örgütlerin temsil ettiği halk kesimleriyle içiçe olacağız. Daha doğrusu, partiye onlar egemen olacak. Öylelikle, yasa sınırları aşılmaksızın, sorun, kendiliğinden geniş ölçüde çözülmüş olacak.

10 — ANAP NASIL BİR DÜZEN OLUŞTURUYOR

Halkımızın düzen değişikliği istemini iyi kavramasına karşın, bu eğilimi bazı egemen güçler yararına istismar etmeyi amaçlayan, ve demokrasi ile hiç bağdaşmayacak çağdışı bir düzeni «sivil» ve «yeni» görünümünü vermeye uğraşarak oluşturmak isteyen anlayışın ürettiği ANAP, halkımızın demokrasiye ve gelişmeye duyduğu içten özelemleri başka amaçlar için değerlendirerek iktidara geldi. Gelir gelmez de, toplumdaki dengesizlikleri artırıp pekiştiren, halkı sömürüp ezen çağdışı bir düzeni oluşturmaya koyuldu.

Uyguladığı model, bir çok ülkede uygulanmış, tartışılmaz biçimde sosyal ve ekonomik çöküntü ile sonuçlanmıştır.

Sayın Özal, yerel yönetim seçimleri kampanyasında, «düzeni yıkmak» sloganı ile ortaya çıktı. Kurmakta olduğu düzen, halkı, özellikle çalışan

dar ve orta gelirli halk kesimlerini ezici, sömürücü bir düzendir; Demokratik haklarla ve özgür - lüklerle bağdaşmayan bir düzendir. Özellikle gelişme sürecindeki ülkelerden hiçbirinde, öyle bir düzen, demokrasiyle, demokratik işçi haklarıyla bağdaşamamıştır.

Anavatan Partisinin kurmakta olduğu düzen, toplumdaki dengesizlikleri ve adaletsizlikleri artırarak kutuplaşmayı keskinleştiren, dolayısıyla ulusal birliği ve toplumsal barışı ciddi biçimde tehlikeye sokan bir düzendir.

Türkiye'de bir süredir uygulanmakta olan ve şimdi büsbütün sakıncalı boyutlar edinen ekonomik modelin, insanlar arasında da bölgeler arasında da ve kuruluşlar arasında da adaletsizliği dayanılmaz ölçülere vardıracağı bellidir... Yoksulluğu ve işsizliği daha da arttıracığı, demokratik haklarla özgürlüklerle bağdaşmayacağı bellidir...

Hükümet Programında açıkça belirtildiği üzere bu model, «Yatırım politikasında kısa zamanda netice alınacak ve kendini sür'atle ödeyecek projelere öncelik» vermektedir... «Serbest Pazar Ekonomisi kaidelerine riayet»i öngörmektedir... Geri kalmış bölgelerde bile Devlet eliyle sanayi ancak «istisnai olarak» kurulabilece, bunlardan karlı olanlar da kısa sürede, «mille devir» adı altında,

varlıklı kişilere devredilecektir... Gelişme açısından büyük önem taşıyan kamu hizmetleri niteliğindeki sulama ve enerji kuruluşları bile varlıkların eline geçecektir.

Bu anlayışla, tekelci sermayeye güç katan, halkı ise, büsbütün güçsüzleştiren bir ekonomik yapı oluşturulmaktadır.

Bu anlayış, işletme düzeninde büyük ve kolay kâr sağlamasa bile, geri kalmış yörelerde gelişmeyi hızlandırmaya ve toplumsal refahı artırma-ya katkıda bulunabilecek yatırımları tümüyle dışlamaktadır.

Öte yandan, dışsatımda tekelci kuruluşlara tanınan ayrıcalık, üretici halkın kendi ürünlerini kendi ortak girişimleriyle yurtdışına pazarlamasını önlemektedir. Bunun acısını da, ençok, ve- rimli dış pazarlara komşu olan Doğu illeri halkı çekecektir.

Tekelci sermayenin çokuluslu şirketlerle ortaklaşa kuracağı büyük tarım ve hayvancılık işletmeleri, köylümüzü, çiftçimizi bu işletmelerin tutsağı durumuna getirecektir. Türkiye'nin sosyal yapısını bazı Güney ve Orta Amerika ülkelerinin sosyal yapısına benzetecektir. Böylelikle hem sağlıklı gelişmenin, hem de demokrasinin yolu büsbütün

tıkanmış, bağımsızlığımız ciddi bir tehlikeye atılmış olacaktır.

Türk tarımı ve hayvancılığı, bir yandan dışarıda tekelciliğin, bir yandan başıboş bir dışalım rejiminin, bir yandan da çokuluslu ve tekelci sermaye işbirliğinin üçlü kısılacı içine alınmaktadır.

11' — DEMOKRATİK SOL PARTİ

NASIL BİR DÜZEN ÖNGÖRÜYOR?

Demokratik Sol parti düzeni, çağın gereklerine uygun yönde ve geçmişe dönük olarak değil, geleceğe yönelik olarak değiştirmeye çalışırken, üretici halkın dayanışmasından oluşan güçlü yapısıyla, ülkemizi, hızla örülmekte olan sömürü ağlarından kurtaracaktır.

Demokratik Sol Partinin programı, ülkemizin toplumsal ve ekonomik gerçekleri ile bağdaşan ve maceracı denemeler ve yıkımlar yerine, çağın gereklerine uygun yönde düzen değişikliğini; hakça gelir dağılımını; belli tekeller yararına olan durgunluk yerine, halkın dinamik katılımı ile ve halk yararına büyümeyi amaçlayan, demokrasimizi güvence altına alacak bir aksiyon programı olacaktır.

Herhalde kurulacak Demokratik Sol Partinin

klasik anlamda katı bir devletçilik anlayışı olmayacaktır. Demokratik Sol görüşüne göre, mülkiyetin kimde olduğundan daha çok, toplum yararına uygun kullanımı ve, gelir dağılımında olsun, siyasal katılımda olsun, dengesizliğe yol açmayacak biçimde kullanımı önemlidir.

Demokratik Sol anlayışa göre, Devlet halkın yönetim ve denetiminde olmalıdır ve halk öyle bir devlet yapısının sağladığı olanaklarla ekonomiyi yönlendirip denetleyebilmelidir.

Ote yandan, Demokratik Sol düzende, üretim araçlarının mülkiyeti zamanla, toplumda dengeli biçimde dağılacaktır. Dolayısıyla, ekonomide, halkın ağırlığı, Devletin de özel girişimin de ağırlığından daha belirgin olacaktır.

Kaynak dağılımı, tümüyle «piyasa» kurallarına, daha doğrusu piyasanın başıboşluğuna bırakılamaz. Fakat, ekonomiye canlılık kazandırmak, bürokratik darboğazlara meydan vermemek bakımından, piyasa kurallarına da disiplinli bir serbestlik tanımak gerekir.

Gelişmemizi hızlandırmak için, bazı özverilere katlanılması doğaldır. Ama, bu özverilerin niteliğini ve ölçüsünü, birtakım ayrıcalıklı zümrelerin istekleri belirleyemez. Demokratik Sol iktidarın

oluşturacağı ekonomik ve sosyal düzende, toplumun ve gelişmenin sorumluluğunu halk üstleneceği için, gereken özverileri ve bu özverilerin hakça dağılımını da, halk, en sağlıklı biçimde, kendisi belirler.

Şimdi halkın katlanacağı özveriler, ekonominin egemen güçleri ve bu güçlerin iktidardaki temsilcileri tarafından belirleniyor. Bu da, sosyal adaletsizliği ve yoksulluğu büsbütün arttırdığı gibi, yatırımların ve gelişmenin duralaması, halk tasarruflarının ancak dar zümrelere aşırı ve haksız çıkar sağlayacak, üstelik ulusal sanayi de baltalayacak biçimde, savurganca kullanılması sonucunu doğuruyor. Oysa, halkın yönetime egemen olacağı bir iktidarda, halk kendi kendine haksızlık yapamayacağına, kendi kendini sömüremeyeceğine göre, gelişme gerekleriyle özveri arasındaki dengeyi, en sağlıklı, en verimli ve adaletli biçimde, halk belirleyecektir.

Çok sınırlı olanaklarla sınılaşma ve gelişme sürecine giren İskandinav ülkeleri, bunu kısa sürede başaramışlardır. Ve, o sayede de, gerek 1930'lardaki, gerekse şimdiki dünya ekonomik bunalımından en az zararla çıkmanın yolunu bulmuşlardır.

Bunun yolu, çalışan halk kesimlerinin Devlet

yönetiminde tartışmasız biçimde etkin olması, parti kadrolarının da demokratik biçimde halk tarafından oluşturularak, bu tür uygulamaları sürekli yönlendirip gözetebilecek durumda bulunmasıdır.

Demokratik Sol partinin gerçekleştireceği düzende daha dengeli bir toplum yapısı oluşacak, kutuplaşmalar azalacak, gerek ulusal birlik, gerek toplumsal barış sağlam temellere dayanacaktır.

Demokratik Sol parti, ulusal birliğin, toplumsal barışın ve dayanışmanın, hızlı, adaletli ve yurt düzeyinde dengeli gelişmenin, özgürlükçü demokrasinin ve gerçek bağımsızlığın güvencesi olacaktır.

12 — DEMOKRATİK SOL HAREKETİN DEMOKRASİ ANLAYIŞI VE BU ANLAYIŞA GÖRE İŞLEVİ

Birkaç yılda bir seçim yapılması, seçimlerle oluşan bir parlamentonun ve seçimlere katılan değişik partilerin varlığı, demokrasi için gereklidir ama, yeterli değildir.

Sosyal hukuk devletinin tüm unsurlarıyla işlemesi; insan haklarının o yoldan güvence altına alınması; çalışan halk kesimlerinin özgürce örgütlenerek yönetime etkin biçimde katılması ve anla-

tim özgürlüğünün sınırsız olması da, çağdaş anlamda çoğulcu ve katılımcı demokrasinin temel gerekleri arasında yer alır.

Tek başına anlatım özgürlüğü, daha çok, belirli bir mutlu azınlığın kendi çıkarlarına ilişkin görüşlerini yaymasına, ya da dost meclislerinde sohbet olanağı bulunmasına yarar.

Insan haklarının ve demokratik özgürlüklerin toplum düzeyinde korunması ve kullanılması ve emekle gelir arasında hakça bir uyum sağlanması, bu iki temel özgürlüğün, anlatım özgürlüğü ile örgütlenme özgürlüğünün, bir arada ve sınırsız olmasına bağlıdır.

Bu özgürlükler, aynı zamanda, Tanrı'nın insana bağışladığı en büyük yeteneklerin, yani anlatım ve örgütlenme yeteneklerinin değerlendirilebilmesi için gerekli olduğundan, onları sınırlamak, bir bakıma, Tanrı iradesine karşı gelmektir.

Bu özgürlükleri kısmak, insanlığın ürettiği düşünsel değerleri geleceğe aktarmayı engellediğinden, sonraki kuşaklara da zarar verir ve insanlığın gelişmesini güçleştirir.

Ozellikle sınırlama sürecine giren toplumlar da karmaşık sorunların öğrenilmesi, tartışılması

ve çözülmesi, çığ gibi büyüyen gereksinmelerin karşılanması. ancak, uzlaşmayı yadsımayan sınırsız bir anlatım ve örgütlenme özgürlüğüyle mümkündür.

Bu özgürlüklerin sınırlı olduğu bir toplumda, egemen güçlerin çıkarını gözetilen politikalar, alternatif olmayan «tek yol» gibi gösterilir ve uygulanır. «Tek yol»culuğun her türlü de baskıya, dik-taya ve teröre götürür.

«Tek yol»cu anlayışta, demokrasinin ve barışçı çoğulculuğun gereği olan uzlaşmaya da yer yoktur. «Tek yol»cu anlayış, düşünce özgürlüğü bir yana, düşünce köleliğini getirir.

Bu türlü eğilimlere karşı en etkin güvence, anlatım ve örgütlenme özgürlüğünün sınırsız olmasıdır.

Ozverilerin ve gelirlerin hakça dağılımı da ancak anlatım ve örgütlenme özgürlüğü sınırsız olursa sağlanır. Programıyla, Tüzüğüyle ve, hepsinden de önemlisi, çalışan halk kesimlerinin kesin ağırlık taşıyacağı yapısıyla, Demokratik Sol partinin temel amacı ve işlevi, siyasal rejimimizin ve hukuk düzenimizin demokratik açıdan eksikliklerini, yasal çerçeve içinde uğraş vererek gidermek olacaktır.

KURUCU ADAY BAŞVURU BELGESİ ÖRNEĞİ

ADI VE SOYADI :
Doğum T. ve Yeri :
Öğrenim Durumu :
Meslek veya Sanatı :
İkametgâh Adresi :
İş Adresi varsa Telf. :
Özel İlgi Alanları :

(Spor, Sanat, Belli sosyal çalışmalar gibi)
12 Eylül 1980 öncesinde üye olduğu parti veya o
partideki son görevi :

Geçmişde veya şimdi üye olduğu başka kuruluş -
lar ve o kuruluşlardaki son görevleri :
.....

Kurulacak «Demokratik Sol partiye» üye/kurucu
üye olmak istiyorum.

İmza
Bağlı olduğu sandık bölgesi
.....

bölümlerini belirli başlıklar altında özetliyerek ilişikte gönderiyoruz. Bazı soruların yanıtları ise bu mektubumuzda yer almaktadır.

Bunları arkadaşlarımızla birlikte değerlendirmek için gerek duyabileceğiniz toplantıların, konutlarda veya özel işyerlerinde sohbetler çerçevesini aşmaması, çalışmalarınızı yasalara uygunluğu bakımından gereklidir.

Çalışmalarınız ve her türlü katkınız için şimdiden teşekkür ederiz.

Başarılar ve mutluluklar dileğiyle Bayramınızı kutlar, saygılar sunarız.

Kuruluş Hazırlıkları Sürdürülen

Demokratik Sol Parti
Geçici Yazışma Merkezi Adına

İ. Hakkı Aydınoglu

Cahit Ülkü

Yazılarınızı
aşağıdaki adrese gönderiniz :
Aydınoglu ve Ülkü
Esat Caddesi 93/3
Küçükesat - ANKARA
Telefon : 25 56 75

DSP demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

E K O N O M İ N İ N

11.12.1984

"D İ Ş L A N A N S E K T Ö R Ü"

DEMOKRATİK SOL PARTİ KURULUŞ HAZIRLIKLARI BÜROSU
ADINA Celal Kürkoğlu'nun AÇIKLAMASI

9.12.1984 günü bir gazetede çıkan "HALK SEKTÖRÜ ÜZAL MODELİNİ BAŞLATTI-ATÖLYE EVLERİ PARA KIRIYOR" başlıklı haber, gerek ülkemiz açısından, gerek kuruluş hazırlıkları sürdürülen DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Programı açısından önem taşıdığı için konuya değinmek ve yeni bir kavram kargaşasını önlemek gereğini duyduk. Onun için bu açıklamayı yapıyoruz.

Evlerde parça başı iş yapılması, bir yönüyle, çok iyi bir şeydir. Fakat "halk sektörü" ile ilgisi yoktur. "Halk sektörü", ekonomide, halkı, bağımsızlaştırarak güçlendirir. Evde parça başı iş yapılması ise, tam tersine, özellikle bugünkü düzende, halkı, her türlü yasal güvenceden ve devlet korumasından yoksun olarak, özel sermaye çevrelerine bağımlılaştırmaktadır.

Zaten öteden beri var olan bu uygulamanın son zamanlarda genişlemesi ise, "Üzal modeli"nin başarısını değil, başarısızlığını sergilemektedir.

Şöyle ki, işverenler, o arada sanayiciler ve dışsatımcılar, örgütlü iş gücü ile karşı karşıya gelmekten ve İş Yasası hükümlerinden kurtulmak, toplu sözleşme düzeninden kaçmak, sigorta primi ödeme veya ücret üzerinden devlete vergi ödeme yükümlülüğünü üzerlerinden atmak için, yasal çerçeveye içinde işçi çalıştırmak yerine, evlere parça başı iş verme yolunu tutmuşlardır. Özellikle işçi çıkarma yasağı kalktıktan sonra bu uygulama yaygınlaşmıştır. Bu uygulamanın yaygınlaşmasına "Üzal modeli"nin tek katkısı, işsizliğin ve işçi çıkartmanın yaygınlaşmış olmasıdır.

Evlerinde parça başı iş yapanlar "halk sektörü"nü değil, uluslararası ekonomi terminolojisine giren bir deyimle "informal" yani gayri resmî sektörü oluşturmaktadır. Bu sektör için dünyada başka terimler de kullanılmaktadır. Biz, "DEMOKRATİK SOL PARTİ" Program taslağında, "DIŞLANAN SEKTÖR" deyimini kullandık; ve Türkiye'de ilk kez bu konuya geniş yer verdik.

Program taslağının 3 Aralık 1984 günü basına verilen, fakat gazetelerde ancak çok kısa olarak yayınlanan, ekonomi politikaları ile ilgili "Özet" bölümünde, bu konuda şu paragraf yer almaktaydı:

"Ekonominin kurumsal çerçevesi dışındaki 'DIŞLANAN SEKTÖR', çalışan ve girişimci insan sayısı bakımından, belki de en geniş sektördür. İşsizlik sorununun hafifletilmesine önemli katkısı bulunan bu sektörün düzenli ekonomiyle bütünleşmesi, bu sektörde çalışanların haklarının korunması, geleceklerinin güvence altına alınması ve üretkenliklerinin desteklenip artırılması için, devlet, gereken ilgiyi ve özeni gösterecektir."

Program taslağının ileride sırası gelince yayınlanacak olan "EKONOMİ VE GELİŞME" bölümünde ise, konuya, "EKONOMİNİN DIŞLANAN SEKTÖRÜ" başlığı altında daha geniş yer verilmektedir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Program taslağında belirtildiği gibi, bu sektör, yalnız evde parça başı iş yapanlardan oluşmaz.

Program taslağının konuyla ilgili altbölümünden bazı parçaları, bir gazetenin yayınıyla konu güncelleştiği için, şimdiden açıklıyoruz:

"Özellikle nüfusu yoğun, işsizliği yaygın, ekonomisi durgun ülkelerde, o arada Türkiye'de, ekonominin, çalışan ve girişimci insan sayısı bakımından belki de en geniş sektörü, kağıt üzerinde görünmeyen, hesaba kitaba girmeyen, istatistiklere geçmeyen bir sektördür."

"Bu sektör, ekonominin kurumsal çerçevesi dışında kalan insanlardan oluşur. Düzenin çalışma ve geçim olanağı sağlamadığı, ama yaşama dirençlerini kıramadığı, yaşamlarını emekleriyle kazanma güçlerini köreltmediği insanlardır onlar... İşportacılar, gezgin satıcılar ve onarımcılar, evlerindeki tezgâhlarda piyasaya iş üretenler veya evlerinde parça başı iş yapanlar, ayakkabı boyacıları ve daha niceleri... Ele güne avuç açmaktansa, gecekondualarının bir avuç bahçesinde analarının yetiştirdiği çiçekleri yoldan geçenlere ya da evlerden veya çöp bidonlarından topladıkları şişeleri

butulur işyerlerine satan çocuklar...

"Ekonominin dışlanan sektörü, bu çalısken kadınlardan erkeklerden çocuklardan oluşur...

"Ama hiç birinin yasal güvencesi veya sosyal güvenliği yoktur; haklarını koruyacak, üretkenliklerini ve kazançlarını arttırmalarına yardımcı olacak örgütleri yoktur; emeklerinin hakça karşılığını alıp alamadıklarını, araçlar tarafından aldatılıp aldatılmadıklarını denetleyebilecek bir kuruluş yoktur...

"Öncelikle güçsüzleri korumasızları gözetken DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu dışlanan sektörün yapıcı ve yaratıcı çalısken insanlarıyla ilgilenmeyi, ve onları bozuk bir ekonomik düzenin dışladığı insanlar durumundan, hakça bir ekonomik düzene içerdığı verimli ve üretken insanlar durumuna erdştirmeyi görev bilmektedir."

Programda, ayrıca, "DİŞLANAN SEKTÖR"ün çalısken insanlarına, DEMOKRATİK SOL düzende devletin nasıl yardımcı ve destek olacağı ayrıntılarıyla anlatılmaktadır. "Müzdeki haftalarda, sırası geldiğinde, bu ayrıntılar da açıklanacaktır.

Yine Programın ileride açıklanacak ilgili bölümünde belirtildiği gibi,

"İşsizlik sorununa, verimli ve üretken bir ekonomik yapı oluşturularak daha geçerli çözümler sağlanıncaya kadar, DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu "dışlanan sektör"ü engellemek veya daraltmak yerine, sağlıklı ve hakça kurallar çerçevesinde genişletmeye çalışacaktır... Bunun için, ekonomik işlevli bir sosyal hizmet örgütü oluşturacaktır."

DSP demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

10. ARALIK.1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

4. Açıklama

"DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokrasiyi, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak gerçekleştirmeyi amaçlar."

T A N I M

Çağdaş "sosyal demokrasi", başarıyla uygulandığı bazı demokratik Batı ülkelerinde, kendi sözcük anlamını aşarak, demokrasiyi tüm aşamaları ve boyutları ile içerir. Bu ülkelerde, "sosyal demokrasi" kavramı, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel demokrasiyi bir bütün olarak kapsamaktadır. Liberal demokrasiye daha çok gerçeklik kazandırarak onu aşmaktadır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, Türk toplumunun kendi birikimini ve özelliklerini de göz önünde tutarak hazırlanan Programında ve Tüzüğünde, bu geniş kapsamlı çağdaş "sosyal demokrasi" anlayışını, "Demokratik Sol" terimiyle adlandırmaktadır.

Türkiye'deki akımın, çağdaş "sosyal demokrasi" oluşumu içinde yer almakla birlikte, kendine özgü tarihsel kökenlerden ve koşullardan kaynaklanması da, böyle bir terimle adlandırılmasına olanak vermektedir.

DEMOKRATİK SOL'da demokrasi, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel boyutlarıyla bir bütün oluşturur.

Siyasal boyutuyla demokrasi

Herkese özgürlük, herkese eşit ve dokunulmaz haklar tanır.

Yasalar önünde herkesi eşit kılar.

Yurttaşların eşit ve serbest oylarıyla belirlenen siyasal iktidarı, ulusun egemenliğiyle ve bağımsız yargı erkini de içeren, demokratik hukuk devleti kurallarıyla sınırlar.

Halkın yönetime giderek artan ölçüde katılmasını öngörür.

Sosyal boyutuyla demokrasi

Özgürlüğün sosyal ve ekonomik koşullarını gerçekleştirmeyi;

İnsan kişiliğinin serbestçe gelişmesi önündeki engelleri kaldırmayı;

Siyasal eşitliğin yanı sıra sosyal eşitliği ve olanak eşitliğini sağlamayı

amaçlar.

Bireysel özgürlükle toplumsal dayanışmayı başdaştırır. Toplumun yararını bireyin özgürlüğüne değil fakat bireysel çıkarlara üstün tutar, toplum yararı gerekçesiyle bireylerin ezilmesine ve özgürlüklerin kısılmasına izin vermez.

Mülkiyet hakkının kullanımında toplumsal sorumluluğu gözetir.

Gelişmeyi, ekonomik sosyal ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak görür.

Sosyal adaleti, dengeli gelir dağılımını ve sosyal güvenliği ekonomik kalkınmanın ileri aşamalarına ertelemez; insanca ve hakça bir gelişmenin gereği ve hızlandırıcı bir etkeni olarak değerlendirir.

Demokrasi kurallarını toplum yaşamının her alanında, özellikle de çalışma yaşamında geçerli kılar.

Halkın özgürce ve etkin biçimde örgütlenerek yönetimdeki ağırlığını artırmasını sağlar; öylelikle, bir yandan emeği sömürüye karşı korurken, bir yandan da ulusal egemenliği yaygın ve güçlü bir temele dayandırır ve demokrasinin gereği olan geniş halk katılımına giderek artan ölçüde gerçeklik kazandırır.

Ekonomik boyutuyla demokrasi

Siyasal ve sosyal gücün ekonomik güçten ayrılamayacağı ilkesine dayanarak;

Demokrasi kurallarının ekonomide de işlerliğini gözetir.

İşletmelerde yönetime, kâra ve sorumluluğa çalışanların da katılmasını; sermayenin ve üretim araçlarının kişilerden veya devletten çok halkta yoğunlaşmasını, öylelikle sömürü ve baskı için kullanılabilir olmaktan çıkarılmasını öngörür.

Kaynak kullanımında ve gelirin de özverinin de dağılımında halkın etkisini artırır.

Böylece, ekonomik güce ve sorumluluğa tüm toplumun dengeli katılımını güvence altına alır.

Kültürel boyutuyla demokrasi

Eğitimi, kültürü, bilgiyi, sanat çalışmalarını ve iletişimi herkese açık tutarak yaygınlaştırır; Yönetim için gerekli bilgileri ve bilgi kaynaklarını, ayrıcalıklı çevreler elinde bir egemenlik aracı olmaktan çıkararak, tüm halkın ve toplumsal örgütlerin yararına sunar.

Bütün toplumu, eğitimle, kültürle sanatla ve yönetim için gerekli bilgilerle daha yakından ilgilenmeye ve edilgin (pasif) durumdan, giderek etkin duruma geçmeye özendirir.

Böylece, toplumun eğitim bilgi ve kültür düzeyinin dengeli biçimde yükselmesini; demokratik katılım sürecinde halkın etkin ve başarılı olabilmesini; insan kişiliğinin, düşüncesinin, yeteneklerinin ve yaratıcılığının bütün toplumda özgürce gelişmesini ve insan ve toplum yaşamının manevî yönden de zenginleşmesini gözetir.

Siyasal sosyal ve ekonomik demokrasinin zaman içinde sağlayacağı olanakları bu yönde değerlendirir.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokrasiyi, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel boyutlarıyla bir bütün olarak gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

DSP

demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

5. ARALIK.1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

3. Açıklama

"Kişinin özgürlüğü, halkın dirliğı,
Ulusun birliğı..."

N İ Ç İ N D E M O K R A T İ K S O L ?

İnsanı ve toplumu özgürleştirmek için;

Özgürlüğü sağlam güvencelere kavuşturmak için;

İnsan kişiliğinin ve toplumun gelişmesi ve üretkenliğı
önündeki engelleri aşmak için,

DEMOKRATİK SOL...

Hak ve olanak eşitliğı için;

Adaleti eşitlikle, eşitliğı özgürlükle bütünlemek için

DEMOKRATİK SOL...

Çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi geliştirip sürekli
kılabilmek için;

Demokrasiyle sosyal adaleti, hızlı gelişmeyi ve etkin
yönetimi bağdaştırabilmek için,

DEMOKRATİK SOL...

Güçsüzleri ve toplumu dayanışmayla güçlendirebilmek için;

Kişinin özgürlüğünü, halkın dirliğini, Ulusun birliğini birlikte sağlayabilmek için;

Bağımsızlığı özgürlükle pekiştirmek için

DEMOKRATİK SOL...

Herkesin hakça bir düzende özgürce ve barış içinde esenlikle yaşayabilmesi için,

DEMOKRATİK SOL...

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

D S P demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAM TASLAĞI

3. ANA LİK. 1924

2. Açıklama

Kuruluş hazırlıkları ileri bir aşamaya varmış olan DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Program taslağının "İÇİNDEKİLER" çizelgesiyle "SUNUŞ"u dün açıklanmıştı.

Bugün, "İÇİNDEKİLER" çizelgesinin sıralamasından ayrılarak, "GELİŞME" başlıklı Üçüncü Bölümün başında yer alan "ÖZET"i yayınlıyoruz.

Gerek dünya ekonomik bunalımının Türkiye'deki etkileri nedeniyle, gerek bir süredir Türkiye'de uygulanmakta olan ekonomik "model"in, ekonomide, toplum yaşamında ve siyasal alanda ortaya çıkan sonuçları nedeniyle, kamuoyunun dikkati, haklı olarak, ekonomik sorunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Partinin ekonomik politikalarına ilişkin "ÖZET"i kamuoyuna öncelikle sunmakta bu açıdan yarar görüyoruz.

Bundan sonraki açıklamalar, dün kamuoyuna sunduğumuz "İÇİNDEKİLER" çizelgesindeki sıralamayı izleyecektir.

"Üretkenlik, baskıyla veya emeğin sömürülmesiyle değil, demokratik halk katılımıyla artırılacaktır."

x

"Kooperatifleşmiş köylülerin yönetiminde 'Üretici Yatırım Fonları', işçilerin yönetiminde de 'İşçi Yatırım Fonları' kurulacaktır."

x

"Devlet sektörünün genişliği değil, devletin ekonomiyi halk katılımıyla ve toplum yararına etkili biçimde yönetebilmesi önem taşıyacaktır."

Ekonomik düzenle ve politikalarla ilgili

Ö Z E T

Programın "GELİŞME" bölümünde, gelişme sorunu, ekonomik sosyal siyasal ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak ele alınmıştır. DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin ekonomide gerçekleştirmeye çalışacağı düzen ve izleyeceği politikalar, böyle bir bütünlük içinde, gerekçeli ve ayrıntılı olarak, Programın bu bölümündeki değişik altbölümlere dağılmış durumdadır.

O bakımdan, bölümün başına, ekonomide amaçlanan düzenin ve izlenecek politikaların aşağıdaki özeti eklenmiştir.

- * Ekonomik kalkınma, sosyal adaletle, sosyal güvenlikle ve demokrasiyle bağdaştırılarak hızlandırılacaktır.
- * Refah da özveri de hakça bölüşülecek ve bu bölüşümün nasıl olacağını halk belirleyecektir.
- * Üretkenlik, baskıyla veya emeğin sömürülmesiyle değil, demokratik halk katılımıyla artırılacaktır.
- * Sosyal güvenlik, tasarrufu çoğaltıcı ve kaynak artırıcı biçimde yaygınlaştırılarak doyurucu düzeye eriştirilecektir.

* * *

- * Halk ekonomide güçlendirilip etkilileştirilerek sosyal adalet sağlanırken, demokrasiye de daha çok gerçeklik kazandırılacaktır.
- * Kooperatifleşmiş köylülerin yönetiminde "Üretici Yatırım Fonları", işçilerin yönetiminde de "İşçi Yatırım Fonları" kurularak, bir yandan çalışanların gelirlerinde sağlanacak artışın enflasyonist etkileri önlenecek ve gelecekleri güvence altına alınabilecektir; bir yandan da yatırıma ayrılabilir kaynaklar büyük ölçüde artırılmış olacaktır.
- * Ekonomide halk sektörünün ağırlıklı yeri bulunacaktır. Halk sektörü, yalnız çalışanların gönüllü tasarruflarıyla yapacakları ortaklaşa yatırımlardan değil; onların ötesinde, büyük halk örgütlerince kurulacak yatırımcı ve işletmeciler kurumlarının, o arada Üretici ve İşçi Yatırım Fonlarının, büyük boyutlu yatırımlarından da oluşacaktır. Bu kurumlar, halka, gönüllü tasarruflarının değerlendirilmesinde de önderlik edebilecektir; gereken desteği ve teknik yardımı sağlayacaktır.
- * Gelişme köylüden başlayacaktır. Kooperatifçilik demokratikleştirilerek ve güçlendirilerek, köykentler yoluyla altyapılar ve kamu hizmetleri tüm köylülerin yararına kısa sürede ve düşük maliyetle sunulacak, köylünün kalkınması ve genel gelişmeye katkı olanağı artırılacaktır.

* Kooperatifleşen köylüden, bir süre için, tarımsal gelir vergisi alınmayacaktır; bunun yerine, köylülerin gelirindeki artışın belirli bir bölümü, köylüler yönetimindeki "Üretici Yatırım Fonları"na ayrılacaktır. Böylece, köylünün emeği ve girişimiyle tarım kesiminde yaratılan kaynak, büyük ölçüde yine köylünün eliyle, tarımsal gelişmeye ve sınaileşmeye aktarılabilir.

* İşçilerin, toplu sözleşme, grev ve sendikacılık hakları üzerindeki demokrasiyle bağdaşmayan sınırlamalar kaldırılırken, aynı zamanda, belirli ölçütlere uygun işyerlerinde yönetime ve sorumluluğa katılmaları ve kârdan pay almaları sağlanacaktır.

* Toplu sözleşmelerin genel çerçevesi, ilkeleri ve iç dengeleri ülke düzeyinde toplumsal anlaşmalarla belirlenecektir. Bu toplumsal anlaşmalar demokratik kurallara göre yapılacak ve zorlayıcı olmayacaktır.

Toplumsal anlaşmalar, yalnız ücretleri ve çalışma koşullarını değil, genel ekonomik ve sosyal sorunları da kapsayacaktır. Böylece, ekonomik, mali ve sosyal politikaların belirlenmesinde demokratik işçi katılımı sağlanacaktır.

* Toplumsal anlaşmalar, işyerinde yönetime sorumluluğa ve kâra katılma ve İşçi Yatırım Fonları gibi düzenlemelerle, işçiler, kendi sorunlarına, o arada ücret sorununa, ekonominin tümü açısından ve işletmeci ve yatırımcı açısından da yaklaşır duruma geleceklerdir; ve, demokrasinin, sosyal adaletin, hızlı kalkınmanın gerekleriyle sağlıklı bir çalışma barışı bir arada gerçekleşebilecektir.

* Yurt dışındaki işçilerin, halk sektörü çerçevesinde yatırımları, Türkiye'nin gelişmesine katkıları, kolaylaştırılıp özendirilecektir; ve ekonomik politikaların belirlenmesine katılım olanakları sağlanacaktır.

- * Ekonominin sosyal adaletle birlikte güçlendirilmesini içlerine sindiren, kendi çıkarlarını toplum yararıyla bağdaştırmaya çalışan ve ekonomik güçlerini siyasal güce dönüştürmeye kalkışmayan özel sektör girişimcilerine geniş özgürlük tanınacaktır.

Plana uygun yatırımlar yapanlara, belli riskler üstlenerek geleceğe yönelik teknolojik atılımlarda bulunanlara veya geri kalmış yörelerin kalkınmasına ve işsizliğin azalmasına katkıda bulunanlara, gereken devlet desteği sağlanacaktır.

Özel sektörde tekelleşme eğilimleri önlenerek hakça bir yarışma ortamı oluşturulacaktır.

* * *

- * Devlet sektörünün genişliği değil, devletin ekonomiyi halk katılımıyla ve toplum yararına etkin biçimde yönetebilmesi önem taşıyacaktır.

- * Altyapılar ve kamu hizmeti gören kuruluşlar devlet elinde bulunacaktır; doğal kaynaklar devletçe işletilecektir; savunma sanayii devlet sektöründe yer alacaktır.

Bunların dışında her türlü ekonomik faaliyet, devlet sektörüne olduğu gibi, özel sektöre ve halk sektörüne de açık olacaktır.

- * Devlet sektöründeki ekonomik işlevli işletmeler, devletin karışma ve koruma alanı dışına çıkarılacaktır. Bunların yönetimlerine ve yatırımlarına siyasal iktidarlar karışamayacaklardır. Hepsi, çalışanların yönetiminde denetiminde ve sorumluluğunda, özel sektör işletmeleriyle eşit koşullar altında çalışacaklardır. Pazar kuralları içinde kendi yaratacakları kaynaklarla yeni yatırımlar yapabileceklerdir.

- * İşletme düzeyinde kârlı olmasa bile topluma ve makro düzeyde ekonomiye yararlı olacak, geri kalmış yörelerde yan etkileriyle gelişmeyi hızlandıracak, öncü ve doğurgan işletmeler, devletçe kurulacaktır ve bunların sorumluluğunu devlet üstlenecektir.

Ekonomide geleceğe yönelik yapısal değişikliğin gereği olan ileri teknoloji sanayiler kurulmasına da devlet öncülük edecektir.

Devletin her iki alanda da öncülük ve sorumluluk üstlenmesi, özel sektörün bu tür yatırımlara ilgisizliği nedeniyle zorunludur. Gerek geri kalmış yörelerdeki öncü ve doğurgan yatırımların gerek ileri teknoloji yatırımların özel sektör veya halk sektörü tarafından da yapılmasına bir engel söz konusu olmayacaktır. Tersine, bu tür yatırımlara girişenler devlet desteğinden yararlanabileceklerdir.

* * *

- * Ekonominin kurumsal çerçevesi dışındaki "dışlanan sektör", çalışan ve girişimci insan sayısı bakımından, belki de en geniş sektördür. İşsizlik sorununun hafifletilmesine önemli katkısı bulunan bu sektörün düzenli ekonomiyle bütünleşmesi, bu sektörde çalışanların haklarının korunması, geleceklerinin güvence altına alınması ve üretkenliklerinin desteklenip artırılması için, devlet, gereken ilgiyi ve özeni gösterecektir.

* * *

- * Planlamanın genel hedefleriyle ilkeleri ve makro dengeleri, toplumsal örgütlerin, yerel yönetimlerin, halk sektörünün ve özel sektörün katılımıyla, merkezde saptanacaktır; fakat bu genel hedefler, ilkeler ve makro dengeler çerçevesinde, planın içeriği, nerelerde ne yatırımlar yapılacağı, çevreden merkeze doğru belirlenecektir.
- * Tarımda üretim planlaması yapılacaktır.
- * Pazar kuralları özenle gözönünde tutulacaktır, fakat ekonomi ve toplum pazarın tutsağı olmayacaktır. Pazar kuralları, ekonominin başka araçlarıyla uyumlu olarak, toplum yararına değerlendirilecektir.
- * Tüketim mallarının pazarlanmasında, üretim tüketim ve satış kooperatifleriyle esnafın işbirliği sağlanacaktır. Bu yoldan, fiyat ve nitelik denetimi, pazar kuralları ile çelişkiye düşmeksizin, üreticinin tüketicinin ve esnafın yararları bağdaştırılarak etkili kılınacaktır.

- * Para politikası, ekonominin başka öğelerinden ve toplumsal gerçeklerden ve gereksinimlerden soyutlanmaksızın saptanacaktır.

Türk parasının değeriyle Türkiye'nin dış ekonomik ilişkileri arasında gerçekçi bir ilişki kurulacaktır.

- * Enflasyon denetim altına alınırken, istem kısıntısı, ekonomide durgunluk ve toplumda sağlıksız sonuçlar doğurmayan ölçüler içinde tutulacaktır; istemin kısılmasından çok, üretimi ve sunuyu artırmaya özen gösterilecektir.
- * Devletin ekonomiyi toplum yararına yönetip denetleme işlevini, ekonomide yapısal değişikliğe öncülük görevini ve sosyal yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için, kamu gelirleri ve harcamaları büyük ölçüde artırılacaktır.
- * Gönüllü ve zorunlu tasarrufların hakça bir süreç içinde artması sağlanacaktır.
- * Ekonomik kalkınma ve genel anlamda gelişme için, bir yandan yeni kaynaklar yaratılırken, bir yandan da var olan kaynakların daha verimli ve hakça kullanımı sağlanacaktır.
- * Vergi yönetimi ve denetimi etkili kılınarak, gereğince vergilendirilmeyen bazı yüksek kazanç alanları vergileme kapsamına alınarak, vergi gelirleri artırılacak; ancak toplam vergi gelirlerinde ücretlilerin payı azaltılacaktır.
- * Bir yandan halk sektörü güçlendirilerek ve sermaye piyasası güven verici ve çekici duruma getirilerek, bir yandan da spekülative kazanç kapıları kapatılarak ve spekülative kazanç arayışlarının yapısal, psikolojik ve sosyal nedenleri giderilerek, tasarrufların ve kaynakların üretken yatırımlara yönelmesi sağlanacaktır.
- * Sağlıksız ve savurgan tüketim eğilimleri caydırılarak, sağlıklı tüketim eğilimleri özendirilecektir. Yatırımlara ayrılabilir kaynaklar bu yoldan da çoğaltılacaktır.
- * Faiz oranları, tasarrufu özendiren fakat maliyet enflasyonuna neden olmayan ölçüler içinde tutulacaktır.

- ✖ Dışsatım, girişimcileri kolaycılığa alıştıran aşırı bağışlıklar ve desteklemeler yerine, verimliliği ve üretimi artırıcı, maliyeti düşürücü önlemlerle geliştirilecektir.

Dışsatıma yönelik destekleme önlemleri, dışarıya satış aşamasından çok, yatırım ve üretim aşamasında yoğunlaştırılacaktır.

- ✖ Yapısal değişiklik sürecinde, işsizlik sorununa geçerli çözümler getirilmesi öncelikle gözetilecek, ancak bu çözümler ülkenin geleceği için gerekli teknolojik atılımları engellemeyecektir.
- ✖ Teknolojik ilerleme ile işsizliği önleme, sınılaşmayla tarımsal gelişme, dışsatım seferberliğiyle dışalım ikamesi, birbiriyle gelişen seçenekler gibi değil, birbirini bütünleyen ve destekleyen öğeler olarak değerlendirilecektir.

2 Aralık 1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAM TASLAĞI

1. Açıklama

Kuruluş hazırlıkları ileri bir aşamaya varmış olan DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Tüzük taslağından Partinin başlıca özelliklerini yansıtan özetler 23 Ekim - 12 Kasım 1984 tarihleri arasında, basın aracılığıyla, kamuoyuna sunulmuştur.

Bugün de, Program taslağının tam metnini, bölüm bölüm, yine basın aracılığıyla, kamuoyuna sunmaya başlıyoruz.

Bir yandan basındaki ve kamuoyundaki yankılar, bir yandan da sayısı yirmi bini aşan kurucu adayların görüşleri ışığında, Tüzük ve Program tasarıları, Kurucular Kurultayına sunulabilir duruma getirilecektir.

Tüzük ve Programın Kurucular Kurultayında kesin biçimlerini almalarıyla da, Partinin kuruluşu için gerekli resmi işlemlere girişilebilecektir.

Böylece, DSP, geniş halk katılımıyla ve demokratik yöntemlerle kurulma ilkesine, Tüzüğün ve Programın hazırlanışında da uymuş olmaktadır.

Program taslağı, daktilo ile, yaklaşık 125 sayfa uzunluğundadır.

Bugün, Programla ilgili ilk açıklamamızda, Program taslağının "İÇİNDEKİLER" çizelgesi ile "SUNUŞ" yer almaktadır.

Bunların ardından, "GELİŞME" başlıklı Üçüncü Bölümün başındaki "ÖZET" açıklanacaktır. Ondan sonra, açıklamalar, "İÇİNDEKİLER" çizelgesindeki sıralamaya göre, bölüm bölüm sürecektir.

İ Ç İ N D E K İ L E R

BÖLÜM I : DEMOKRATİK SOL

- 1 - SUNUŞ
- 2 - NİÇİN DEMOKRATİK SOL?
- 3 - TANIM
- 4 - İLKELER VE AMAÇLAR

BÖLÜM II : DEMOKRASİ

- 1 - DEMOKRATİKLEŞME
- 2 - ÖRGÜTLENME VE SİYASAL KATILIM
- 3 - DEMOKRATİK SOL PARTİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ
- 4 - SEÇİMLER
- 5 - ÖZGÜR İNSAN ÖZGÜR TOPLUM
- 6 - DEMOKRASİYİ YAŞATABİLMEK VE DEMOKRASİYLE YAŞAYABİLMEK
- 7 - ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK

BÖLÜM III : GELİŞME

- 1 - ÖZET
- 2 - EKONOMİ VE GELİŞME
- 3 - EKONOMİDE ARAÇLARIN AMACA UYGUN KULLANIMI
- 4 - KAYNAK
- 5 - HALK KATILIMIYLA NAKÇA GELİŞME
- 6 - TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİK GELİŞMESİNE
YURT DIŞINDA ÇALIŞANLARIN KATKISI

BÖLÜM IV : DEVLET

- 1 - ANAYASA
- 2 - YARGI
- 3 - YASAMA
- 4 - YÜRÜTME
- 5 - YEREL YÖNETİMLER

BÖLÜM V : İNSAN VE TOPLUM

- 1 - EĞİTİM KÜLTÜR SANAT VE SPOR
- 2 - KONUT
- 3 - İNSAN VE ÇEVRE SAĞLIĞI

BÖLÜM VI : KURALLAR

S U N U Ş

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI, geçmişin deneyim ve birikimlerini de değerlendirmekle birlikte, geçmişe özlem duyan bir partinin değil; geçmişte veya şimdi olandan hem daha özgür hem daha dirlikli düzenli bir toplum, daha gerçek ve daha iyi işleyen bir demokrasi, daha sağlıklı ve hakça bir gelişme, ve daha güçlü bir Türkiye için uğraş veren, geleceğe yönelik bir Partinin programıdır.

* * *

Programda, ilkelerin, kuralların ve amaçların açıklıkla belirtilmesine ve kavramların tanımlanmasına özen gösterilmiştir; bazı alanlarda uygulamaya ilişkin teknik çalışma gerektiren ayrıntılar kuruluştan sonraya bırakılırken, temel stratejilere ve politikalara olabildiğince geniş yer verilmiştir.

* * *

Programda Türkiye ve dünya gerçekleri göz önünde tutulmuştur, ama her gerçeğe boyun eğilmemiştir ve her gerçek değişmez sayılmamıştır.

Gelişme yolunda ilerlendikçe, özgürlüğü, yaratıcılığı, üretkenliği sınırlayan engeller aşıldıkça, toplum bazı koşullardan kurtuldukça, toplumun içinde bulunduğu koşullar, karşılaştığı sorunlar değiştikçe, veya insanların tek başlarına üstesinden gelemedikleri güçlükler dayanışmayla yenildikçe, kimi gerçekler değişebilir, kimi gerçekler de değişik biçimde yorumlanıp değerlendirilebilir; ve bu değişimlerle birlikte, toplumun da insan kişiliğinin de gelişmesi ve yeni durumlara uyum sağlaması kolaylaşır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI, gerçekçi, ama gerçeklere tutsak olmayan bir yaklaşımla hazırlanmıştır; gerçekçiliği tutuculuğun veya bazı atılımları erteleyip savsaklamanın özü olarak değil; hakça ve hızlı gelişme uğrunda, demokrasiyi genişletip kökleştirmek uğrunda yapılması gereken değişikliklerin ve atılımların hareket noktası olarak değerlendirmektedir.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI, yalnız nelerin nasıl yapılacağını, hangi sorunlara nasıl çözümler getirileceğini ve hangi gerçeklerin ne yönde değiştirileceğini değil; nelerin yapılmasına neden gerek görüldüğünü, hangi gerçeklerin niçin değiştirilmek istendiğini veya niçin alışıldandan değişik biçimde değerlendirildiğini de açıklamaktadır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, "halk için halka karşı" devrimciliğe özenenlerden temelde ayrılan; atacağı her adımda, yapacağı her değişiklikte, uygulayacağı her çözümde, halkın istemi ve katılımını arayan bir partidir. Yapacağı her şeyin ve her değişikliğin gerekçesini, Programda, bazen genel çizgileriyle, gereğinde de ayrıntılı olarak anlatmayı o nedenle bir görev saymıştır.

Bu değişiklikleri veya uygulamaları önlemek isteyen güçlerin kamuoyunu koşullandırma çabalarına karşı da, Programda, böyle bir yaklaşım izlenmesi yararlı görülmüştür.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMINDA amaçlarla araçların tutarlılığı gözetilmiştir.

Partinin kendisi de bir araç olduğuna göre, yapısı ve işleyişi amaçlarına uygun olmalıdır.

Amaçlarına doğru ilerlerken, Demokratik Sol Parti, karşılaşılabileceği engelleri güçlükleri, ancak yapısının ve işleyişinin sağladığı olanaklarla, o olanakları iyi değerlendirmekle aşabilir. Bu yapı ve işleyiş, Partinin toplumla içiçeliğini ve halka güç katabilmek için halktan güç alabilmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır.

O nedenle, Demokratik Sol Parti Programı, Partinin yalnız toplumda nasıl bir düzen amaçladığını, toplum sorunlarına yaklaşımını, bu sorunlara nasıl çözümler öngördüğünü ve neyi neden veya niçin yapacağını değil, kendi iç yapısının ve işleyişinin özelliklerini ve toplumla etkileşim yöntemlerini de açıklamaktadır.

DÜZENLİ VE HAKÇA ÖDENTİ SAĞLIKLI GELİR KAYNAKLARI

- Parti çalışmalarını, her üyenin, manevî olduğu kadar maddî katılımıyla da sürdürebilmek için;
- Tüm üyelere Partinin sahibi olma bilincini ve sorumluluğunu pekiştirmek için;
- Belirli kişilerin veya çevrelerin, Partide, maddî güçleriyle etkinlik sağlamalarını önlemek için;
- Sosyal adaletin ve Demokratik Sol doğrultunun gereklerine, Partiye gelir sağlamada da uymak için; ve
- Partiye düzenli ve sürekli gelir akışı sağlamak için.

DEMOKRATİK SOL PARTİDE.

- * Tüm üyeler, yasal sınırlar içinde ve kişisel gelir durumlarıyla orantılı biçimde, düzenli ödenti öderler; ve bu belli yaptırımlara bağlanır;
- * Üyelik ödentilerinin toplanması sandık bölgelerindeki üyelerin sorumluluğuna verilir;
- * Gerek ödentiler belirlenirken gerek bağış alınırken kimseye dengesiz biçimde yük olunmaz;
- * Ödenti ve bağış dışındaki gelir sağlama girişimlerinin, Demokratik Sol doğrultuya, Parti amaçlarına ve ilkelerine uygun ve Partiyi halkla yabancılaştırmayacak türde olmasına; aynı zamanda Partinin eğitim, kültür, sosyal hizmet, dayanışma ve tanıtma çalışmalarına katkıda bulunacak nitelik taşımaya özen gösterilir.

ÜYE YAZIMINDA DEMOKRATİK DENETİM

Partiye üyelik için başvuranlar hakkında en iyi değerlendirmeyi çevrenin yapabileceği gözönünde tutularak, sandık bölgesindeki partililerden görüş istenir.

Bu görüş, bağlayıcı olmamakla birlikte, başvuru incelenirken gözönünde tutulur.

Gerek sandık bölgesinde gerek başka yollardan yapılacak inceleme en geç bir ay içinde sonuçlandırılır. Olumlu sonuca verılırsa, başvuran kimse, iki ay için, aday üye olarak parti çalışmalarına katılır, kendisine görevler verilir; ancak, bu süre doluncaya kadar parti içi seçimlere katılamaz.

Başvuru gününden aday-üyelik süresinin sonuna kadar, başvuran kimsenin adı, yazılacağı ilçe merkezinde üyelerin incelemesine açık tutulur.

Bu süre sonunda yeni bir değerlendirmeye gerek görölmezse üyelik kesinleşir.

Partiden ayrılmış veya çıkarılmış olup da üyeliğe yeniden başvuranlar, ya da başka partilerden ayrılmış veya başka partilerden aday olmuş kimselerin üyelik başvurularıyla ilgili olarak üst kurullara bazı özel yetkiler tanınır.

İlk Büyük Kongreye kadar, üye yazımında, merkez denetimine ağırlık verilir.

ÜYELİK İÇİN BAŞVURANLARDA ARANACAK KOŞULLAR

Üyelik için başvuranlarda, yasanın öngördüklerinden başka, şu koşullar aranır:

- * Demokratik Sol doğrultuyu içtenlikle benimsemiş olmak; ve Demokratik Sol Partiyi, bu doğrultu dışındaki amaçlar için aşama veya araç gibi kullanma eğilimi taşımamak;
- * Atatürk'ün milliyetçilik ve lâiklik anlayışını içtenlikle benimsemiş olmak; özel yaşamında ve davranışlarında da ırk, din, mezhep veya "yerli - yabancı" ayrımcılığı gütmemek; ve seçkin (elitist) eğilimler göstermemek.
- * Kişiliğiyle çevresine güven vermek.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

DSP demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

6 Kasım 1984

Kuruluş hazırlıkları sürdürülen Demokratik Sol Parti'nin tüzüğünü tanıtan açıklamalar devam etmektedir.

Tüzüğe ilişkin açıklamalar Tüzük maddesi olarak yapılmamakta, kurulacak partinin yapısındaki ve işleyişindeki başlıca özellikleri anlatım niteliğinde olmaktadır. Tüzük yasa gereği teknik düzenlemeleri de içerdiğinden ve bu nedenle uzun olduğundan, böyle bir yol seçilmiştir.

Bugün yapılan "Parti İçi Eğitim" başlıklı açıklama ektedir.

Bundan sonraki "Üyelik için Başvuranlarda Aranacak Koşullar" ve "Üye Yazımında Demokratik Denetim" başlıklı açıklamalar 8 Kasım Perşembe günü yapılacaktır.

PARTİ İÇİ EĞİTİM

Partinin Demokratik Sol doğrultuda tutarlılığını güvence altına alabilmek için;

Demokratik Sol anlayışın toplumda yaygınlaşmasına tüm üyelerin etkin katılımını sağlayabilmek için;

Üyelerin ülke ve toplum sorunlarını bilgili biçimde değerlendirebilmeleri için;

Parti politikalarının oluşumuna tüm üyelerin verimli katılımı için; ve

Üyelerin toplumsal çalışmalarda başarılı olabilmeleri, ülkede toplumsal örgütlenmenin yaygınlaşıp etkinleşmesine bilgiyle katkıda bulunabilmeleri için;

DEMOKRATİK SOL PARTİ'de:

- * Her üye sürekli eğitimden geçecektir;
- * Parti içi eğitim çalışmaları yurdun en uç noktalarına kadar götürülecek ve demokratik yöntemlerle sürdürülecektir;
- * Seçimle gövnen görevlere adaylık, parti içi eğitimden geçmiş olma koşuluna bağlanacaktır.

Kuruluşla birlikte, parti içi eğitim, örgütlenilen tüm illerde, ilçelerde ve sandık bölgelerinde aşamalı olarak başlayacak; ve bu aşamaların zamanında gerçekleştirilmesi Tüzükte güvence altına alınacaktır.

8

DSP KURULUŞ HAZIRLIKLARI BÜROSU

Akay Caddesi 27/1

Küçükcesat - ANKARA

Tlf. 18 45 01

1 Kasım 1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ

KURULUŞ HAZIRLIKLARI BÜROSUNUN AÇIKLAMASI

Kuruluş hazırlıkları sürdürülen Demokratik Sol Parti'nin Tüzüğünü tanıtan "Merkez Organlarında Demokratik Katılım" başlıklı açıklama 30 Ekim Salı günü yapılmıştı.

Tüzüğe ilişkin açıklamalar tüzük maddesi olarak yapılmamakta, kurulacak partinin yapısındaki ve işleyişindeki başlıca özellikleri anlatım niteliğinde olmaktadır. Tüzük yasa gereği teknik düzenlemeleri de içerdüğinden ve bu nedenle uzun olduğundan, böyle bir yol seçilmiştir.

Bugün yapılan "Önseçimlerde Demokratik Katılım" başlıklı açıklama ektedir.

Bundan sonraki "Seçilenlerin Seçenlerle İlişkisi" başlıklı açıklama 5 Kasım Pazartesi günü yapılacaktır.

30.10.1984

MERKEZ ORGANLARINDA DEMOKRATİK KATILIM

Demokratik Sol anlayışın gereği olarak, parti yönetiminde, ve parti politikalarının, stratejisinin ve kararlarının oluşumunda, geniş ve etkin demokratik katılım temel kuraldır.

Bu katılım, yalnız örgütün değil, onun da içerisinde üyelerin etkisini arttırıcı nitelikte ve nicelikte olmalıdır.

Çevreden merkeze bütünsel ve geniş ve etkin bir katılım.

Demokratik Sol bir partinin yapısının ve işleyişinin gereği olmaktan öte, iktidara gelindiğinde merkezîyetçi gelenekleri kırabilmenin, devlet yönetimini ve planlamayı demokratikleştirebilmenin, tüm ülkeyi ve toplumu kapsayacak dengeli ve hakça bir gelişmeyi başlatıp başarabilmenin de gereğidir.

Bir Demokratik Sol parti, ancak, kendi yapısında ve işleyişinde merkezîyetçiliği ve kadroculuğu katabilirdiği, politikaların ve kararların çevreden merkeze doğru işleresine etkin halk katılımıyla gerçeklik kazandırabildiği oranda, devletin yapısıyla işleyişini ve planlama yöntemlerini de demokratikleştirebilmelidir.

Partinin merkez organları bu gereksinmeyi karşılayacak biçimde yapılandırılmalı, tüm örgüt birimleriyle ve partililerle sürekli diyalog ve etkileşim içinde çalışmalıdır.

Merkez örgütlenmesi, Tüzükte, buna göre düzenlenmelidir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulu

* Büyük Kongreden seçilecek olan Genel Başkan dışında, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu 34 üyeden oluşacaktır.

Bu 34 üyenin 14'ü, ülkenin yedi bölgesinden gelen delegeler arasından yedi bölge için ayrı ayrı seçilecektir. Kurulda her bölgeden ikişer üye bulacaktır.

Ayrıca yedi bölgeden yedi beldeye başkanı da kurulda seçilecektir.

- * Kurula seçilecek öteki 13 üye için özel koşul aranmayacaktır.
- * Merkez çalışmalarıyla Parlamento çalışmaları arasında uyum sağlayabilmek için, Kurul toplantılarına, Grup Başkan Vekilleriyle Grup Yönetim Kurulu üyeleri de katılacaklardır; görüş açıklayıp öneride bulunabileceklerdir; ancak, yasa elvermediğinden, oy kullanamayacaklardır.
- * Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, bölge temsilcileri ve belediye başkanları dışındaki üyeleri arasından, bir Genel Sekreterle bir Sayman seçecektir.
- Genel Sekreter, genel merkez ve örgüt işlerinden sorumlu olacaktır. Sayman üye ise, olağan saymanlık görevleri dışında, partiye gelir sağlama çalışmalarından sorumlu bulunacaktır.
- * Kurulun, bölge temsilcileri ve belediye başkanları dışındaki üyeleri arasından, Genel Başkan iki, Genel Sekreter de üç kişiyi, kendilerine yardımcı olarak seçerler. Genel Başkan Yardımcıları arasında, parti içi eğitim, toplumsal çalışma, tanıtma ve uluslararası ilişkiler için işbölümü yapılır.
- * Partinin Merkez Karar ve Yönetim Kurulu bir bütündür. Kurulun öteki üyelerine de, Genel Başkan veya Genel Sekreter, belirli görevler verebileceklerdir.
- * Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun çalışmalarına yardımcı olmak üzere, ücretli personel dışında, parti üyelerine de genel merkezde görev verilebilir.
- * Genel Başkanla Genel Sekreter, Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter Yardımcıları, Sayman ve Grup Başkan Vekilleri, Partinin Başkanlık Kurulunu oluştururlar.
- * Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, belirli uzmanlık dallarını ve toplum kesimlerini yetkiyle temsil edebilecek partililerden, bir Merkez Araştırma ve Toplumsal Çalışma Kurulu oluşturur. Bu Kurul, Partinin toplumsal ilişkilerine, araştırma, yayın ve eğitim çalışmalarına katkıda bulunur.
- Bu Kurulun üyeleri, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantılarına katılırlar; oy kullanamamakla birlikte, görüşlerini açıklayabilir ve önerilerde bulunabilirler.

- * Merkez Araştırma ve Toplumsal Çalışma Kurulunun bileşimi şöyle olacaktır:

5 uzman.

5 işçi.

5 kooperatifçi (üçü köyden, ikisi kentten).

3 esnaf veya sanatkâr.

3 değişik meslek dallarından temsilci.

3 ekonomik işletmecisi.

3 toplumsal çalışma yapan dernek veya benzeri kuruluşlar üyesi.

Toplam 27 kişi.

- * Merkez Araştırma ve Toplumsal Çalışma Kurulunun da önerileri ve katkıları ile, ayrıca, merkezde ve yurdun değişik yörelerinde, gereği kadar, araştırma, uzmanlık ve eğitim grupları oluşturulur.

Gerektiğinde bu gruplardan bazı üyeler de, danışman olarak, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantılarına çağırılabilir.

Merkez Karar ve Yönetim Kurulunun Raporları

- * Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantılarına sunulmak üzere Başkanlık Kurulunca hazırlanacak üçer aylık raporlar, Merkezin tüm örgüt ve toplumla ilişkilerinde ve kamuoyu ile etkileşiminde önemli ve dinamik bir araç oluşturacak ve demokratik katılıma merkez düzeyinde de gerçeklik kazandıracak bir süreç içinde hazırlanır.

Şöyle ki:

Kurulun olağan toplantılarından en az 15 gün önce, Kurul üyesi bölge temsilcileriyle belediye başkanları, ve TBMM grubu yöneticileri, parti çalışmalarıyla toplum sorunları üzerine bilgi veren, gözlem, değerlendirme ve öneriler içeren birer raporu Genel Başkanlığa ulaştırırlar.

Merkez Araştırma ve Toplumsal Çalışma Kurulu da, değişik araştırma, uzmanlık ve eğitim gruplarının katkılarıyla, benzer nitelikte bir rapor hazırlayarak Genel Başkanlığa verir.

Ayrıca, çalışan yurttaşlarımızın yoğun olarak bulundukları yabancı ülkelerdeki partililerden oluşturulacak araştırma ve çalışma grupları da, Kurul tarafından istendikçe veya kendileri gerek gördükçe, hazırlayacakları raporları Genel Başkanlığa gönderirler.

Başkanlık Kurulu, bu raporlardan da yararlanarak, olağan Merkez Karar ve Yönetim Kurulu toplantısına sunulmak üzere, üç aylık iç ve dış gelişmelerle parti çalışmaları üzerine bilgileri, değerlendirmeleri ve karar önerilerini içeren bir rapor hazırlar.

Kuruldaki görüşmeler ve kararlar ışığında gereken değişiklikler ve eklemeler yapıldıktan sonra, Kurul bildirisi de eklenerek, bu raporun birer örneği, engeç bir hafta içinde, TBMM grup üyelerine, tüm örgüt birimlerine, partili belediye başkanlarına, belediye ve il genel meclisi grup başkanlarına gönderilir. Raporda, örgüt çalışmalarıyla ilgili direktiflere de yer verilir.

Örgüt birimleri, raporu aldıktan sonra, bir hafta içinde, yörelerindeki partili belediye başkanlarıyla, belediye meclisi ve il genel meclisi parti gruplarının başkanlarıyla, görev çevrelerindeki araştırma, uzmanlık ve eğitim gruplarından gerek gördükleri kimselerle, ve sandık bölgelerindeki partililer arasından belli kurallara göre seçilecek temsilcilerle toplanarak, raporu inceler ve değerlendirirler; raporun içeriğini yörelerindeki partililere ve halka yayarlar.

Bu çalışmalardan, çalışmalar sırasında elde edilecek bilgilerden ve yapılacak kamuoyu yoklamalarından alınacak sonuçlar, il yönetim kurulunda birleştirilip değerlendirildikten sonra, 7 bölgeden her birinde, o bölgelerden Merkez Karar ve Yönetim Kuruluna seçilmiş, birisi belediye başkanı olmak üzere, üçer üyenin, il başkanlarıyla birlikte yapacakları toplantıya sunulur. Üç Kurul üyesi, illerden gelen raporların, bölge toplantısındaki görüşmelerin ve kendi gözlem ve değerlendirmelerinin ışığında, her bölgeden Genel Başkanlığa verilecek raporu hazırlarlar.

Böylelikle, üçer aylık Merkez Karar ve Yönetim Kurulu raporlarının hazırlanış sürecinde, Merkezle parti örgütü, parti üyeleri ve toplum sürekli bir iletişim ve etkileşim içine girmiş; politikaların, stratejinin ve kararların oluşumunda ve yasama çalışmalarında geniş bir demokratik katılım gerçekleşmiş; örgütün ve üyelerin kesintisiz ve ortak çalışmaları güvence altına alınmış olacaktır.

Büyük ve Küçük Kongreler

- * Her Büyük Kongrenin hemen ardından bir sonraki Büyük Kongrenin hazırlık çalışmaları başlar.
- * Merkez Karar ve Yönetim Kurulu, Büyük Kongre düzeyinde karar konusu olması gereken sorunlarla ilgili politikaları, stratejiyi ve önerileri, Kurul raporlarının hazırlanışında olduğu gibi, partinin ve toplumun en uç noktalarıyla, tüm yörelerle ve değişik toplum kesimleriyle sürekli ilişki ve iletişim içinde, canlı ve geniş bir katılım sürecinde, ve partinin araştırma ve uzmanlık gruplarının da katkısıyla hazırlar.
- * Bunları içeren Büyük Kongre raporuna, Küçük Kongre görüşmeleri de göz önünde tutularak kesin biçimi verilir.
- * Büyük Kongre çalışmaları, böylece, demokratik katılımı önceden belirlenen bir programa bağlanmış olur.
- * Her Büyük gerek Küçük Kongreye, Merkez Araştırma ve Toplumsal Çalışma Kurulu üyeleri de, oy hakkı olmaksızın katılırlar ve, Merkez Karar ve Yönetim Kurulu adına, bazı karar önerilerinin sözcülüğünü yapabilirler; komisyon çalışmalarında ve genel kurulda görüş belirtebilirler.

Geçici Düzenleme

İlk Büyük Kongre toplanıncaya kadar, partinin merkez örgütlenmesiyle ilgili olarak, bir ölçüde değişik bir düzenleme yapılır. Bu düzenlemeye Tüzüğün Geçici Hükümlerinde yer verilir.

DSP demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçüksat
Ankara
Telefon: 18 45 01

5 Kasım 1984

Kuruluş hazırlıkları sürdürülen Demokratik Sol Parti'nin tüzüğünü tanıtan açıklamalar devam etmektedir.

Tüzüğe ilişkin açıklamalar Tüzük maddesi olarak yapılmamakta, kurulacak partinin yapısındaki ve işleyişindeki başlıca özellikleri anlatım niteliğinde olmaktadır. Tüzük yasa gereği teknik düzenlemeleri de içerdiğinden ve bu nedenle uzun olduğundan, böyle bir yol seçilmiştir.

Bugün yapılan "Seçilenlerin Seçenlerle ilişkisi" başlıklı açıklama ektedir.

Bundan sonraki "Parti İçi Eğitim" başlıklı açıklama 6 Kasım Salı günü (yarın) yapılacaktır.

SEÇİLENLERİN SEÇENLERLE İLİŞKİSİ

Partililerin ve genel olarak halkın ülke yönetimine katılım olanaklarını genişletmek; seçilen görevlileri etkin biçimde denetleyebilmelerini ve onlara sorunlarını ve isteklerini duyurabilmelerini kolaylaştırmak için;

Seçilenlerin kendilerini seçenlerle sürekli ve verimli iletişim içinde olmalarını güvence altına alarak halka yabancılaşmalarını önlemek için,

- * Milletvekili veya yerel yönetim görevlisi seçilen üyelerin, seçim çevrelerindeki tüm partililerle belirli aralıklarla toplantılar yapmaları bir düzene bağlanır;
- * Milletvekilleri ve yerel yönetim görevlileri, bu toplantılarda, partililere, yaptıkları çalışmalar, karşılaştıkları sorunlar, öngördükleri veya sağladıkları çözümler üzerinde bilgi verirler; partililerin sorularını yanıtlarlar; görüş ve isteklerini öğrenirler.
- * Partili milletvekilleri ve yerel yönetim görevlileri, seçim çevrelerindeki toplumsal örgütlerle de yakın ilişki içinde bulunmaya özen gösterirler.

Bu ilişkilerde, partililik değil, Demokratik Sol doğrultuda topluma hizmetin gerekleri özetilir.

1.11.1984

ÖNSEÇİMLERDE DEMOKRATİK KATILIM

2820 sayılı Siyasi Partiler Yasasına göre, milletvekili seçimlerinde bir partinin adaylarını belirlemek için, her seçim çevresindeki tüm partililer önseçimlerde oy kullanırlar.

Ancak bu kural, uygulanışındaki zorluk bir yana, önseçimlerde demokratik katılımın sağlıklı sonuç vermesi bakımından yeterli değildir. Çünkü, aday olmak isteyenleri yakından tanıyamamış birçok partili, önseçimde oy kullanırken, eksik bilgiye dayanarak yanlış değerlendirmede bulunabilir. Ünlü kişiler veya adını duyurabilmek, kişisel propagandasını yapabilmek için geniş maddî kaynak ayıranlar ayrıcalık kazanmış olurlar. Kitlelere kendilerini gerçekte olduklarından başka türlü tanıtmaya becerisini gösterebilenlere de üstünlük sağlanmış olur.

"Aday adaylığı için parti üyesi olmak şartı" öngörülemeyeceğini belirten yasa hükmü de, eğer Tüzükte gerekli önlemler yer almazsa, bazı sakıncalar doğurabilir. Bu hüküm, yalnız parti üyesi olmaları yasaklanmış kimseler için değil, aday adayı olmak isteyen herkes için geçerlidir.

Parti üyesi olmayan bir aday adayını tanımak, önseçimde oy kullanacak partililer için çok güçtür; hattâ bazen olanaksızdır. Bu durumda, bir partinin programıyla, genel tutumu ve doğrultusuyla bağdaşmayan kimseler de, o partinin milletvekilliğini başka amaçlar uğrunda kullanmak üzere aday adayı olabilirler. O yüzden partiye tehlikeli sızmalar olabilir; ve, gerçek kimliklerini niyetlerini veya doğrultularını saklayarak bir partiden milletvekili seçilen bazı kimseler, ileride, o partinin güç durumunda kalmasına, hattâ kapatılmasına yol açacak davranışlarda bulunabilirler.

Bu gibi yetersizlikleri ve sakıncaları olabildiğince giderebilmek için, Siyasi Partiler Yasasının 40'inci maddesinin sağladığı olanaktan yararlanarak, (*) DEMOKRATİK SOL PARTİ, önseçimlerde demokratik katılımı daha sağlıklı işler duruma getirecektir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ:

Parlamentoda veya yerel yönetimlerde partiyi temsil edecek kimselerin Demokratik Sol doğrultuyu bilinçli olarak benimsemiş olmalarını; bilgi, düşünce ve kişilik bakımından uygun nitelikte bulunmalarını kesin koşul olarak görür. Bu kimselerin partililerle yakın ilişkiye ve iletişime

özen göstermelerini bekler, ve halkla diyalog kurabilecek yetenekte olmalarını gözetir.

Parlamentoya ve yerel yönetimlere seçilecek partililer üzerinde halk denetimini etkinleştirmeye önem verir.

Demokratik katılımın, öncelikle, halkı temsil edecek kimseleri belirlemede gerçeklik kazanması gerektiğine; ve bunun, ancak, temsilci seçilecek olanlarla temsil yetkisi verenler arasında doğrudan ilişki kurulabildiği oranda sağlanabileceğine inanır.

Bu nedenlerle aşağıdaki düzenleme öngörülmüştür:

- * Partide kimlerin adaylık istemlerinin kabul edilebileceği, her seçim çevresindeki üyelerin, yüzyüze ilişki kurarak ve doğrudan gözlemde bulunarak yapacakları değerlendirmeye göre belirlenecektir.
- * Bunun için, sandık bölgelerindeki partililerin temsilcilerinden, değişik yerleşim birimlerinde, "Aday İnceleme Grupları" oluşturulur.
Kayırmaları önlemek için, sandık bölgelerinin temsilcileri, ad çekimiyle belirlenir.
- * Her "Aday İnceleme Grubu", partiden aday olmak isteyenlerle, Tüzük ve yönetmeliklerde ayrıntıları belirtilecek kurallara göre, ayrı ayrı görüşmeler yapar. Gruplar, her adaylık isteklisiyle yapacakları görüşmeye eşit zaman ayırırlar.
- * Görüşmelerde, aday olmak isteyenlerin, doğrultuları, düşünceleri, kişilikleri, yetenekleri ve bilgi düzeyleri değerlendirilir.
- * Görüşmeler, Partinin eğitim programları çerçevesinde tutulur. "Aday İnceleme Grupları"nda görev alacak üyelerin de parti içi eğitimden geçmiş olmaları gerekir.
- * Hangi isteklilerin aday olup olamayacakları, bu görüşmeler dizisi sonunda birleştirilecek değerlendirmelere göre belli olur. Önseçimlere sunulacak aday adayları listesindeki sıralama da bu değerlendirme sonuçlarına göre saptanır.

- * Bu demokratik süreçte gölge düşmemesi için, Partide, merkez kontenjanı kullanılmaz. (Ya da: Merkez kontenjanı, ancak, aday oluncaya kadar siyaset yapmaları yasak olan kimseler için kullanılabilir.)

- (*) Yasanın 40'inci maddesinde, "Siyasi partiler, Anayasa ve kanunlarda belirtilen şartlara aykırı olmamak kaydıyla adaylarda daha başka ne gibi şartlar bulunması gerektiğini tüzüklerinde gösterirler" denilmektedir.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI
TÜSTAV

DSP KURULUŞ HAZIRLIKLARI BÜROSU

Akay Caddesi 27/1

Küçükesat - Ankara

Tlf. 18 45 01

25 Ekim 1984

DEMOKRATİK SOL PARTİİNİN
TÜZÜK TASLAĞIYLA İLCİLİ AÇIKLAMA

23 Ekim Salı günü. basına. Demokratik Sol Partinin Program taslağından. "Demokratik Sol Partinin Yapısı ve İşleyişi" başlıklı bölüm sunulmuştu. Bu bölüm. Tüzüğü de tanıtıcı nitelikteydi.

Bugün. "YAYGIN SÜREKLİ VE ETKİN KATILIM" başlıklı metinle. Tüzük taslağına ilişkin açıklamaları basına ve kamuoyuna sunmaya başlıyoruz.

Tüzüğe ilişkin açıklamalar. Tüzük maddeleri olarak yapılmayacak; kurulacak partinin örgütlenme biçimindeki. yapısındaki ve işleyişindeki başlıca özelliklerin gerekçeli anlatımı niteliğinde olacaktır. Tüzük. yasa gereği olarak. teknik düzenlemeleri de içerdiği ve o nedenle çok uzun olduğu için. böyle bir yol seçilmiştir.

Tüzükle ilgili açıklamaların ardından. Program. bölüm bölüm. tam metinler hâlinde açıklanacaktır.

Tüzükle ilgili olarak. bundan sonraki. "MERKEZ ORGANLARINDA DEMOKRATİK KATILIM" başlıklı açıklama. 30 Ekim Salı günü basına sunulacaktır.

Bugünkü. "YAYGIN SÜREKLİ VE ETKİN KATILIM" başlıklı açıklama ilişiktir.

YAYGIN SÜREKLİ VE ETKİN KATILIM

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin yapısında, işleyişinde ve toplum sorunlarına yaklaşımında, halkın yaygın sürekli ve etkin katılımı temel kuraldır.

Bu kurala uyulduğu oranda:

- * Katılımcı demokrasinin gerçekleşmesine katkıda bulunulabilir.
- * Ülkenin genel sorunlarına olduğu kadar, en küçük yerleşim birimlerinin de sorunlarına halk önderliğinde hakça çözümler oluşturulabilir.
- * İnsanca ve hakça bir düzen yolundaki engelleri aşabilmek için halktan güç alınabilir.

Yine bu kurala uyulduğu oranda:

- * Partinin doğrultusu güvence altına alınır.
- * Aşırı merkeziyetçilik de kadroculuk ve hizipçilik de önlenir.
- * Partinin bütün toplum kesimleriyle sürekli etkileşimi, her zaman her yerde canlılığını sürdürmesi, seçimlerle ilgili siyasal ve teknik çalışmaları başarıyla yürütmesi sağlanabilir.

Bu kurala uygun olarak:

- * Her sandık bölgesinde, Partinin, değişik halk kesimlerinden enaz 9 üyeye temsili öngörülmektedir.
- Sandık bölgelerindeki üyeler arasında kadınların da olabileceğince çok sayıda yer alması gözetilecektir. Öylelikle kadınların siyasal katılımı temelden başlatılmış olacaktır.
- * İl ve ilçe örgütleri bu hedefe belirli bir süre içinde aşamalı olarak erişmekle yükümlü tutulacaktır.
- * Her üye, kendi eğilimlerine ve olanaklarına göre, Partinin siyasal veya sosyal çalışmalarıyla görevlendirilecektir.
- * Her sandık bölgesindeki üyelerin, biribirleriyle, komşu sandık bölgelerindeki partililerle, ve Partinin örgüt birimleriyle sürekli, verimli ve düzenli ilişki içinde bulunmaları;

her üyeyle örgüt birimleri arasında karşılıklı bilgi ve düşünce akımı; her üyenin, Parti politikalarına ve kararlarına, Parti yönetimine ve denetimine sürekli ve etkin katılımı sağlanacaktır.

- * Üyelerin, siyasal çalışmalara olduğu kadar sosyal çalışmalara da ağırlık vermeleri, yöresel sorunların çözümüne katkıda bulunmaları, bunun için gerekli eğitimden geçirilmeleri gözetilecektir.

Toplumsal ve ekonomik örgütlenme konusunda eğitime özel önem verilecektir.

Ancak sosyal çalışmalara particilik karıştırılmayacak; bu çalışmalar, Demokratik Sol davranışın gereği olarak yapılacaktır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ

DSP KURULUŞ HAZIRLIKLARI BÜROSU

Akay Caddesi 27/1

Küçükesat - Ankara

Elf. 18 45 01

23 Ekim 1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ KURULUŞ HAZIRLIKLARI
BÜROSUNUN AÇIKLAMASI

Kuruluş hazırlıkları sürdürülen Demokratik Sol Parti'nin Tüzük ve Program çalışmalarıyla ilgili açıklamalara bugün başlıyoruz.

"DEMOKRATİK SOL PARTİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ" başlıklı ilk açıklama ilişkide sunulmaktadır.

Bu açıklama, Program taslağından bir bölümü içermektedir. Fakat, aynı zamanda, Tüzüğün tanıtılması niteliğindedir.

Bundan sonra, Tüzükle ilgili açıklamalar, bölüm bölüm, basına ve kamuoyuna sunulacaktır.

Daha sonra, Programın bölümleri açıklanacaktır.

Bu açıklamalar tamamlandıktan sonra, kurucu adaylarımızın görüşlerini alınıp değerlendirilecektir; ve öylece, Kurucular Kurultayına sunulacak olan tasarı metinleri oluşacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ

DEMOKRATİK SOL'un amaçladığı insanca ve hakça düzen önündeki engeller, ancak, yaşamlarını emeğiyle kazananların, dar ve orta gelirliilerin, etkin örgütlenmesi ve dayanışmasıyla aşılabılır.

Böyle bir örgütlenme ve dayanışma,

- * varlıklılıların ve egemen güçlerin ekonomideki, toplumdaki ve yönetimdeki ağırlıklarını sınırlandıran sağlıklı bir sosyal güçler dengesi oluşturarak, çoğulcu ve katılımcı demokrasiye gerçeklik kazandırabilmek için; ve
- * siyasal demokrasinin tanıdığı hakları ve özgürlükleri değerlendirmede herkesi eşit duruma getirebilmek için

gereklidir.

Demokratik Sol Parti, toplumsal örgütlenmenin ve dayanışmanın özlenen düzeye erişmesine, kendi yapısı ve işleyişiyle örnek olmak ve katkıda bulunmak zorundadır.

O bakımdan, bir partinin örgütlenme biçimi, yapısı ve çalışma kuralları tüzük konusu olsa bile, Demokratik Sol Partinin özelliği ve işlevi, bunlara, ana ilkeleriyle, Programda da öncelikli yer verilmesini gerekli kılmaktadır.

Demokratik Sol Parti, eski denemelerdeki aksaklıklardan, eksikliklerden, dengesizliklerden arındırılmış ve sağlıklı biçimde genişletilmiş bir demokrasiyi, bir siyasal parti için geçerli olabilecek yönleriyle, ilkin kendinde uygulayacaktır.

Bunun, halkı yönetimde etkinleştiren; özgürlükleri yetkiyle, hakları sorumlulukla bütünleyen; toplumsal dayanışmayı, uzlaşmayı, barışı güçlendiren; ulusal birliği pekiştiren; insanca ve hakça gelişmeyi kolaylaştırıp hızlandıran bir demokrasi olacağını, önce, kendi yapısında ve işleyişinde gösterecektir.

Bir yandan, siyasal ve toplumsal örgütlenme haklarını ve özgürlüklerini gereğince genişletmek için uğraş verirken, bir yandan da, yürürlükteki sınırlamaların sakıncalarını, kendi yapısı ve işleyişi ile, olabildiğince azaltmaya çalışacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin bunda başarılı olabilmesi için:

- * Partide her üye görevli, yetkili ve sorumlu olacaktır. Parti çalışmalarına ve parti politikalarının oluşumuna tüm üyeler etkin biçimde ve sürekli katılacaklardır.
- * Tüm üyeler, Demokratik Sol anlayışı geliştirecek yönde, toplumsal ve ekonomik örgütlenme bilincini ve bilgisini yaygınlaştıracabilecek biçimde, ve ülke ve dünya sorunları üzerinde, sürekli eğitileceklerdir.
- * Partinin yönetim birimlerine yapılacak seçimlerde belirli hizmet, başarı ve parti içi eğitim ölçütlerine uygunluk koşulları gözetilecektir.
- * Genel seçimler ve yerel yönetim seçimleri için adayların belirlenip sıralanmasında da, üyelerin gözlemleri ve değerlendirmeleri başlıca etken olacaktır.
- * Gerek üyeler arasında gerek üyelerle parti yönetim birimleri arasında sürekli iletişim ve etkileşim sağlanacaktır. Üyelerden, yörelerindeki veya kendi çalışma alanlarındaki yurttaşlarla ve kuruluşlarla da kişisel ilişkilerini geliştirmeleri beklenecektir.
- * Tüm üyeler, yerel sorunlara, değişik toplum kesimlerini ilgilendiren sorunlara ve genel sorunlara, toplumsal dayanışmayla ve ortak girişimlerle, hakça çözümler getirilebilmesi için uğraş vereceklerdir. Böylece halkın özgüveninin ve etkinliğinin artmasına katkıda bulunacaklardır.
- * Toplumsal ve ekonomik örgütlenmeden, eğitime, kültüre, sanata, spora ve özel ilgi alanlarına kadar, toplumun sağlıklı ve dengeli gelişmesine ve insan kişiliğinin gelişmesine katkıda bulunulabilecek her konuda, üyelerin yapacakları sosyal çalışmalar, en az siyasal çalışmaları kadar önem ve ağırlık taşıyacaktır. Fakat sosyal çalışmalara partililik karıştırılmayacaktır. Bu çalışmalar, topluma Demokratik Sol doğrultuda yararlı birer yurttaş olmanın gereği olarak yapılacaktır.
- * Yurt dışındaki üyelerden, Türk toplumunun gelişmesine, ulusal sorunlarımızın ve haklarımızın dünyada tanıtılıp savunulmasına,

ve başka ülkelerde çalışan veya öğrenim görmekte olan yurttaşlarımızın sorunlarının çözümüne ortak katkı beklenecektir.

- * Demokratik ülkelerde çalışan yurttaşlarımızın, o ülkelerde edindikleri demokratik deneyimi ve birikimi Türkiye'ye aktarabilmeleri için etkin kanallar oluşturulacaktır.
- * Demokratik Sol'un gördüğü toplum yapısı için gereken sosyal güçler dengesi öncelikle parti yapısında gözetilecektir.
- * Etnik ayrımcılığa, din ve mezhep ayrımcılığına, "yerli-yabancı" ayrımcılığına ve seğkinciliğe, o arada "aydın - halk" ikiliğine, parti yapısında ve çalışmalarında yer verilmeyecektir; toplumda da bu tür ayrımcılık eğilimlerine karşı konularak, ulusal birliğin pekiştirilmesine katkıda bulunulacaktır.
- * Kadın - erkek eşitliğine daha çok gerçeklik kazandırabilmek; toplum sorunlarının çözümüne kadın yaklaşımını gereğince değerlendirebilmek; ve demokratik kültürün gelişmesini evden başlatılabilmek için, parti çalışmalarına kadınların etkin katılımı özendirilecektir.
- * Üyeler arasında Demokratik Sol anlayış ve doğrultu bakımından tutarlılığa özen gösterilecektir; bu anlayışın ve doğrultunun toplumda yaygınlaşmasına çalışılacaktır. Ancak, başka doğrultudaki düşüncelerin de toplumda, demokrasi kurallarına uygun olarak, örgütlü ve barışçı biçimde, özgürce açıklanabilmesi için uğraş verilecektir.
- * Üyelerin, sosyal ilişkilerinde ve özel yaşamlarında, Demokratik Sol anlayışın ve doğrultunun gerekli kıldığı davranış kurallarına uymaları gözetilecektir.
- * Parti çalışmalarını için maddi kaynak sağlamada, kimseye çok yük olunmamasını ve kimseye maddi olanaklarından ötürü partide üstünlük kazandırılmamasını gözetken hakça ölçüler içinde, tüm üyelerin düzenli katkısına ağırlık verilecektir.

Partiye gelir sağlamak için düzenlenecek toplantıların ve yapılacak çalışmaların, partiyle halkı yabancılaştırmayacak ve parti doğrultusuna gölge düşürmeyecek türlerde olmasına özen gösterilecektir.

DSP

demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

2 Aralık 1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ

PROGRAM TASLAĞI

1. Açıklama

Kuruluş hazırlıkları ileri bir aşamaya varmış olan DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Tüzük taslağından Partinin başlıca özelliklerini yansıtan özetler 23 Ekim - 12 Kasım 1984 tarihleri arasında, basın aracılığıyla, kamuoyuna sunulmuştur.

Bugün de, Program taslağının tam metnini, bölüm bölüm, yine basın aracılığıyla, kamuoyuna sunmaya başlıyoruz.

Bir yandan basındaki ve kamuoyundaki yankılar, bir yandan da sayısı yirmi bini aşan kurucu adayların görüşleri ışığında, Tüzük ve Program tasarıları, Kurucular Kurultayına sunulabilir duruma getirilecektir.

Tüzük ve Programın Kurucular Kurultayında kesin biçimlerini almalarıyla da, Partinin kuruluşu için gerekli resmi işlemlere girişilebilecektir.

Böylece, DSP, geniş halk katılımıyla ve demokratik yöntemlerle kurulma ilkesine, Tüzüğün ve Programın hazırlanışında da uymuş olmaktadır.

Program taslağı, daktilo ile, yaklaşık 125 sayfa uzunluğundadır.

Bugün, Programla ilgili ilk açıklamamızda, Program taslağının "İÇİNDEKİLER" çizelgesi ile "SUNUŞ" yer almaktadır.

Bunların ardından, "GELİŞME" başlıklı Üçüncü Bölümün başındaki "ÖZET" açıklanacaktır. Ondan sonra, açıklamalar, "İÇİNDEKİLER" çizelgesindeki sıralamaya göre, bölüm bölüm sürecektir.

İ Ç İ N D E K İ L E R

BÖLÜM I : DEMOKRATİK SOL

- 1 - SUNUŞ
- 2 - NİÇİN DEMOKRATİK SOL?
- 3 - TANIM
- 4 - İLKELER VE AMAÇLAR

BÖLÜM II : DEMOKRASİ

- 1 - DEMOKRATİKLEŞME
- 2 - ÖRGÜTLENME VE SİYASAL KATILIM
- 3 - DEMOKRATİK SOL PARTİNİN YAPISI VE İŞLEYİŞİ
- 4 - SEÇİMLER
- 5 - ÖZGÜR İNSAN ÖZGÜR TOPLUM
- 6 - DEMOKRASİYİ YAŞATABİLMEK VE DEMOKRASİYLE YAŞAYABİLMEK
- 7 - ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK

BÖLÜM III : GELİŞME

- 1 - ÖZET
- 2 - EKONOMİ VE GELİŞME
- 3 - EKONOMİDE ARAÇLARIN AMACA UYGUN KULLANIMI
- 4 - KAYNAK
- 5 - HALK KATILIMIYLA NAKÇA GELİŞME
- 6 - TÜRKİYE'NİN DEMOKRATİK GELİŞMESİNE
YUL T DIŞINDA ÇALIŞANLARIN KATKISI

BÖLÜM IV : DEVLET

- 1 - ANAYASA
- 2 - YARGI
- 3 - YASAMA
- 4 - YÜRÜTME
- 5 - YEREL YÖNETİMLER

BÖLÜM V : İNSAN VE TOPLUM

- 1 - EĞİTİM KÜLTÜR SANAT VE SPOR
- 2 - KONUT
- 3 - İNSAN VE ÇEVRE SAĞLIĞI

BÖLÜM VI : KURALLAR

S U N U Ş

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI, geçmişin deneyim ve birikimlerini de değerlendirmekle birlikte, geçmişe özlem duyan bir partinin değil; geçmişte veya şimdi olandan hem daha özgür hem daha dirlikli düzenli bir toplum, daha gerçek ve daha iyi işleyen bir demokrasi, daha sağlıklı ve hakça bir gelişme, ve daha güçlü bir Türkiye için uğraş veren, geleceğe yönelik bir Partinin programıdır.

* * *

Programda, ilkelerin, kuralların ve amaçların açıklıkla belirtilmesine ve kavramların tanımlanmasına özen gösterilmiştir; bazı alanlarda uygulamaya ilişkin teknik çalışma gerektiren ayrıntılar kuruluştan sonraya bırakılırken, temel stratejilere ve politikalara olabildiğince geniş yer verilmiştir.

* * *

Programda Türkiye ve dünya gerçekleri göz önünde tutulmuştur, ama her gerçeğe boyun eğilmemiştir ve her gerçek değişmez sayılmamıştır.

Gelişme yolunda ilerlendikçe, özgürlüğü, yaratıcılığı, üretkenliği sınırlayan engeller aşıldıkça, toplum bazı koşullardan kurtuldukça, toplumun içinde bulunduğu koşullar, karşılaştığı sorunlar değiştikçe, veya insanların tek başlarına üstesinden gelemedikleri güçlükler dayanışmayla yenildikçe, kimi gerçekler değişebilir, kimi gerçekler de değişik biçimde yorumlanıp değerlendirilebilir; ve bu değişimlerle birlikte, toplumun da insan kişiliğinin de gelişmesi ve yeni durumlara uyum sağlaması kolaylaşır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI, gerçekçi, ama gerçeklere tutsak olmayan bir yaklaşımla hazırlanmıştır; gerçekçiliği tutuculuğun veya bazı atılımları erteleyip savsaklamanın özü olarak değil; hakça ve hızlı gelişme uğrunda, demokrasiyi genişletip kökleştirmek uğrunda yapılması gereken değişikliklerin ve atılımların hareket noktası olarak değerlendirmektedir.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI, yalnız nelerin nasıl yapılacağını, hangi sorunlara nasıl çözümler getirileceğini ve hangi gerçeklerin ne yönde değiştirileceğini değil; nelerin yapılmasına neden gerek görüldüğünü, hangi gerçeklerin niçin değiştirilmek istendiğini veya niçin alışıldan değişik biçimde değerlendirildiğini de açıklamaktadır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, "halk için halka karşı" devrimciliğe özenenlerden temelde ayrılan; atacağı her adımda, yapacağı her değişiklikte, uygulayacağı her çözümde, halkın istemi ve katılımını arayan bir partidir. Yapacağı her şeyin ve her değişikliğin gerekçesini, Programda, bazen genel çizgileriyle, gerektiğinde de ayrıntılı olarak anlatmayı o nedenle bir görev saymıştır.

Bu değişiklikleri veya uygulamaları önlemek isteyen güçlerin kamuoyunu koşullandırma çabalarına karşı da, Programda, böyle bir yaklaşım izlenmesi yararlı görülmüştür.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMINDA amaçlarla araçların tutarlılığı gözetilmiştir.

Partinin kendisi de bir araç olduğuna göre, yapısı ve işleyişi amaçlarına uygun olmalıdır.

Amaçlarına doğru ilerlerken, Demokratik Sol Parti, karşılaşılabileceği engelleri güçlükleri, ancak yapısının ve işleyişinin sağladığı olanaklarla, o olanakları iyi değerlendirmekle aşabilir. Bu yapı ve işleyiş, Partinin toplumla içiçeliğini ve halka güç katabilmek için halktan güç alabilmesini sağlayacak nitelikte olmalıdır.

O nedenle, Demokratik Sol Parti Programı, Partinin yalnız toplumda nasıl bir düzen amaçladığını, toplum sorunlarına yaklaşımını, bu sorunlara nasıl çözümler öngördüğünü ve neyi neden veya niçin yapacağını değil, kendi iç yapısının ve işleyişinin özelliklerini ve toplumla etkileşim yöntemlerini de açıklamaktadır.

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçüksat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAM TASLAĞI

3. AĞALIK. 1984

2. Açıklama

Kuruluş hazırlıkları ileri bir aşamaya varmış olan DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Program taslağının "İÇİNDEKİLER" çizelgesiyle "SUNUŞ"u dün açıklanmıştır.

Bugün, "İÇİNDEKİLER" çizelgesinin sıralamasından ayrılarak, "GELİŞME" başlıklı Üçüncü Bölümün başında yer alan "ÖZET"i yayınlıyoruz.

Gerek dünya ekonomik bunalımının Türkiye'deki etkileri nedeniyle, gerek bir süredir Türkiye'de uygulanmakta olan ekonomik "model"in, ekonomide, toplum yaşamında ve siyasal alanda ortaya çıkan sonuçları nedeniyle, kamuoyunun dikkati, haklı olarak, ekonomik sorunlar üzerinde yoğunlaşmıştır. Partinin ekonomik politikalarına ilişkin "ÖZET"i kamuoyuna öncelikle sunmakta bu açıdan yarar görüyoruz.

Bundan sonraki açıklamalar, dün kamuoyuna sunduğumuz "İÇİNDEKİLER" çizelgesindeki sıralamayı izleyecektir.

"Üretkenlik, baskıyla veya emeğin sömürülmesiyle değil, demokratik halk katılımıyla artırılacaktır."

x

"Kooperatifleşmiş köylülerin yönetiminde 'Üretici Yatırım Fonları', işçilerin yönetiminde de 'İşçi Yatırım Fonları' kurulacaktır."

x

"Devlet sektörünün genişliği değil, devletin ekonomiyi halk katılımıyla ve toplum yararına etkili biçimde yönetebilmesi önem taşıyacaktır."

Ekonomik düzenle ve politikalarla ilgili

Ö Z E T

Programın "GELİŞME" bölümünde, gelişme sorunu, ekonomik sosyal siyasal ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak ele alınmıştır. DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin ekonomide gerçekleştirmeye çalışacağı düzen ve izleyeceği politikalar, böyle bir bütünlük içinde, gerekçeli ve ayrıntılı olarak, Programın bu bölümündeki değişik altbölümlere dağılmış durumdadır.

O bakımdan, bölümün başına, ekonomide amaçlanan düzenin ve izlenecek politikaların aşağıdaki özeti eklenmiştir.

- * Ekonomik kalkınma, sosyal adaletle, sosyal güvenlikle ve demokrasiyle bağdaştırılarak hızlandırılacaktır.
- * Refah da özveri de hakça bölüşülecek ve bu bölüşümün nasıl olacağını halk belirleyecektir.
- * Üretkenlik, baskıyla veya emeğin sömürülmesiyle değil, demokratik halk katılımıyla artırılacaktır.
- * Sosyal güvenlik, tasarrufu çoğaltıcı ve kaynak artırıcı biçimde yaygınlaştırılarak doyurucu düzeye eriştirilecektir.

* * *

- * Halk ekonomide güçlendirilip etkilileştirilerek sosyal adalet sağlanırken, demokrasiye de daha çok gerçeklik kazandırılacaktır.
- * Kooperatifleşmiş köylülerin yönetiminde "Üretici Yatırım Fonları", işçilerin yönetiminde de "İşçi Yatırım Fonları" kurularak, bir yandan çalışanların gelirlerinde sağlanacak artışın enflasyonist etkileri önlenecek ve gelecekleri güvence altına alınabilecektir; bir yandan da yatırıma ayrılabilir kaynaklar büyük ölçüde artırılmış olacaktır.
- * Ekonomide halk sektörünün ağırlıklı yeri bulunacaktır. Halk sektörü, yalnız çalışanların gönüllü tasarruflarıyla yapacakları ortaklaşa yatırımlardan değil; onların ötesinde, büyük halk örgütlerince kurulacak yatırımcı ve işletmeciler kurumlarının, o arada Üretici ve İşçi Yatırım Fonlarının, büyük boyutlu yatırımlarından da oluşacaktır. Bu kurumlar, halka, gönüllü tasarruflarının değerlendirilmesinde de önderlik edebilecektir; gereken desteği ve teknik yardımı sağlayacaktır.
- * Gelişme köylüden başlayacaktır. Kooperatifçilik demokratikleştirilerek ve güçlendirilerek, köykentler yoluyla altyapılar ve kamu hizmetleri tüm köylülerin yararına kısa sürede ve düşük maliyetle sunulacak, köylünün kalkınması ve genel gelişmeye katkı olanağı artırılacaktır.

- * Kooperatifleşen köylüden, bir süre için, tarımsal gelir vergisi alınmayacaktır; bunun yerine, köylülerin gelirindeki artışın belirli bir bölümü, köylüler yönetimindeki "Üretici Yatırım Fonları"na ayrılacaktır. Böylece, köylünün emeği ve girişimiyle tarım kesiminde yaratılan kaynak, büyük ölçüde yine köylünün eliyle, tarımsal gelişmeye ve sınaileşmeye aktarılabilir.
- * İşçilerin, toplu sözleşme, grev ve sendikacılık hakları üzerindeki demokrasiyle bağdaşmayan sınırlamalar kaldırılırken, aynı zamanda, belirli ölçütlere uygun işyerlerinde yönetime ve sorumluluğa katılmaları ve kârdan pay almaları sağlanacaktır.
- * Toplu sözleşmelerin genel çerçevesi, ilkeleri ve iç dengele-ri ülke düzeyinde toplumsal anlaşmalarla belirlenecektir. Bu toplumsal anlaşmalar demokratik kurallara göre yapılacak ve zorlayıcı olmayacaktır.
Toplumsal anlaşmalar, yalnız ücretleri ve çalışma koşullarını değil, genel ekonomik ve sosyal sorunları da kapsayacaktır. Böylece, ekonomik, mali ve sosyal politikaların belirlenme-sinde demokratik işçi katılımı sağlanacaktır.
- * Toplumsal anlaşmalar, işyerinde yönetime sorumluluğa ve kâra katılma ve işçi Yatırım Fonları gibi düzenlemelerle, işçiler, kendi sorunlarına, o arada ücret sorununa, ekonominin tümü açısından ve işletmeci ve yatırımcı açısından da yaklaşır duruma geleceklerdir; ve, demokrasinin, sosyal adaletin, hızlı kalkınmanın gerekleriyle sağlıklı bir çalışma barışı bir arada gerçekleşebilecektir.
- * Yurt dışındaki işçilerin, halk sektörü çerçevesinde yatırımları, Türkiye'nin gelişmesine katkıları, kolaylaştırılıp özendirilecektir; ve ekonomik politikaların belirlenmesine katılım olanakları sağlanacaktır.

- * Ekonominin sosyal adaletle birlikte güçlendirilmesini içlerine sindiren, kendi çıkarlarını toplum yararıyla bağdaştırmaya çalışan ve ekonomik güçlerini siyasal güce dönüştürmeye kalkışmayan özel sektör girişimcilerine geniş özgürlük tanınacaktır.

Plana uygun yatırımlar yapanlara, belli riskler üstlenerek geleceğe yönelik teknolojik atılımlarda bulunanlara veya geri kalmış yörelerin kalkınmasına ve işsizliğin azalmasına katkıda bulunanlara, gereken devlet desteği sağlanacaktır.

Özel sektörde tekelleşme eğilimleri önlenerek hakça bir yarışma ortamı oluşturulacaktır.

* * *

- * Devlet sektörünün genişliği değil, devletin ekonomiyi halk katılımıyla ve toplum yararına etkin biçimde yönetebilmesi önem taşıyacaktır.

- * Altyapılar ve kamu hizmeti gören kuruluşlar devlet elinde bulunacaktır; doğal kaynaklar devletçe işletilecektir; savunma sanayii devlet sektöründe yer alacaktır.

Bunların dışında her türlü ekonomik faaliyet, devlet sektörüne olduğu gibi, özel sektöre ve halk sektörüne de açık olacaktır.

- * Devlet sektöründeki ekonomik işlevli işletmeler, devletin karışma ve koruma alanı dışına çıkarılacaktır. Bunların yönetimlerine ve yatırımlarına siyasal iktidarlar karışamayacaklardır. Hepsi, çalışanların yönetiminde denetiminde ve sorumluluğunda, özel sektör işletmeleriyle eşit koşullar altında çalışacaklardır. Pazar kuralları içinde kendi yaratacakları kaynaklarla yeni yatırımlar yapabileceklerdir.

- * İşletme düzeyinde kârlı olmasa bile topluma ve makro düzeyde ekonomiye yararlı olacak, geri kalmış yörelerde yan etkileriyle gelişmeyi hızlandıracak, öncü ve doğurgan işletmeler, devletçe kurulacaktır ve bunların sorumluluğunu devlet üstlenecektir.

Ekonomide geleceğe yönelik yapısal değişikliğin gereği olan ileri teknoloji sanayiler kurulmasına da devlet öncülük edecektir.

Devletin her iki alanda da öncülük ve sorumluluk üstlenmesi, özel sektörün bu tür yatırımlara ilgisizliği nedeniyle zorunludur. Gerek geri kalmış yörelerdeki öncü ve doğurgan yatırımların gerek ileri teknoloji yatırımların özel sektör veya halk sektörü tarafından da yapılmasına bir engel söz konusu olmayacaktır. Tersine, bu tür yatırımlara girişenler devlet desteğinden yararlanabileceklerdir.

- * Ekonominin kurumsal çerçevesi dışındaki "dışlanan sektör", çalışan ve girişimci insan sayısı bakımından, belki de en geniş sektördür. İşsizlik sorununun hafifletilmesine önemli katkısı bulunan bu sektörün düzenli ekonomiye bütünleşmesi, bu sektörde çalışanların haklarının korunması, geleceklerinin güvence altına alınması ve üretkenliklerinin desteklenip artırılması için, devlet, gereken ilgiyi ve özeni gösterecektir.

- * Planlamanın genel hedefleriyle ilkeleri ve makro dengeleri, toplumsal örgütlerin, yerel yönetimlerin, halk sektörünün ve özel sektörün katılımıyla, merkezde saptanacaktır; fakat bu genel hedefler, ilkeler ve makro dengeler çerçevesinde, planın içeriği, nerelerde ne yatırımlar yapılacağı, çevreden merkeze doğru belirlenecektir.
- * Tarımda üretim planlaması yapılacaktır.
- * Pazar kuralları özenle gözönünde tutulacaktır, fakat ekonomi ve toplum pazarın tutsağı olmayacaktır. Pazar kuralları, ekonominin başka araçlarıyla uyumlu olarak, toplum yararına değerlendirilecektir.
- * Tüketim mallarının pazarlanmasında, üretim tüketim ve satış kooperatifleriyle esnafın işbirliği sağlanacaktır. Bu yoldan, fiyat ve nitelik denetimi, pazar kuralları ile çelişkiye düşülmeksizin, üreticinin tüketicinin ve esnafın yararları bağdaştırılarak etkili kılınacaktır.

- * Para politikası, ekonominin başka öğelerinden ve toplumsal gerçeklerden ve gereksinimlerden soyutlanmaksızın saptanacaktır.

Türk parasının değeriyle Türkiye'nin dış ekonomik ilişkileri arasında gerçekçi bir ilişki kurulacaktır.

- * Enflasyon denetim altına alınırken, istem kısıntısı, ekonomide durgunluk ve toplumda sağlıksız sonuçlar doğurmayan ölçüler içinde tutulacaktır; istemin kısılmasından çok, üretimi ve sunuyu artırmaya özen gösterilecektir.
- * Devletin ekonomiyi toplum yararına yönetip denetleme işlevini, ekonomide yapısal değişikliğe öncülük görevini ve sosyal yükümlülüklerini yerine getirebilmesi için, kamu gelirleri ve harcamaları büyük ölçüde artırılacaktır.
- * Gönüllü ve zorunlu tasarrufların hakça bir süreç içinde artması sağlanacaktır.
- * Ekonomik kalkınma ve genel anlamda gelişme için, bir yandan yeni kaynaklar yaratılırken, bir yandan da var olan kaynakların daha verimli ve hakça kullanımı sağlanacaktır.
- * Vergi yönetimi ve denetimi etkili kılınarak, gereğince vergilendirilmeyen bazı yüksek kazanç alanları vergileme kapsamına alınarak, vergi gelirleri artırılacak; ancak toplam vergi gelirlerinde ücretlilerin payı azaltılacaktır.
- * Bir yandan halk sektörü güçlendirilerek ve sermaye piyasası güven verici ve çekici duruma getirilerek, bir yandan da spekülatif kazanç kapıları kapatılarak ve spekülatif kazanç arayışlarının yapısal, psikolojik ve sosyal nedenleri giderilerek, tasarrufların ve kaynakların üretken yatırımlara yönelmesi sağlanacaktır.
- * Sağlıksız ve savurgan tüketim eğilimleri caydırılarak, sağlıklı tüketim eğilimleri özendirilecektir. Yatırımlara ayrılabılır kaynaklar bu yoldan da çoğaltılacaktır.
- * Faiz oranları, tasarrufu özendiren fakat maliyet enflasyonuna neden olmayan ölçüler içinde tutulacaktır.

- * Dışsatım, girişimcileri kolaycılığa alıştıran aşırı bağışıklıklar ve desteklemeler yerine, verimliliği ve üretimi artırıcı, maliyeti düşürücü önlemlerle geliştirilecektir.

Dışsatıma yönelik destekleme önlemleri, dışarıya satış aşamasından çok, yatırım ve üretim aşamasında yoğunlaştırılacaktır.

- * Yapısal değişiklik sürecinde, işsizlik sorununa geçerli çözümler getirilmesi öncelikle gözetilecek, ancak bu çözümler ülkenin geleceği için gerekli teknolojik atılımları engellemeyecektir.
- * Teknolojik ilerleme ile işsizliği önleme, sınaileşmeyle tarımsal gelişme, dışsatım seferberliğiyle dışalım ikamesi, birbiriyle çelişen seçenekler gibi değil, birbirini bütünleyen ve destekleyen ögeler olarak değerlendirilecektir.

DSP

demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1

Küçükesat

Ankara

Telefon: 18 45 01

5. ARALIK. 1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ

PROGRAMI

3. Açıklama

"Kişinin özgürlüğü, halkın dirliği,
Ulusun birliği..."

N İ Ç İ N D E M O K R A T İ K S O L ?

İnsanı ve toplumu özgürleştirmek için;

Özgürlüğü sağlam güvencelere kavuşturmak için;

İnsan kişiliğinin ve toplumun gelişmesi ve üretkenliği
önündeki engelleri aşmak için,

DEMOKRATİK SOL...

Hak ve olanak eşitliği için;

Adaleti eşitlikle, eşitliği özgürlükle bütünlemek için

DEMOKRATİK SOL...

Çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi geliştirip sürekli
kılabilmek için;

Demokrasiyle sosyal adaleti, hızlı gelişmeyi ve etkin
yönetimi bağdaştırabilmek için,

DEMOKRATİK SOL...

Güçsüzleri ve toplumu dayanışmayla güçlendirebilmek için;

Kişinin özgürlüğünü, halkın dirliğini, Ulusun birliğini birlikte sağlayabilmek için;

Bağımsızlığı özgürlükle pekiştirmek için

DEMOKRATİK SOL...

Herkesin hakça bir düzende özgürce ve barış içinde esenlikle yaşayabilmesi için,

DEMOKRATİK SOL...

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMALARI
TÜSTAV

DSP**demokratik sol parti****Kuruluş Hazırlıkları Bürosu**

Akay caddesi 27/1

Küçükesat

Ankara

Telefon: 18 45 01

5 .ARALIK.1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ

PROGRAMI

3. Açıklama

"Kişinin özgürlüğü, halkın dirliği,
Ulusun birliği..."

N İ Ç İ N D E M O K R A T İ K S O L ?

İnsanı ve toplumu özgürleştirmek için;

Özgürlüğü sağlam güvencelere kavuşturmak için;

İnsan kişiliğinin ve toplumun gelişmesi ve üretkenliği
önündeki engelleri aşmak için,

DEMOKRATİK SOL...

Hak ve olanak eşitliği için;

Adaleti eşitlikle, eşitliği özgürlükle bütünlemek için

DEMOKRATİK SOL...

Çoğulcu ve katılımcı demokrasiyi geliştirip sürekli
kılabilmek için;Demokrasiyle sosyal adaleti, hızlı gelişmeyi ve etkin
yönetimi bağdaştırabilmek için,

DEMOKRATİK SOL...

Güçsüzleri ve toplumu dayanışmayla güçlendirebilmek için;

Kişinin özgürlüğünü, halkın dirliğini, Ulusun birliğini birlikte sağlayabilmek için;

Bağımsızlığı özgürlükle pekiştirmek için

DEMOKRATİK SOL...

Herkesin hakça bir düzende özgürce ve barış içinde esenlikle yaşayabilmesi için,

DEMOKRATİK SOL...

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA VAKFI
TÜSTAV

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

10 .ARALIK .1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

4. Açıklama

"DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokrasiyi, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak gerçekleştirmeyi amaçlar."

T A N I M

Çağdaş "sosyal demokrasi", başarıyla uygulandığı bazı demokratik Batı ülkelerinde, kendi sözcük anlamını aşarak, demokrasiyi tüm aşamaları ve boyutları ile içerir. Bu ülkelerde, "sosyal demokrasi" kavramı, siyasal, sosyal, ekonomik ve kültürel demokrasiyi bir bütün olarak kapsamaktadır. Liberal demokrasiye daha çok gerçeklik kazandırarak onu aşmaktadır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, Türk toplumunun kendi birikimini ve özelliklerini de göz önünde tutarak hazırlanan Programında ve Tüzüğünde, bu geniş kapsamlı çağdaş "sosyal demokrasi" anlayışını, "Demokratik Sol" terimiyle adlandırmaktadır.

Türkiye'deki akımın, çağdaş "sosyal demokrasi" oluşumu içinde yer almakla birlikte, kendine özgü tarihsel kökenlerden ve koşullardan kaynaklanması da, böyle bir terimle adlandırılmasına olanak vermektedir.

DEMOKRATİK SOL'da demokrasi, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel boyutlarıyla bir bütün oluşturur.

Siyasal boyutuyla demokrasi

Herkese özgürlük, herkese eşit ve dokunulmaz haklar tanır.

Yasalar önünde herkesi eşit kılar.

Yurttaşların eşit ve serbest oylarıyla belirlenen siyasal iktidarı, ulusun egemenliğiyle ve bağımsız yargı erkini de içeren, demokratik hukuk devleti kurallarıyla sınırlar.

Halkın yönetime giderek artan ölçüde katılmasını öngörür.

Sosyal boyutuyla demokrasi

Özgürlüğün sosyal ve ekonomik koşullarını gerçekleştirmeyi;

İnsan kişiliğinin serbestçe gelişmesi önündeki engelleri kaldırmayı;

Siyasal eşitliğin yanı sıra sosyal eşitliği ve olanak eşitliğini sağlamayı

amaçlar.

Bireysel özgürlükle toplumsal dayanışmayı bağdaştırır. Toplumun yararını bireyin özgürlüğüne değil fakat bireysel çıkarlara üstün tutar, toplum yararı gerekçesiyle bireylerin ezilmesine ve özgürlüklerin kısılmasına izin vermez.

Mülkiyet hakkının kullanımında toplumsal sorumluluğu gözetir.

Gelişmeyi, ekonomik sosyal ve kültürel yönleriyle bir bütün olarak görür.

Sosyal adaleti, dengeli gelir dağılımını ve sosyal güvenliği ekonomik kalkınmanın ileri aşamalarına ertelemez; insanca ve hakça bir gelişmenin gereği ve hızlandırıcı bir etkeni olarak değerlendirir.

Demokrasi kurallarını toplum yaşamının her alanında, özellikle de çalışma yaşamında geçerli kılar.

Halkın özgürce ve etkin biçimde örgütlenerek yönetimdeki ağırlığını artırmasını sağlar; öylelikle, bir yandan emeği sömürüye karşı korurken, bir yandan da ulusal egemenliği yaygın ve güçlü bir temele dayandırır ve demokrasinin gereği olan geniş halk katılımına giderek artan ölçüde gerçeklik kazandırır.

Ekonomik boyutuyla demokrasi

Siyasal ve sosyal gücün ekonomik güçten ayrılamayacağı ilkesine dayanarak;

Demokrasi kurallarının ekonomide de işlerliğini gözetir.

İşletmelerde yönetime, kâra ve sorumluluğa çalışanların da katılmasını; sermayenin ve üretim araçlarının kişilerden veya devletten çok halkta yoğunlaşmasını, öylelikle sömürü ve baskı için kullanılabilir olmaktan çıkarılmasını öngörür.

Kaynak kullanımında ve gelirin de özverinin de dağılımında halkın etkisini artırır.

Böylece, ekonomik güce ve sorumluluğa tüm toplumun dengeli katılımını güvence altına alır.

Kültürel boyutuyla demokrasi

Eğitimi, kültürü, bilgiyi, sanat çalışmalarını ve iletişimi herkese açık tutarak yaygınlaştırır; Yönetim için gerekli bilgileri ve bilgi kaynaklarını, ayrıcalıklı çevreler elinde bir egemenlik aracı olmaktan çıkararak, tüm halkın ve toplumsal örgütlerin yararına sunar.

Bütün toplumu, eğitimle, kültürle sanatla ve yönetim için gerekli bilgilerle daha yakından ilgilenmeye ve edilgin (pasif) durumdan, giderek etkin duruma geçmeye özendirir.

Böylece, toplumun eğitim bilgi ve kültür düzeyinin dengeli biçimde yükselmesini; demokratik katılım sürecinde halkın etkin ve başarılı olabilmesini; insan kişiliğinin, düşüncesinin, yeteneklerinin ve yaratıcılığının bütün toplumda özgürce gelişmesini ve insan ve toplum yaşamının manevi yönden de zenginleşmesini gözetir.

Siyasal sosyal ve ekonomik demokrasinin zaman içinde sağlayacağı olanakları bu yönde değerlendirir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokrasiyi, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel boyutlarıyla bir bütün olarak gerçekleştirmeyi amaçlamaktadır.

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ

11.12.1984

PROGRAMI

5. Açıklama

Bugün, Program taslağının Birinci Bölümünde yer alan "İLKELER VE AMAÇLAR" altbölümünü açıklıyoruz.

Bu altbölümde, Partinin ilkeleri ve amaçları 6 madde olarak belirlenmektedir:

1. Özgürlük ve bağımsızlık.
2. Adalet ve eşitlik.
3. Demokrasi.
4. Hakça gelişme ve refah.
5. Dayanışma ve barış.
6. Sağlıklı ve güvenli yaşam.

x x x

"Toplumu bir hapishaneye, bir tutsaklar kampına veya bir kafese dönüştürerek de sağlıklı ve güvenli yaşama kavuşturma olanağı vardır; ama bu, insanlık onuruyla ve insanın onu başka yaratıklara üstün kılan nitelikleriyle bağdaşmaz. Sağlıklı ve güvenli yaşam, özgürlükle, adalet ve eşitlikle birlikte gerçekleşirse insanlık onuruna yaraşır."

İ L K E L E R V E A M A Ç L A R

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin ilkeleriyle amaçları bir bütün oluşturur.

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin uyacağı kurallar, izleyeceği politikalar ve kullanacağı araçlar da ilkeleriyle ve amaçlarıyla tutarlıdır.

ÖZGÜRLÜK VE BAĞIMSIZLIK

Özgür toplum olabilmenin başta gelen koşulu, tek tek herkesin özgür olmasıdır.

İnsan da toplum da kendini özgürlükle aşar.

Özgür toplumda;

- * Dirlik düzenlik, özgürlükle sağlanır.
- * Her düşünce ve inanç özgürce açıklanır.
- * Herkes dinsel inançlarının gereklerini özgürce yerine getirir.
- * İnsanlar barışçı yollardan düşüncelerini gerçekleştirebilmek, amaçlarına erişebilmek, haklarını genişletip koruyabilmek ve yönetime etkin biçimde katılabilmek için özgürce örgütlenebilirler.
- * Herkes kendi yaşamını özgürce belirler.
- * İnsan kişiliğinin özgürce gelişmesi önündeki engeller kaldırılır.
- * Hiç kimsenin veya örgütün özgürlüğü başkalarının özgürlüğünü engelleyemez; ve temel özgürlüklere, bunun için gerekenin ötesinde sınırlama getirilemez.

Bağımsızlığın kaynağı insanların özgür yaşama isteğidir.

Bağımsız olmayan bir ülkenin insanları özgür olamazlar; ve özgürlükten yoksun insanların oluşturduğu bir toplumda, bağımsızlık yeterli güvenceye kavuşamayacağı gibi, bağımsızlıktan beklenen güç ve yarar da yeterince sağlanamaz.

Onurlu bir ulus ne bağımsızlık uğruna özgürlüğünü feda eder ne de özgürlük uğruna bağımsızlığı tehlikeye düşürür.

Bağımsızlık, uluslararası işbirliğini ve dayanışmayı engellemez ve gereksiz kılmaz. Bağımsızlık, uluslar arasında eşit koşullarla onurlu işbirliğinin ve dayanışmanın gereğidir.

Bağımsızlık, yurttaşların özgürlüğünden, ulusun egemenliğinden ve ulusal ekonomiden güç alan bir dış politikayla ve ulusal güvenlik politikasıyla sağlamlaşır.

Soy veya köken ayrımı, din veya mezhep ayrımı, anadil veya bölge ayrımı gözetmeksizin, tüm yurttaşları Türk Ulusunun eşit üyeleri olarak bir tutan; Türk Ulusunu Türkiye'nin tarih ve kültür kalıtıyla da çağdaş uygarlıkla da bütünleştiren; tüm ulusların bağımsızlığını dokunulmaz bir hak sayan; ve Türk Ulusunun esenliğini insanlığın esenliğinde arayan bir milliyetçilik anlayışı, Türkiye'nin birlik ve özgürlük içinde, barış ve bağımsızlık içinde gelişebilmesinin temel koşuludur.

ADALET VE EŞİTLİK

Hakların ve özgürlüklerin herkes için eşit biçimde korunması bakımından adaletle güvenilemeyen bir toplumda devlete güven de sarsılır; ve insanların veya toplum kesimlerinin birbirleriyle de devletle de ilişkilerinde barış ve huzur sağlanamaz olur.

Adalet, devletin temeli olduğu kadar, hakların ve özgürlüklerin başlıca güvencelerindendir.

Sosyal adalet, hukuksal anlamda adaletin bir gereğidir. Adaletin özünde hak duygusu ve bilinci vardır; hak duygusu ve bilinci ise, sosyal adaletin, sosyal ve siyasal eşitliğin ve temel özgürlüklerin kökleştiği bir toplumda gelişir.

Her iki anlamda da adalet, hak ve olanak eşitliğinin bulunduğu, ve toplumun ortak çabalarıyla sağlanan ürünlerin hakça bölüşüldüğü bir toplumda anlam taşır. Hak ve olanak eşitliği ise, demokrasiyle ve hakça bir düzenle gerçekleşir ve güvence altına alınır.

Hak ve olanak eşitliğinin gözetilmediği toplumlardaki eşitsizlikleri, "insanların bir yaratılmadığı", "herkesin yeteneklerinin değişik olduğu" gibi mazeretlerle savunmaya kalkışmak, başlı başına bir büyük haksızlık ve adaletsizliktir.

Adalet ve eşitlik, toplumdaki tüm yapıların ve kurumların da başta gelen ilkesi olmalıdır.

Adaletli ve hakça sonuçlar doğurmayan, hak ve olanak eşitsizliğine dayanan veya yol açan yapılar ve kurumlar, verimli ve iyi işler olsalar bile, adalet ve eşitlik ilkelerine uygun olarak, ve güçsüzleri güçlendirecek biçimde, yeniden düzenlenmelidir.

DEMOKRASİ

Demokrasi, halkın kendini özgür iradesiyle yönettiği rejimdir.

Bunun için insanlar düşüncelerini özgürce açıklayıp tartışabilmeli ve özgürce örgütlenebilmelidirler.

Özgürlük, hak ve olanak eşitliği ve adalet, demokrasinin gerekleridir; ve bunlar ancak demokrasiyle güvenceye kavuşur.

Demokrasinin işlerliği ve sürekliliği, yönetimin demokrasi kuralları içinde etkililik kazanmasıyla sağlanır.

Demokrasi, çoğunluğun her istediğini yapabildiği bir rejim değil; azınlıkta olanların da haklarının ve özgürlüklerinin korunduğu ve çoğunluk durumuna erişebilme yollarının açık tutulduğu rejimdir.

Demokrasi, ulusal birliğin de, iç ve dış güvenliğin de, demokratik haklarla ve özgürlüklerle birlikte güçlendirilmesini ve bütün toplumun dirlik ve düzenliğini gerektirir.

HAKÇA GELİŞME VE REFAH

Gelişme, ekonomik sosyal kültürel ve siyasal yönleriyle bir bütündür.

Bu bütünlük, gelişmenin hakça olmasını ve refah artışından tüm toplumun hakça bir düzen içinde yararlanmasını öngörür.

Gelişmenin bütünlüğü de, siyasal sosyal ekonomik ve kültürel demokrasi bir bütün olarak gerçekleştiği oranda sağlanır.

Gelişmenin ekonomik yönü, ne başka yönlerinden öne alınabilir ne de ertelenebilir.

Ekonomik büyüme ve kalkınma, bir yandan herkese çalışma hakkı tanınarak, herkesin emeği hakça değerlendirilerek ve refah artışı hakça bölüşülerek, bir yandan da üretkenlik ve girişimcilik, demokratik örgütlenme ve katılım desteklenerek hızlandırılır.

DAYANIŞMA VE BARİŞ

Demokratik dayanışmanın temelinde çoğulcu örgütlenme özgürlüğü vardır.

Örgün ve çoğulcu toplumsal dayanışma, güçsüzlerin gücüdür; hakların özgürlüklerin ve demokrasinin toplumsal güvencesidir; halk katılımıyla hakça gelişmenin gereğidir; ulusal birliğin dayanağıdır.

Demokrasiyi yaşatabilmenin ve demokrasiyle yaşayabilmenin temel koşulları arasında yer alan iç güvenlik ve barış, etkili yönetim ve uzlaşma, bu tür bir örgün dayanışmayla sağlanır.

Ulusal gelir ve refah artışının hakça bölüşülmesi, hem dayanışmayla kolaylaşır hem de dayanışmayı kolaylaştırır. Özverinin de hakça dağılımı, toplumda dayanışma sağlayabilmenin gereğidir.

Toplumsal dayanışma, herkesin kendinden önce toplumu düşünmesi ve toplumun da herkesi eşdeğerde tutarak gözetmesi ile gerçekleşir.

Uluslar arasında dayanışma da barışı sağlamlaştırır ve dünyada hakça bir düzen kurulmasını kolaylaştırır.

SAĞLIKLI VE GÜVENLİ YAŞAM

Sağlıklı ve güvenli yaşayabilmek, doğuştan, herkesin isteğidir ve hakkıdır.

Bir ülkenin düzeni, tüm insanların sağlıklı ve güvenli yaşama isteğini ve hakkını karşılayabildiği oranda geçerlidir.

Toplumu bir hapishaneye, bir tutsaklar kampına veya bir kafese dönüştürerek de sağlıklı ve güvenli yaşama kavuşturma olanağı vardır; ama bu, insanlık onuruyla ve insanın onu başka yaratıklara üstün kılan nitelikleriyle bağdaşmaz. Sağlıklı ve güvenli yaşam, özgürlükle, adalet ve eşitlikle birlikte gerçekleşirse insanlık onuruna yaraşır.

Dayanışma ve barış da, herkesin insanlık onuruna yaraşır yoldan sağlıklı ve güvenli yaşama olanağını elde edebildiği bir toplumda sağlam temellere dayanır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ANKİTİ

DSP

demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1

Küçükesat

Ankara

Telefon: 18 45 01

12.12.1984

DEMOKRATİK SOL PARTİ

PROGRAMI

6. Açıklama

Kuruluş hazırlıkları sürecindeki DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Program taslağıyla ilgili açıklamaları, bugün, "DEMOKRASİ" başlıklı ikinci Bölümün "DEMOKRATİKLEŞME" başlıklı altbölümüyle sürdürüyoruz.

x x x

"Düşünce ve anlatım özgürlüklerini engellemek, insanı insan yapan, ona doğadaki üstün yerini kazandıran, ve insan toplumunu büyüklerin küçükleri yediği 'orman yasası' kapsamında kurulma olanağına kavuşturan yetenekleri sınırlamaktır."

DEMOKRATİKLEŞME

Demokratik Sol Parti'nin öncelik taşıyan görevi ve işlevi, demokrasiye gerçeklik ve işlerlik kazandırmaktır.

Bu öncelik, partinin sosyal ve ekonomik görev ve işlevlerini ertelemek anlamına gelmez. Çünkü halkı yoksulluktan ve ezilmekten kurtaracak, yönetimde ve ekonomide halkın ağırlığını artırarak toplumdaki adaletsizlikleri ve insan kişiliğinin serbestçe gelişmesi önündeki engelleri giderecek bir düzen, ancak, demokrasinin halka katacağı güçle kurulabilir.

Demokrasiye gerçeklik ve işlerlik kazandırabilmenin ve halkı demokrasiyle güçlendirebilmenin temel koşulu ise, anlatım ve örgütlenme özgürlüklerini genişletmektir.

x x x

Düşüncelerini ve duygularını, gözlem ve bilgilerini, sözle yazıyla veya sanatla açıklayabilen, başkalarına anlatabilen, gelecek kuşaklara aktarabilen ve soru sorup tartışabilen tek yaratık insandır. İnsanın bu yeteneğiyle bilim gelişir, kültürler uygarlıklar oluşur. İnsan bu yeteneği kullanarak, doğaya kendi yapıtlarını katar.

İnsana özgü bir başka yetenek de, değişik düşüncelere ve inançlara, değişik çıkarılara ve amaçlara göre örgütlenebilmesidir. İnsan toplumunu, "sürü" denen toplu yaşam biçimlerinden ayıran budur.

Bu tür çoğulcu örgütlenme, tek başlarına güçsüz olanları dayanışmayla güçlendirir; tek başlarına seslerini duyuramayanların seslerini birleştirerek gürleştirir; öylece toplumda güçler dengesinin ve hakça bir düzenin yolunu açar.

Bu iki özgürlüğü, anlatım ve örgütlenme özgürlüklerini engellemek, insanı insan yapan, ona doğadaki üstün yerini kazandıran ve insan toplumunu büyüklerin küçükleri yediği "orman yasası" kapsamından kurtulma olanağına kavuşturan yetenekleri sınırlamaktır.

Gelişme, ekonomide olduğu kadar, sosyal yapıda ve ilişkilerde de, düşünce ve değerlerde de, beklenti ve isteklerde de değişikliğe yol açar.

Yoksul bırakılan ve ezilen toplum kesimleri, gelişmeyle birlikte, toplumda, güçlerini artıracak yeni bir denge arayışına girerler.

Güçlü kesimlerse, bir yandan gelişmenin sağladığı yeni ekonomik olanaklardan yararlanmak, fakat bir yandan da, sosyal yapıda ve dengede gelişmenin kaçınılmaz sonucu olarak ortaya çıkan değişim eğilimlerini önlemek ve kendi ayrıcalıklı durumlarını sürdürmek isterler. O nedenle, değişimi gerçekleştirebilmenin en etkili araçları olan anlatım ve örgütlenme özgürlüklerini sınırlı tutmaya çalışırlar.

Sınırlamayı kamuoyuna veya güvenlikten sorumlu devlet kuruluşlarına haklı gösterebilmek için, bu özgürlükleri bir huzursuzluk ve çatışma etkeni gibi gösterecek tertiplere ve kışkırtmalara girişmekten bile kaçınmazlar.

Başarılı olurlarsa, ya toplumda patlamalara yol açılır; veya değişimden yarar uman, değişime en yatkın toplum kesimleri küskünleşip pasifleşirler. Gelişme, o kesimlerin dinamizminden yoksun kalarak duralar. Değişime açık toplum kesimlerinin gelişmeye hız ve süreklilik katabilmeleri, anlatım ve örgütlenme özgürlüklerinin genişliğine bağlıdır.

Bu açıdan, anlatım ve örgütlenme özgürlükleri, demokrasinin ve demokratik katılımın olduğu kadar, sürekli ve sağlıklı gelişmenin, sosyal yapıda ve dengede gelişme gereği olan değişimi gerçekleştirebilmenin ve hakça bir düzen içinde gelişme ürünlerini toplum yararına değerlendirebilmenin de temel koşullarıdır.

* * *

Gelişme sürecindeki toplumda, değişik kesimlerin gelişen çıkarları ve özlemleri, ancak, anlatım ve örgütlenme özgürlüklerinden yararlanarak bağdaştırılabilir. Uzlaşmaya ve sağlıklı bir dengeye dayanan bir toplum yapısı ancak öyle oluşabilir.

O nedenledir ki, anlatım ve örgütlenme özgürlüklerinin birlikte ve gereğince işlediği bir demokrasi, bir uzlaşma ve barış rejimidir.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ,

Demokrasiye gerçeklik ve işlerlik kazandırabilmek için;

İnsanca ve hakça bir düzeni halk katılımıyla kurabilmek için;

Gelişmeyi hızlandırabilmek, sürekli ve sağlıklı kılabilmek için;

Toplumda barış ve uzlaşma sağlayabilmek için,

anlatım ve örgütlenme özgürlüklerini ve tüm demokratik hakları ve özgürlükleri genişletecektir; ve sağlam anayasal, yasal ve kurumsal güvencelere kavuşturacaktır.

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

14.12.1984

7. Açıklama

"Partiler köylerde örgütlenemiyor ve köylüler o yoldan siyasete katılamıyorlarsa; derneklerin köylerde şube açması bile yasaklanıyorsa; başlı başına bir demokrasi okulu olan kooperatifçilik aşırı devlet müdahaleciliği ile demokratik niteliğini yitirmişse; sendikalar partilerle ilişki kuramıyor, siyasetle ilgilenemiyorlarsa; sendika yöneticiliği ile milletvekilliği bağdaşmıyorsa; bu koşullar altında köylüler de işçiler de demokratik katılım sürecinin dışına itilmiş ve demokrasinin toplumdaki can damarı kesilmiş demektir."

Ö R G Ü T L E N M E V E S İ Y A S A L K A T I L I M

Partiler, seçimler, seçimle oluşan parlamento ve yerel yönetimler, demokrasinin gerekleri arasındadır; ama bunlar demokrasi için yeterli değildir. Bunların, bir yandan temel demokratik haklarla ve özgürlüklerle, bir yandan da örgün, sürekli ve etkin halk katılımı ve denetimi ile bütünlenmesi gerekir.

Toplumsal örgütler, partilerle ilişki kuramazlarsa, siyasette ajırlıklarını yeterince duyuramazlar; yönetim ve yasa çalışmalarını gereğince etkileyip denetleyemezler; sonuç olarak da katılımcı ve gerçek demokrasi değil, güçlülerin egemenliğinde bir seçkinler "demokrasi"si, daha doğrusu, adı "demokrasi" olsa bile, çağdaş demokrasiyle ilgisi bulunmayan bir rejim ortaya çıkar.

Siyasal partilerin örgütlenme özgürlüğünü ve toplumsal ilişkilerini sınırlamak da, onların, demokratik işlevlerini yerine getirebilmelerini engeller.

Nüfusu yüzbinleri bulan hattâ, yer yer, milyonu aşan ilçeler vardır. Bunlarda bir partinin, en çok dokuz üyeden oluşabilen bir yönetim kuruluşuyla, toplumun nabzını elinde tutabilmesi, kendi politikalarını ve mesajlarını halka iletebilmesi, çevre halkıyla, demokrasinin gereği olan yakın ilişkileri ve etkileşimi kurabilmesi olanaksızdır. Hele köylüye erişebilmeleri çok güçtür.

Parti örgütlenmesine bu tür sınırlamalar konması, partileri görev yapamaz duruma, demokrasiyi de göstermelik duruma getirir.

Siyasal partiler, demokratik işlevlerini yerine getirebilmek için, toplumun ve ülkenin en uç noktalarına kadar, tüm yerleşim birimlerinde örgütlenebilmeli, diledikleri ve başarabildikleri kadar çok sayıda yönetim birimleri kurabilmelidirler.

Siyasal partiler, yalnız siyasetle ilgilenerek de görevlerini yapamazlar. Sosyal ve kültürel çalışmalar, partiler için, siyasal çalışmalar kadar önem taşır.

Demokrasinin gerçeklik kazanması ve sağlıklı işleyebilmesi için;

* Siyasal ve toplumsal örgütlenme serbest olmalıdır.

* Halk, siyasete, örgün ve etkin biçimde katılabilmelidir.

* Parti üyelerinin parti çalışmalarına, yönetimine ve denetimine olabildiğince geniş ölçüde katılımı sağlanmalıdır.

* Partiler ve politikacılar, toplumla yaygın ve sürekli etkileşim kurabilmelidirler; politikalarını, dayandıkları toplum kesimleriyle ve o kesimlerin örgütleriyle birlikte oluşturabilmelidirler; alacakları kararların, hazırlayacakları yasaların geçerliliğini, böyle bir iletişim ve etkileşim sürecinde, önceden ölçebilmelidirler.

* Bu olanağı elde edebilmek üzere, partiler, değişik amaçlı toplumsal örgütlerle de, onları asıl işlevlerinden uzaklaştırmaksızın, işbirliğine girebilmeli; ayrıca, kendilerine bağlı dernekler, kulüpler, vakıflar kurabilmelidirler.

Bunlar engellenir ve yasaklanır da, türlü adlar veya kılıflarla, ya da yeraltı çalışmalarıyla, siyaseti etkileme olanağı bulan gruplar karşısında, hattâ bu olanağı elde edebilen dış kökenli bazı kuruluşlar karşısında, partiler eli kolu bağlı duruma düşürülürlerse, partiler de siyaset de yönetim de ve, giderek, toplum da yozlaşır.

Bu engeller ve yasaklar kaldırılmazsa, partiler ve politikacılar, hem sorumluluklarının gereklerini yerine getiremezler hem de herşeyden sorumlu tutulurlar. O yüzden halk partilerden soğur.

Bu engeller ve yasaklar kaldırılmazsa, halk, politikanın, etkisiz ve ilgisiz seyircisi durumuna sürüklenir.

Meydan, bir yandan egemen güçlere, yetkilerini halktan değil varlıklarından veya baskı olanaklarından alan güçlere, bir yandan da açık veya gizli kliklere ve militan gruplara kalır.

Politika, demokrasiye ısınamayanların deyimiyle, o zaman "çirkin"leşip "çamur"laşır.

Sorumlu politikacıların ve toplumsal örgütlerin bıraktığı boşluktan yararlanan şiddet eylemcileri, mahallelere köylere kadar sızma olanağını bulurlar.

Sonuç olarak, toplumda uyanan hayal kırıklığı, doyumsuzluk ve güvensizlik, dikta heveslilerine gerekçe sağlar, yol açar.

* * *

Toplumun bazı kesimleri, demokrasinin yokluğunda da seslerini az veya çok duyurabilir, yasama ve yürütme organlarını az veya çok etkileyebilir, haklarını bir ölçüde olsun koruyabilirler.

Fakat özellikle köylüler ve işçiler, demokrasinin varlığı ile yokluğu arasındaki, demokrasinin işlediği dönemlerle kesintiye veya kısıntıya uğradığı dönemler arasındaki farkı günlük yaşamlarında, canevlerinde duyarlar. Onlar ancak demokrasi gereğince işliyorsa ezilmekten sömürülmekten kurtulmayı, haklarını korumayı, durumlarını iyileştirmeyi umabilirler. Köylüler ve işçiler için demokrasi, manevî doyuruculuğunun ötesinde, işlevsel değer taşır.

O nedenle, demokrasinin değerini en iyi bilenler, köylülerle işçilerdir; ve köylülerle işçilerin örgün ve etkin katılımına yer verilmeyen bir demokrasi, can damarı veya kökleri kesilmiş, cansız bir demokrasidir.

Partiler köylerde örgütlenemiyor, ve köylüler o yoldan siyasete katılamıyorlarsa; derneklerin köylerde şube açması bile yasaklanıyorsa; başlı başına bir demokrasi okulu olan kooperatifçilik aşırı devlet müdahaleciliği ile demokratik niteliğini yitirmişse; sendikalar partilerle ilişki kuramıyor, siyasetle ilgilenemiyorlarsa; sendika yöneticiliği ile milletvekilliği bağdaşmıyorsa; bu koşullar altında köylüler de işçiler de demokratik katılım sürecinin dışına itilmiş ve demokrasinin toplumdaki can damarı kesilmiş demektir.

Meslek kuruluşları, gelişen bir toplumda yaşamsal önem taşır. Bu kuruluşlar siyasal konularda görüş açıklayamıyorlarsa, kendi sorunları siyasal sorunlardan soyutlanamayacağına göre, yasal işlevlerini bile gereğince yerine getiremezler. Sendikacılar gibi, bu kuruluşların yöneticileri de, milletvekili seçildiklerinde, kuruluşlardaki görevlerini bırakmak zorundaysalar, toplumun en dinamik bazı kesimleri yasama organı dışına itilmiş, ve siyasete gereğince ağırlıklarını koyamamış olurlar.

Bu tür sınırlamalardan ve yasaklardan, meslek gruplarıyla birlikte, siyasal yaşam da büyük zarar görür.

Yüksek öğrenim gençliğine parti üyeliğinin ve örgütlenmenin yasaklanması ve genel olarak gençlerin siyasal hak ve katılımlarının sınırlandırılması ise, bir takım yasa dışı güçlerin ve karanlık amaçlı çevrelerin, gençlikteki dinamizmi kendi amaçları ve çıkarları uğrunda kullanabilmelerini, hattâ şiddet eylemlerine yöneltebilmelerini kolaylaştırır.

Bu tuzaklara düşmeyen gençlerden bazıları ise, enerjilerini ve heyecanlarını, sağlıksız bir takım alışkanlıklara sürüklenerek sürdürme eğilimine kapılabilirler.

Ülkemizde gençliğin yer yer şiddet eylemlerine yöneltebildiği yıllarda, demokratik işleyişli büyük partilerin örgütlerine katılarak siyaset yapan gençler, yasa dışı eylemlere karışmamışlardır.

Siyasal partilerin yüksek öğrenim gençliği arasında örgütlenebilmesi, gençlerin dinamizmini, heyecanını ve topluma yararlı olma isteğini yasal sınırlar içinde demokratik disiplin altına alabilmenin en geçerli yoludur.

Siyasetin eğitimi kendi içindedir. Siyaset, yaparak öğrenilir. Demokratik alışkanlık ve davranışlar yaşanarak kazanılır. Gençliği örgün siyasetin dışına itmek, insanları eğitime en açık oldukları bu çağda ve ortamda, siyasal eğitim görmekten alıkoymaz. Bundan da ülkenin siyasal yaşamı zarar görür. Siyasal partiler ve kadrolar verimli bir fidanlıktan beslenme olanağını yitirirler.

Partilerin yüksek öğrenim gençliğiyle ilişki ve iletişim kuramamaları, üstelik, partileri, politikacıları, dolayısıyla da devleti, gençlik sorunlarıyla bilgili ve anlayışlı biçimde ilgilenemez duruma düşürür.

Bu nedenlerledir ki, demokrasinin bilincine varılmış ülkelerde, gençliğin siyasetle ilgilenmesi değil, zaman zaman siyasete ilgisinin azalması, bir kaygı konusu olmaktadır.

х х х

Öte yandan, üniversite öğretim üyelerine siyasetle ilgilenmenin, siyasal görüş açıklamanın, partilerde, hiç değilse partilerin merkez organlarında veya danışma kurullarında, görev almanın yasaklanması, partileri ve siyasal yaşamı, ülkenin en zengin uzman kaynağından uzak düşürür. Partiler, o yüzden, iktidarda veya muhalefette, işlevlerini gereğince yerine getirebilmekte büyük zorluk çekerler.

Çağımızda uzmanlık dalları, politikacıların kendi başlarına kavrayamayacakları kadar çoğalmıştır. Partiler, geniş uzman kadrolarının, bilim adamlarının katkısı olmaksızın, toplum sorunlarına geçerli çözümler oluşturamayabilirler

Özellikle sosyal ve siyasal bilim dallarında ve uygulamalı bilim dallarında uzmanlaşan üniversite öğretim üyeleri de, bir ölçüde olsun siyasetle ilgilenmedikçe ve siyasal deneyim kazanmadıkça, "fildişi kule"de bilim yapmanın sakıncalarıyla karşı karşıya gelebilirler ve toplum gerçeklerine uyum sağlamakta güçlük çekebilirler; hattâ toplum gerçeklerini gereğince değerlendiremeyebilirler.

* * *

Tüm bu nedenlerle, DEMOKRATİK SOL PARTİ, siyasal ve toplumsal örgütlenme özgürlüğü önündeki engelleri; köylülerin, örgütlü halk kesimlerinin, o arada sendikalarla meslek kuruluşlarının; ve yüksek öğrenim gençliğiyle, üniversite öğretim üyelerinin siyasetle ilgilenebilmeleri önündeki engelleri, kaldırmaya uğraşacaktır.

Bu engelleri kaldırırken uygulayacağı kurallarla, toplumsal örgütlerin asıl işlevlerinden uzaklaşmalarını, yüksek öğrenim gençliğinin ve üniversite öğretim üyelerinin eğitim ve araştırma çalışmalarının aksamasını önleyecektir.

Bu engeller kalkıncaya kadar da, DEMOKRATİK SOL PARTİ, yürürlükteki yasakların ve sınırlamaların olumsuz etkilerini, demokrasiyi ve siyaseti yozlaştıracı sakıncalarını, kendi yapısı ve çalışma biçimiyle, olabildiğince azaltmaya çalışacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, halktan büyük ölçüde soyutlanan demokrasiyi, etkin örgün ve sürekli halk katılımıyla somutlaştırmak için, gerek toplum düzeyinde gerek kendi içinde uğraş vermeyi, demokratikleşme yolunda öncelik taşıyan bir görev saymaktadır.

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükcesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

17.12.1984

8. Açıklama

"Etnik ayrımcılığa, din ve mezhep ayrımcılığına, 'yerli-yabancı' ayrımcılığına ve seçkinciliğe, o arada 'aydın-halk' ikiliğine, parti yapısında ve çalışmalarında yer verilmecektir; toplumda da bu tür ayrımcılık eğilimlerine karşı konularak, ulusal birliğin pekiştirilmesine katkıda bulunulacaktır."

DEMOKRATİK SOL PARTİNİN
YAPISI VE İŞLEYİŞİ

DEMOKRATİK SOL'un amaçladığı insanca ve hakça düzenin gerçekleşmesi yolundaki çabalar, toplumun her kesiminden gelebilecek katkılara açıktır. Toplum yararını kendi kısa dönemli çıkarlarına üstün tutma erdemini ve uzgörüsünü gösterebilenlerden gelebilecek katkılar, ayrıca değer taşır ve toplumsal uzlaşmayı kolaylaştırır.

Fakat DEMOKRATİK SOL'un amaçladığı insanca ve hakça düzen önündeki engeller, bunların ötesinde, asıl yaşamlarını emeğiyle kazananların, dar ve orta gelirliilerin, etkin örgütlenmesi ve dayanışması ile aşılabılır.

Böyle bir örgütlenme ve dayanışma,

* Egemen çevrelerin ekonomideki, toplumdaki ve yönetimdeki ağırlıklarını sınırlayan sağlıklı bir sosyal güçler dengesi oluşturarak, çoğulcu ve katılımcı demokrasiye gerçeklik kazandırabilmek için; ve

* siyasal demokrasinin tanıdığı hakları ve özgürlükleri değerlendirmede herkesi eşit duruma getirebilmek için

gereklidir.

Demokratik Sol Parti, toplumsal örgütlenmenin ve dayanışmanın özlenen düzeye erişmesine, kendi yapısı ve işleyişiyle örnek olmak ve katkıda bulunmak zorundadır.

O bakımdan, bir partinin örgütlenme biçimi, yapısı ve çalışma kuralları tüzük konusu olsa bile, Demokratik Sol Partinin özelliği ve işlevi, bunlara, ana ilkeleriyle, Programda da öncelikli yer verilmesini gerekli kılmaktadır.

Demokratik Sol Parti, eski denemelerdeki aksaklıklardan, eksikliklerden, dengesizliklerden arındırılmış ve sağlıklı biçimde genişletilmiş bir demokrasiyi, bir siyasal parti için geçerli olabilecek yönleriyle, ilkin kendinde uygulayacaktır.

Bunun, halkı yönetimde etkinleştiren; özgürlükleri yetkiyle, hakları sorumlulukla bütünleyen; toplumsal dayanışmayı, uzlaşmayı, barışı güçlendiren; ulusal birliği pekiştiren; insanca ve hakça gelişmeyi kolaylaştırıp hızlandıran bir demokrasi olacağını, önce kendi yapısında ve işleyişinde gösterecektir.

Bir yandan, siyasal ve toplumsal örgütlenme haklarını ve özgürlüklerini gereğince genişletmek için uğraş verirken, bir yandan da, yürürlükteki sınırlamaların sakıncalarını, kendi yapısı ve işleyişi ile olabildiğince azaltmaya çalışacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin bunda başarılı olabilmesi

için:

- * Partide her üye görevli, yetkili ve sorumlu olacaktır. Parti çalışmalarına ve parti politikalarının oluşumuna tüm üyeler etkin biçimde ve sürekli katılacaklardır.
- * Tüm üyeler, Demokratik Sol anlayışı geliştirecek yönde, toplumsal ve ekonomik örgütlenme bilincini ve bilgisini yaygınlaştıracak biçimde ve ülke ve dünya sorunları üzerinde sürekli eğitileceklerdir.
- * Partinin yönetim birimlerine yapılacak seçimlerde belirli hizmet, başarı ve parti içi eğitim ölçütlerine uygunluk koşulları gözetilecektir.
- * Genel seçimler ve yerel yönetim seçimleri için adayların belirlenip sıralanmasında da, üyelerin gözlemleri ve değerlendirmeleri başlıca etken olacaktır.
- * Gerek üyeler arasında gerek üyelerle parti yönetim birimleri arasında sürekli iletişim ve etkileşim sağlanacaktır. Üyelerden, yörelerindeki veya kendi çalışma alanlarındaki yurttaşlarla ve kuruluşlarla da kişisel ilişkilerini geliştirmeleri beklenenecektir.
- * Tüm üyeler yerel sorunlara, değişik toplum kesimlerini ilgilendiren sorunlara ve genel sorunlara, toplumsal dayanışmayla ve ortak girişimlerle, hakça çözümler getirilebilmesi için uğraş vereceklerdir. Böylece halkın özgüveninin ve etkisinin artmasına katkıda bulunacaklardır.
- * Toplumsal ve ekonomik örgütlenmeden, eğitime, kültüre, sanata, spora ve özel ilgi alanlarına kadar, toplumun sağlıklı ve dengeli gelişmesine ve insan kişiliğinin gelişmesine katkıda bulunulabilecek her konuda, üyelerin yapacakları sosyal çalışmalar, en az siyasal çalışmaları kadar önem ve ağırlık taşıyacaktır. Fakat sosyal çalışmalara partililik karıştırılmayacaktır. Bu çalışmalar topluma Demokratik Sol doğrultuda yararlı birer yurttaş olmanın gereği olarak yapılacaktır.

- * Türk toplumunun gelişmesine, ulusal sorunlarımızın ve haklarımızın dünyada tanıtılıp savunulmasına, ve başka ülkelerde çalışan veya öğrenim görmekte olan yurttaşlarımızın sorunlarının çözümüne, o yurttaşlarımızın da ortak katkılarını sağlamak için çaba gösterilecektir.
- * Demokratik ülkelerde çalışan yurttaşlarımızın, o ülkelerde edindikleri demokratik deneyimi ve birikimi Türkiye'ye aktarabilmeleri için etkili kanallar oluşturulacaktır.
- * Demokratik Sol'un öngördüğü toplum yapısı için gereken sosyal güçler dengesi öncelikle parti yapısında gözetilecektir.
- * Etnik ayrımcılığa, din ve mezhep ayrımcılığına, "yerli-yabancı" ayrımcılığına ve seğkinciliğe, o arada "aydın-halk" ikiliğine, parti yapısında ve çalışmalarında yer verilmeyecektir; toplumda da bu tür ayrımcılık eğilimlerine karşı konularak, ulusal birliğin pekiştirilmesine katkıda bulunulacaktır.
- * Kadın-erkek eşitliğine daha çok gerçeklik kazandırabilmek; toplum sorunlarının çözümüne kadın yaklaşımını gereğince değerlendirebilmek; ve demokratik kültürün gelişmesini evden başlatabilmek için, parti çalışmalarına kadınların etkin katılımı özendirilecektir.
- * Üyeler arasında Demokratik Sol anlayış ve doğrultu bakımından tutarlılığa özen gösterilecektir; bu anlayışın ve doğrultunun toplumda yaygınlaşmasına çalışılacaktır. Ancak, başka doğrultudaki düşüncelerin de toplumda, demokrasi kurallarına uygun olarak, örgütlü ve barışçı biçimde, özgürce açıklanabilmesi için uğraş verilecektir.
- * Üyelerin, sosyal ilişkilerinde, Demokratik Sol anlayışın ve doğrultunun gerekli kıldığı davranış kurallarına uymaları gözetilecektir.
- * Parti çalışmaları için maddi kaynak sağlamada, kimseye çok yük olunmamasını ve kimseye maddi olanaklarından ötürü partide üstünlük kazandırılmamasını gözetken hakça ölçüler içinde, tüm üyelerin düzenli katkısına ağırlık verilecektir.
- * Partiye gelir sağlamak için düzenlenecek toplantıların ve yapılacak çalışmaların, partiye halkı yabancılaştırmayacak ve parti doğrultusuna gölge düşürmeyecek türlerde olmasına özen gösterilecektir.

DSP demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

18.12.1984

9. Açıklama

"Geçmişte Türkiye'de koalisyonların iyi işlememesi, koalisyonun aslında kötü bir şey olmasından değil, Türk siyasal yaşamının üst düzeylerinde uzlaşmaya yatkınlığın gelişmemiş bulunmasındandır. Sorunun çözümü, uzlaşmayı gereksiz kılmak değil, uzlaşma yeteneğini ve yatkınlığını geliştirmektir. Çünkü, uzlaşmasız demokrasi yaşayamaz."

x

"Koalisyon hükümetlerine gereksinme duyulmasın diye küçük partilere parlamento yolu takanınca, büyük partilerin, o arada iktidardaki çoğunluk partisinin, kendi içlerinde birer koalisyona dönüşmeleri ve iç yapılarında tutarsızlığa, uyumsuzluğa sürüklenmeleri tehlikesi ortaya çıkar."

SEÇİMLER

Ülkemizde küçük partilerin Millet Meclisinde temsil olanağına seçim sistemiyle getirilen sınırlama, büyük sakıncalar doğuracak kadar geniş tutulmuştur.

Sınırlamanın bu kadar geniş tutulmasının gerekçesi, Meclisde bir partinin tek başına çoğunluk sağlayabilmesini kolaylaştırmak, öylelikle koalisyon hükümetlerine meydan bırakmamaktır.

Geçmişde Türkiye'de koalisyonların iyi işlememesi, koalisyonun aslında kötü bir şey olmasından değil, Türk siyasal yaşamının üst düzeylerinde uzlaşmaya yatkınlığın gelişmemiş bulunmasındandır. Sorunun çözümü, uzlaşmayı gereksiz kılmak değil, uzlaşma yeteneğini ve yatkınlığını geliştirmektir. Çünkü, uzlaşmasız demokrasi yaşayamaz.

Birçok demokratik ülkeler, bunalımlardan koalisyon hükümetleriyle esenliğe çıkabilmişlerdir; demokrasilerini, uzun koalisyon hükümetleri hattâ azınlık hükümetleri dönemlerinde güçlendirebilmişlerdir; gelişmelerini o dönemlerde hızlandırmışlardır; koalisyon veya azınlık hükümetlerinin uzlaşmayı zorunlu kılıcı etkisi altında, demokrasiyi barış ve huzurla bağdaştırabilmişlerdir.

Koalisyon hükümetlerine gereksinme duyulmasın diye küçük partilere parlamento yolu tıkanınca, büyük partilerin, o arada iktidardaki çoğunluk partisinin, kendi içlerinde birer koalisyona dönüşmeleri ve iç yapılarında tutarsızlığa, uyumsuzluğa sürüklenmeleri tehlikesi ortaya çıkar. İç yapıları tutarsız partiler de, parlamentoda tek başlarına büyük çoğunluk sağlayarak iktidara gelseler bile, tutarlı bir iktidar oluşturamazlar.

Çünkü Parlamento'ya kendi partileriyle girebilme yolunu tıkalı bulanlar büyük partilere sızma yollarını ararlar. Bunlar etkili ve dinamik biçimde kemikleşerek büyük partilerin, o arada iktidar partisinin yönetimini ele geçirebilirler.

Böylelikle, bir takım zorlamalarla ve yapay önlemlerle, koalisyon hükümetleri önlenmeye çalışılırken, koalisyon durumunda partiler ortaya çıkar; ve çoğunluk iktidarı güvence altına alınmak yerine, çoğunluk partisinin sırtından azınlık iktidarına olanak sağlanır.

Demokrasi, değişik veya karşıt görüşleri bünyesinde toplayan büyük fakat tutarsız partilerle güçlenemez. Demokrasi, her görüşün serbestçe örgütlenebilmesiyle güçlenir. Siyasal örgütlenmeye getirilen yapay sınırlamalar, istenenin tam tersi sonuç verir ve ulusal iradenin parlamento'ya ve siyasal yaşama gereğince ve sağlıklı biçimde yansımaları da, iktidarların etkinleşebilmesini de engeller.

Bu nedenlerle, DEMOKRATİK SOL PARTİ, seçim sisteminde partiler önüne konan aşırı yükseklikteki barajları, sağlıklı bir demokrasiyle bağdaşabilir düzeye indirecektir.

Uzlaşmadan kaçarak değil, uzlaşmayı gereksiz kılarak da değil, uzlaşma alışkanlığını toplumda yerleştirerek, demokrasi-nin sağlıklı işleyebileceği ve süreklilik kazanacağı bir ortam oluşturmaya çalışacaktır.

"Sakıncalı" görüşleri önlemenin de yolu, bir takım yasaklar koyarak örgütlenmelerini ve açığa çıkmalarını engelle-mek değil, demokrasinin açıklık ortamında halkın iradesiyle on-ları etkisizleştirmektir.

Demokrasi, örgütlü halk kesimlerinin yönetime ağır-lıklarını koyabildikleri, o arada parlamentoda seslerini du-yurabildikleri oranda gerçeklik ve güç kazanır.

Oysa Türkiye'de, sendikaların, meslek kuruluşlarının ve birçok halk sektörü kuruluşlarının yöneticileri, milletveki-li olabilmek için, bu görevlerini bırakmak zorundadırlar.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, örgütlü halk kesimlerinin parlamentoda temsili önüne konulan bu haksız ve demokrasiyle bağdaşması olanaksız engeli kaldırmak için uğraş verecektir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, yurtdışında çalışan yurttaşlarımız Türkiye'deki seçimlerde oy hakkı tanıyarak, onların demokratik gelişmemize katkıda bulunabilmeleri olanağını sağlayacaktır.

Gençliğin demokratik katılımını genişletmek ve gençli-ğin dinamizmini siyasal yaşama yansıtabilmek için, seçmen yaşı ve partilere üyelik yaşı 18'e, seçilme yaşı da 25'e indirilecektir

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

20.12.1984

10. Açıklama

"Değişik ve karşıt düşüncelerin özgür ve açık tartışma ortamında karşılaşmasından, çok sesli uyum doğar ve ulusal birlik bu dinamik uyumdan kaynaklanır. Tek sesli tek seçenekli toplumsa, uyumlu değil uyuşuk toplumdur.

x

"DEMOKRATİK SOL PARTİ, hukuk düzenini 'düşünce suçu' kavramından arındıracaktır."

Ö Z G Ü R İ N S A N Ö Z G Ü R T O P L U M

Özgürlük, insanı insan yapan niteliklerin özüdür.

Bu özden aldığı güçle, insan, doğadaki üstün yerini kazanır; yeteneklerini sürekli geliştirir; düşüncenin, bilginin ve bilimin önündeki sınırları sürekli genişletir; ve kendi kendini aşar.

Bu özden aldığı güçle, insan; baskıya karşı direnir.

Özgür toplumun özü ve kaynağı özgür insandır. Özgür insanın güvencesi de özgür toplumdur.

Özgürlüğü yalnız kendileri için veya kendileri gibi düşünenler için isteyenler, özgür değil, bağınazdırlar. Bağınazlığın yaygın olduğu bir toplumda ise, demokrasi yaşayamaz.

Kendi özgürlüğünü koruyup genişletebilmek için, kendi özgürlüğünün de güvencesi olan demokrasiyi yaşatmaya ve genişletmeye katkıda bulunabilmek için, insan, bütün toplumun, o arada kendi gibi düşünmeyenlerin de özgürlüğünü savunmak zorundadır.

Bu zorunluk, değişik veya karşıt düşüncelerin, demokrasiyi yaşatıp güçlendirmek uğrunda dayanışmalarını ve uzlaşmalarını gerektirir. O açıdan, demokrasi, bir kargaşa, kutuplaşma ve kavga rejimi değil, uzlaşma ve dayanışma rejimidir.

Değişik veya karşıt düşüncelerin özgür ve açık tartışma ortamında karşılaşmasından, çok sesli uyum doğar ve ulusal birlik bu dinamik uyumdan kaynaklanır. Tek sesli tek seçenekli toplumsa, uyumlu değil uyusuk toplumdur.

İnsanlığın, bilimin ve toplumların ilerlemesi, genellikle, zamanında yasak olan veya sakıncalı sayılan düşüncelerle sağlanabilmiştir. Dünyanın yuvarlak olduğu bile, ancak, yasaklara karşın söylenebilmiştir.

Değişik düşüncelerin ve seçeneklerin özgürce açıklanıp tartışılabilirdiği bir ortamda, insanın, kendi düşüncelerini yargılarını sınavabilmesi, yanılgılardan kurtulabilmesi ve kendini aşarak kişiliğini geliştirebilmesi kolaylaşır. Değişik seçenekler arasında özgürce seçimler yapabilen veya bireşimler (sentezler) kurabilen toplum da, karmaşık sorunlara geçerli çözümler bulabilmede, darboğazları aşarak ilerleyebilmede ve tehlikeleri önceden görerek önleyebilmede, tek sesli tek seçenekli toplumlardan çok daha başarılıdır.

~ ~ ~

Düşüncelerin özgürce açıklanabilmesi, demokrasi için gereklidir ama yeterli değildir.

Gerek açıklanan düşüncelerin, gerek bilginin, toplumda, serbestçe ve yaygın biçimde dolaşabilmesi de sağlanmalıdır.

Bunun için, iletişim hakkı ve olanakları genişletilmeli, toplumda herkesin ve her kesimin eşitlikle yararlanabileceği düzeye erişmelidir. Gücsüzler, özgürce örgütlenip birleşerek, seslerini, en az güçlüler kadar gürleştirebilmeli, değişik düşünceler ve seçenekler, kitle iletişim araçlarıyla, topluma, özgürce ve dengeli biçimde yayılmalıdır.

Yurttaşların eksik veya tek yanlı bilgilere dayanarak oy kullanmak, ve yasaklarla sınırlamalarla daraltılmış seçenekler arasından seçme yapmak durumunda bırakıldıkları bir seçim, gerçek anlamda serbest seçim sayılamaz ve toplumun gerçek iradesini yansıtamaz.

Özgür insanlardan oluşan özgür bir toplumla demokrasiye gerçeklik kazandırabilmek için, DEMOKRATİK SOL PARTİ:

- * Ulusal birliği ve güvenliği, ülke bütünlüğünü, toplumda barışı ve huzuru tehlikeye düşürebilecek eylemlere karşı demokratik hukuk devleti kurallarına uygun etkili önlemler getirirken; hukuk düzenini "düşünce suçu" kavramından arındıracaktır.
- * Her alanda her toplum kesimine örgütlenme hakkı ve özgürlüğü tanırken; toplum sorunlarının içiçeliğini, karmaşıklığını ve siyasal konulardan soyutlanamayacağını göz önünde tutarak, toplumsal örgütlere, her konuda düşünce ve isteklerini açıklama özgürlüğü sağlayacaktır....
- * Basın ve yayın özgürlüğü üzerindeki demokrasiye aykırı sınırlamaları kaldıracaktır.

Yayınlara ve sanat yapıtlarına yargı organlarının kararları dışında yasaklar konabilmesini önleyecektir.

Basımevlerini, sansür uygulayıcısı durumuna getirecek olan, el konulma tehdidinden kurtaracaktır.

Gazete ve dergi yayımcılığında ve dağıtımında, devletin, fırsat eşitliğine yansız ve hakça katkısını sağlayıp kurumlaştıracaktır.

Yerel basına, yöresel iletişim işlevini daha etkin biçimde yerine getirebilme olanağını sağlayacaktır.

Devlet radyosuna ve televizyonuna, ilgili kamu kuruluşlarının ve başlıca siyasal partilerle toplumsal örgütlerin dengeli gözetiminde, ve yansızlığı güvence altına alıcı kurallarla özerklik tanıyacaktır.

- ✱ Üniversitelerin, planla belirlenen gelişme hedeflerine uygun nitelikte ve nicelikte eğitilmiş insan gücü yetiştirmeleri ve yine bu hedeflerin gerektirdiği araştırmalara katkıda bulunmaları bir düzene bağlanırken, öğretimde, bilimsel çalışmalarda ve yönetimde özerklikleri, ve üniversite öğretim üyelerinin anlatım özgürlükleri güvence altına alınacaktır.
- ✱ Kişilerin haklarının ve özgürlüklerinin yönetsel kararlarla kısılması önlenecaktır.
- ✱ Toplantı ve gösteri yürüyüşleri özgürlüğü, güvenlik açısından gerekenin ötesinde sınırlanmayacaktır.
- ✱ Toplu dilekçe verme ve bildiri yayınlama özgürlüğü güvence altına alınacaktır.

TÜSTAV
TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA MERKEZİ

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

24.12.1984

11. Açıklama

Programın "DEMOKRASİ" başlıklı ikinci Bölümünde yer alan "DEMOKRASİYİ YAŞATABİLMEK VE DEMOKRASİYLE YAŞAYABİLMEK" başlıklı altbölümü bugün kamuoyuna sunmaya başlıyoruz.

Ancak bu altbölüm uzun olduğundan üçe ayırdık. Bugün bu altbölümün başlangıcını yayınlıyoruz. Yarın ve öbür gün devamını yayınlıyacağız.

"Şiddet eylemleri karşısında can güvenliğini sağlama, yaşama hakkını koruma gereğiyle demokrasiden uzaklaşmak; şiddet eylemcilerine verilebilecek en büyük ödündür; demokrasiyi demokrasi düşmanlarına yenik düşürmektir."

DEMOKRASİYİ YAŞATABİLMEK VE
DEMOKRASİYLE YAŞAYABİLMEK

I

Başlangıcı on dokuzuncu yüzyılın ikinci yarısına kadar giden demokratikleşme sürecinde, Türk toplumu, artık demokrasisiz yaşamayı düşünemez noktaya gelmiştir. Üstelik bir çok demokratik ülke de, artık, demokrasiden yoksun bir Türkiye düşünmemektedir.

Toplumun siyasal bilinci ve yönelimi ve Türkiye'nin dünyadaki yeri bakımından, bu, önemli bir aşamadır.

Ancak, Türk toplumu, henüz, demokrasiyi verimli ve ke-sintisiz işletebilir ve demokrasiyle huzur içinde yaşayabilir du-ruma erişebilmiş değildir.

Ne demokrasiyle ne de demokrasısız olabilmektedir.

Bu açmazı aşabilmenin, bu çelişkiyi giderebilmenin tek bir tılsımlı çözümü yoktur; bunun, birbiriyle bağlantılı değişik koşulları gerekleri vardır.

O koşulların gereklerin başında,

* Değişik ve karşıt düşüncelerin özgürce ve barış için-de açıklanıp tartışılabilmesi;

* Düşünceleri veya çıkarları çatışan toplum kesimleri-nin ve siyasal partilerin, barış içinde yan yana ya-şayabilmeleri, gereğinde ulusun esenliği, devletin güvenliği, toplumun dirliği düzenliği için, ayrılık-larını saklı tutarak da olsa, uzlaşabilmeleri ve işbirliği yapabilmeleri; birbirlerini hem denetleye-rek hem de bütünleyerek gelişmeye katkıda bulunabil-meleri; ve

* Sivil yönetimin, toplumda huzuru ve güvenliği, demok-rasi kurallarından sapmaksızın, etkili biçimde sağlaya-bilmesi gelir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokrasiyi yaşatabilmenin ve demokrasiyle yaşayabilmenin bu temel koşullarını ve gereklerini Türk toplumunda ve devlet yönetiminde yerleştirmek, sağlam ve köklü geleneklere kavuşturmak için çaba gösterecektir.

Kendi düşüncelerini açıklar ve gerçekleştirmeye çalışırken, karşı düşüncelere de saygılı ve anlayışlı olmanın somut örneğini kendi davranışında verecektir.

Kendi doğrultusundan sapmaksızın, kendi ilkeleriyle ve amaçlarıyla tutarsızlığa düşmeksizin, ulusun ve devletin ya-rarı, toplumun dirliği düzenliği uğrunda, diyaloga ve uzlaşmaya açık olacaktır.

Demokrasi kuralları içinde ve demokrasiye de güç kata-cak biçimde, sivil yönetimi etkili kılmaya, huzuru ve güvenliği sağlamaya çalışacaktır.

Yaşama hakkı dokunulmaz bir haktır; ve bu hakkı korumak, devletin başlıca görevlerindendir. Devlet, bu görevi yerine getirebilmek için gerekli yetkilerle donatılmalıdır.

Ancak, yaşama hakkını özgür yaşama hakkıyla eşdeğerde tutan kendine saygılı bir toplum, bu yetkilerin, demokratik haklarda ve özgürlüklerde herhangi bir kısıntıya neden olmamasını ve demokratik hukuk devleti kuralları içinde kullanılmasını gözetir.

Can güvenliği uğrunda demokrasiden uzaklaştıkça, başka haklarla birlikte, yaşama hakkı da büsbütün tehlikeye düşer.

Tüm insan haklarının olduğu gibi, yaşama hakkının da en sağlam güvencesi demokrasidir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, yaşama hakkını, sağlıklı işleyen gerçek demokrasinin güvencesine kavuşturacaktır.

Demokratik bir ülkede şiddet eylemciliği, yaşama hakkından önce demokrasiyi tahribe yöneliktir.

Demokratik bir ülkede ideolojik amaçla şiddet eylemine başvuranlar, ideolojilerini halka gönül rızasıyla benimsetebilme umudu bulunmayanlardır. "Tek yol" saydıkları, seçeneksiz olduğunu sandıkları doğrultularına toplumu sokabilmek için zor kullanmaktan başka çareleri olmadığını düşünürler. O yüzden, demokrasinin bilinçli düşmanıdır.

Değişik doğrultular, yollar arasında seçme özgürlüğü tanıyan demokrasiyi karşılarında bir engel gibi görürler. O engeli ortadan kaldırabilmek uğruna, halkı demokrasiden soğutmaya, özgürlükten yıldırmağa uğraşırlar. Bu amaçla, demokraside can güvenliği sağlanamayacağı izlenimini yaymaya ve toplumu sindirerek teslim almaya çalışırlar.

Ayrıcalıklı durumlarını sürdürebilmek için demokrasiden kurtulmak isteyen bazı çevreler de, şiddet eylemcilerinin ideolojilerini benimsemeseler bile, bazen, taktik nedenle onlara destek olur veya göz yumarlar.

Bu açıdan, şiddet eylemleri karşısında can güvenliğini sağlama, yaşama hakkını koruma gerekçesiyle demokrasiden uzaklaşmak, şiddet eylemcilerine verilebilecek en büyük ödündür; demokrasiyi demokrasi düşmanlarına yenik düşürmektir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokratikleşme sürecinin gereği olan hakları ve özgürlükleri genişletirken, yaşam hakkının zedelenmemesine, can güvenliğinin gölgelenmemesine özen gösterecektir.

Bunun yanı sıra, ulusal birliğin ve ülke bütünlüğünün sarsılmamasını gözetecektir.

Hiç bir hak veya özgürlük, toplumda şiddeti destekleyici veya özendirici yönde kullanılamayacaktır. Hiç bir haktan veya özgürlükten ayrılıkçı amaçlarla yararlanılamayacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, şiddet eylemlerine karşı güvenlik önlemlerini, sivil yönetim altında ve demokratik hukuk devleti kuralları içinde etkili kılarken, bir yandan da,

* İzleyeceği sosyal ve ekonomik politikalarla, toplum yapısını, kutuplaşmaya, çatışmaya ve şiddet eylemlerine ortam hazırlayıcı adaletsizliklerden ve bozukluklardan arındıracaktır;

* Gelişmeyi yurdun her bölgesine dengeli biçimde yaygınlaştırarak; soy veya köken, din veya mezhep, anadil veya bölge ayrımcılığı gözetmeyen bir milliyetçilik ve ulusal birlik anlayışını devlet yaşamında ve toplumsal ilişkilerde özenle gözeterek, bölücü veya ayrılıkçı akımları etkisizleştirecektir; ve

* İdeolojik veya dinsel bağnazlığı önleyici, uygarca tartışmaya ve uzlaşmaya açık, insancıl, demokratik ve barışçı bir eğitimi ve kültürü yaygınlaştırıp kökleştirecektir.

(Devamı yarın)

DSP demokratik sol parti
Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

25.12.1984

12. Açıklama

"DEMOKRATİK SOL PARTİ, sivil yönetimi etkilileştirirken yönetimin demokratikleşmesini ve bunalım dönemlerinde de demokrasiden uzaklaşmamasını göz önünde tutacaktır.

Sivil yönetimin yetkilerini artıran olağanüstü durum ilânı, başlıca partilerin ortak sorumluluk üstlenecekleri bir yansız hükümet kurulması koşuluna bağlanacaktır."

x

"Toplumda yaşama hakkı, güvenlik ve barış, demokratik hukuk devleti kuralları içinde korunur ve sağlanırken, suçlular yüzünden suçsuzlar, toplumun huzurunu ve güvenliğini bozanlar yüzünden toplum, ve demokrasi düşmanları yüzünden demokrasi cezalandırılmayacaktır."

DEMOKRASİYİ YAŞATABİLMEK VE
DEMOKRASİYLE YAŞAYABİLMEK

II

(Bu konunun ilk bölümü dün açıklanmıştı.)

Sivil yönetimi etkili kılmak, demokrasinin önde gelen koşullarından biri olmakla beraber, sivil yönetimle demokrasi eşanlamı değildir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, iç güvenlik konusunda olsun, kamu düzenini ilgilendiren başka konularda olsun, sivil yönetimi etkilileştirirken, yönetimin demokratikleşmesini ve, bunalım dönemlerinde de, demokratik çizgiden uzaklaşmamasını göz önünde tutacaktır.

Bu amaçla, sivil yönetimin yetkilerini artıran olağanüstü durum ilânı, başlıca partilerin ortak sorumluluk üstlecekleri bir yansız hükümet kurulması kuralına bağlanacaktır. Böylelikle:

- * Bunalımlı dönemlerde siyasal partilerin uzlaşma dayanışma ve işbirliği yolu açılmış olacaktır; ve
- * Güvenlik gerekçesiyle alınacak olağanüstü önlemlerin başka amaçlarla kullanılması, yan tutar biçimde uygulanması veya demokrasiyi zedelemesi önleneyecektir.

Yerlerini bu tür bir hükümete bırakmak istemeyen iktidarlarsa, olağanüstü durum ilânına yol açmamak için, görevlerini ve sorumluluklarını daha yeterli biçimde yerine getirme zorunluluğu duyacaklardır.

Sıkıyönetim yetkileri ise, temel hakların ve özgürlüklerin özü korunur biçimde düzenlenecektir.

* * *

Şiddet eylemleri karşısında, insanların yaşama hakkını ve toplumun huzurunu tehdit edici olaylara karşı etkili önlemler alınırken, yönetim, yasalara saygılı barışçı yurttaşları baskı altına alma olanağı sağlayan ve demokratik hukuk devleti kurallarına uymayan yetkilerle donatılmayacaktır. Güvenlik gerekçesiyle yurttaşların haklarını ve özgürlüklerini sınırlamak yerine, yönetimlerin, bu hakları ve özgürlükleri engellemelerine ve yan tutar biçimde davranmalarına karşı güvenceler getirilecektir.

Demokratik denetime kapalı hiçbir güvenlik düzenlemesine yer verilmeyecektir.

Şiddet eylemlerine, yeraltı eylemlerine, yıkıcı veya ayrılıkçı eylemlere karşı, ya da "dolaylı saldırı" veya "özel savaş" gibi terimlerle tanımlanan dış tehditlere karşı, bu tür eylem veya tehditlerde bulunanlarca uygulananlara benzer yöntemler hiç bir koşul altında kullanılmayacaktır. Her tehlikeyle,

ancak, demokratik hukuk devleti kuralları çerçevesinde ve açıklık ilkesine uygun biçimde mücadele edilecektir.

Demokratik hukuk devleti kurallarının ve açıklık ilkesinin dışına çıkılarak yürütülecek bir mücadele, toplumun huzurunu ve ulusal birliği sarsıcı, gerek toplum için gerek düzenli iç ve dış güvenlik kuvvetleri için hedef şaşırtıcı sonuçlar doğurur. Bunun örnekleri bazı ülkelerde görülmüştür. Demokratik hukuk devleti kuralları ve açıklık ilkesi dışındaki yöntem ve düzenlemeler, örtülü olduğu için, demokratik katılıma ve denetime açık olmadığı için, karanlık amaçlı siyasal grupların, dost veya düşman dış güçlerin, o arada doğrudan doğruya tehdit oluşturan unsurların sızmalarına çok elverişlidir. O yüzden, amaçlananın tam tersi sonuçlar verebilir.

Nitekim, Kurtuluş Savaşımızın ilk aşamasında benzer tehlikeler zamanında farkedilmiştir; ve dış istilâcı güçlerin yanı sıra, gerillalarla, çetelerle, çeşitli yıkıcı bozguncu veya ayrılıkçı unsurlarla mücadele edilirken bile, o tür yöntem ve düzenlemelerden kaçınılmıştır. Tehdit oluşturan gizli veya düzensiz güçlerin karşısına bile ancak düzenli devlet gücüyle çıkılmıştır. Kurtuluş Savaşından sonra sağlam bir devlet kurulması ve ulusal birliğin pekiştirilmesi ancak öyle güvence altına alınabilmiştir.

Dış veya iç tehditler karşısında güvenlik pekiştirilirken, yakın tarihimizin bu başarılı örneği, onurlu bir devlet geleneği olarak göz önünde tutulacaktır.

Dış güçlere, iç veya dış tehdit oluşturan unsurlara, sızma veya saptırma ve hedef şaşırtma fırsatı verebilecek yöntemlerden kesinlikle kaçınılacaktır.

Şiddet eylemleriyle ve her türlü yeraltı eylemiyle ilgili konularda soruşturmaları kolaylaştırıcı ve yargılamayı hızlandırıcı düzenlemeler yapılacaktır.

Ama bu düzenlemeler, savunma hakkını kısıcı ve adaletin bağımsızlığını gölgeleyici nitelikte olmayacaktır.

Şiddet kullanılmasını veya ayrılıkçılığı kışkırtıcı veya özendirici yayınlara karşı önlem getirilecektir; fakat anlatım özgürlüğü, güvenlik gerekçesiyle bunun ötesinde sınırlanmayacaktır.

Şiddet eylemlerine veya ayrılıkçı akımlara her hangi bir biçimde katkıda bulunan örgütlere karşı etkili önlemler alınırken de, örgütlenme özgürlüğüne, güvenlik açısından bunun ötesinde sınırlama getirilmeyecektir.

. Toplantılarda huzurun bozulmasını, cana ve mala zarar verici eylemleri ya da toplantıları düzenleyenlerin engellenmesini önlemek için gereken yasal düzenlemeler yapılacak; ancak toplantı özgürlüğüne bunun ötesinde bir sınır konmayacaktır.

* * *

Böylece, toplumda, yaşama hakkı, güvenlik ve barış, demokratik hukuk devleti kuralları içinde korunur ve sağlanırken,

- x suçlular yüzünden suçsuzlar,
 - x toplumun huzurunu ve güvenliğini bozanlar yüzünden toplum, ve
 - x demokrasi düşmanları yüzünden demokrasi,
- cezalandırılmamış olacaktır.

(Devamı yarın)

DSP demokratik sol parti

Kuruluş Hazırlıkları Bürosu

Akay caddesi 27/1
Küçükesat
Ankara
Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

26.12.1984

13. Açıklama

"Askerliğin kurallarıyla siyasetin kuralları çok değişiktir. Bu kurallar birbirine karıştırıldığında, hem siyaset rayından ve demokratik süreçten çıkar hem de silâhlı kuvvetler asıl görevinden uzaklaşmaya veya asıl görevinde bazı sorunlarla karşılaşmaya başlar.

.....

Atatürk, kurtuluş ve bağımsızlık hareketleri konusunda olduğu gibi, bu konuda da, yalnız az gelişmiş veya gelişme sürecindeki ülkelere değil, bazı gelişmiş ülkelere bile esin kaynağı olması gereken bir davranış örneği vermişti."

DEMOKRASİYİ YAŞATABİLMEK VE
DEMOKRASİYLE YAŞAYABİLMEK

III

(Bu konunun ilk iki bölümü dün ve önceki gün açıklanmıştı.)

Çağımızda, az gelişmiş veya gelişme sürecindeki ülkelere büyük bir bölümü, doğrudan veya dolaylı askeri yönetim altındadır. Demokratikleşme sürecinde karşı karşıya bulundukları başlıca sorunlardan biri budur.

Bu sorun çözülmedikçe, demokrasiye gerçeklik, verimlilik ve süreklilik kazandırma yolunda, demokrasiyi yaşatabilir ve demokrasiyle yaşayabilir duruma gelme yolunda, alınacak en iyi önlemler bile geçersiz kalır.

Bu sorunu çözebilmenin başta gelen bir koşulu da, sivil yönetimi, iç güvenlik konusunda silâhlı kuvvetlere görev yükleme zorunluluğu doğurmayacak kadar etkili kılmak ve bu etkililiği demokrasi kurallarını gözetererek sağlamaya çalışmaktır. Başka türlü, ne devletin ve silâhlı kuvvetlerin, ne de toplumun ve demokrasinin esenliği sağlanabilir.

Herhangi bir ülkede silâhlı kuvvetlere iç güvenlik bakımından sık sık ve uzun süreli görevler yüklenilmesi, ister istemez, silâhlı kuvvetlerin siyasal işlev de üstlenmesine neden olur.

Oysa siyasetle askerlik, özellikle demokraside, bağdaşmaz. Askerliğin kurallarıyla siyasetin kuralları çok değişiktir. Bu kurallar birbirine karıştırıldığında, hem siyaset rayından ve demokratik süreçten çıkar hem de silâhlı kuvvetler asıl görevinden uzaklaşmaya veya asıl görevinde bazı sorunlarla karşılaşmaya başlar.

* * *

Dış tehlike karşısında alınabilecek önlemlerle iç tehlike karşısında alınabilecek önlemler çok değişiktir. Bunların da birbirine karıştırılması büyük sorunlar yaratır. Dış tehlikeye yönelik olarak alınacak önlemlerin, izlenecek yöntemlerin, karşı ülkedeki siyasal ve sosyal yaşamı sarsıcı nitelikte olmasını doğal sayanlar bulunabilir. Ama benzer önlem ve yöntemler bir ülkenin kendi içinde, "iç düşman"a karşı uygulandığı zaman, bu, hiç istenmeyen sonuçlar doğurabilir. Silâhlı kuvvetlerse, doğal olarak, dış tehlike karşısında dış güce karşı başvurulabilecek ve geçerli olabilecek önlemler ve yöntemler konusunda eğitilmiştir.

Öte yandan, açıktaki dış güçlere karşı bir ülkeyi korumak üzere kurulmuş olan silâhlı kuvvetlerin yapısı ve yöntemleri, gizli, belirsiz ve dağınık eylemci gruplarla mücadelede elverişli değildir. Silâhlı kuvvetlerin yapısı ve yöntemleri o tür gruplara karşı mücadelenin gerektirdiği biçimde değiştirilecek olursa, bu değişiklik de, onu, asıl işlevi bakımından bir takım sorunlarla karşı karşıya getirir.

Bir ülkede bunalımın ve iç güvenlik sorunlarının ağırlaştığı dönemlerde silâhlı kuvvetlere iç güvenlik görevleri ve siyasal işlev yüklemenin gelenekleşmesi, genellikle şu sakıncalara da yol açmaktadır:

O ülkeyi demokrasi yolundan saptırmak, veya o ülkedeki silâhlı kuvvetlerin dikkatini ve gücünü iç sorunlara yöneltip dağıtmak isteyen, değişik amaçlı kimi güçlerle, demokrasi yolunu tıkamak isteyen kimi iç güçler, bunları başarabilmenin en kolay yolu olarak, o ülkedeki iç güvenlik sorunlarını ağırlaştırıcı, özellikle silâhlı kuvvetleri siyasal işlev üstlenmeye yöneltici tertiplere girişmektedirler.

Askeri veya yarı askeri bir yönetim altında, o ülkenin, uluslararası alanda kendinden beklenen görevleri daha iyi yapabileceğini sanan kimi müttefik veya "dost" devletlerin bile, benzer tertiplere katkıda bulundukları, zaman zaman, dünyanın değişik bölgelerinde görülmektedir.

Siyasette işlev üstlenen silâhlı kuvvetler, ister istemez, siyasette taraf olur; hattâ, giderek, şiddet eylemlerinin veya yeraltı çalışmalarının başlıca hedefi durumuna gelebilir. Bunun da, gerek silâhlı kuvvetler ve ulusal birlik ve güvenlik açısından, gerek siyasal yaşam açısından sakıncaları açıktır.

Bütün bunların üstüne de, bunalımın ve iç güvenlik sorunlarının ağırlaşması karşısında silâhlı kuvvetlere görev ve siyasal işlev yüklenmesinin gelenekleştiği ülkelerde, genellikle şöyle bir durum ortaya çıkmaktadır:

Bunalım dönemlerinde daha çok sorumluluk göstermeleri, uzlaşma, dayanışma ve işbirliği içine girmeleri gereken siyasal güçler, toplumsal örgütler, kamu kuruluşları ve genel olarak toplum, tam tersine, "nasıl olsa bunalım bir noktaya varınca ordu duruma el koyar ve bir çözüm getirir" beklentisi içine girmektedirler ve üzerlerine düşen görevleri ve sorumlulukları büsbütün savsaklamaktadırlar.

O kadar ki, partileri iktidarda olsun muhalefette olsun, kimi parlamenterler, parti yöneticileri, hattâ kimi hükümet üyeleri, ayrıca bazı kamu kuruluşları veya toplumsal örgütler, bir araya gelip de ortak çözümler arayacak ve sorumluluklarının gereğini yapacak yerde, iktidarla muhalefeti uzlaşmaya, dayanışmaya ve işbirliğine yöneltecek yerde, sorumluluktan kurtulmak isteyenlere özgü bir davranışla, doğrudan silâhlı kuvvetlere başvurarak, onu "görev"e çağırmakta, siyasal işlev üstlenmeye zorlamakta hattâ kışkırtmaktadırlar.

х х х

Bu tür sakıncalarla karşılaşmaktan kurtulmak isteyen tüm ülkeler, bunalımlı dönemlerde silâhlı kuvvetlere iç güvenlik görevi ve onun sonucu olarak da siyasal işlev yükleme geleneğinden kurtulmak zorundadırlar; sivil yönetimi, her koşul altında, silâhlı kuvvetlere yük aktarmaksızın iç güvenlik ve iç barış sağlayabilir duruma getirmek zorundadırlar.

х х х

Bunun bilinci içinde, Atatürk, Cumhuriyeti kurar ve demokrasi yolunda yeni adımlar atmaya başlarken, siyasetle askerliğin ilişkisini kesmişti. İç ayaklanmalar karşısında bile buna özen göstermişti.

Gelişmiş Avrupa ülkelerinden bile bazılarında, asker kökenli olmayan siyasal önderler mareşal üniformaları giyinirken, Atatürk ve onunla birlikte siyaseti seçen yakın çalışma arkadaşları, çetin savaşlarda, büyük zaferlerde kazanılmış üniformalarını çıkararak, etkili sivil yönetimin geleneklerini kurmaya çalışmışlardı.

Atatürk, kurtuluş ve bağımsızlık hareketleri konusunda olduğu gibi, bu konuda da, yalnız az gelişmiş veya gelişme sürecindeki ülkelere değil, bazı gelişmiş ülkelere bile esin kaynağı olması gereken bir davranış örneği vermişti.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, Türkiye'de demokrasiyi yaşatabilmek ve Türk toplumunu demokrasiyle yaşayabilir duruma getirmek için uğraş verirken, Atatürk'ü, bu açıdan da, kıvanç verici bir ulusal örnek olarak göz önünde tutacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

27.12.1984

14. Açıklama

"DEMOKRATİK SOL PARTİ, yalnız demokrasiye bağlılığından ötürü değil, Türkiye'nin dünyadaki gücü, saygınlığı ve dış güvenliği bakımından da, ülkemizde demokrasinin gerçeklik ve süreklilik kazanmasını istemektedir. Demokrasiye gerçeklik kazandırmak uğrunda, demokratik hakları ve özgürlükleri genişletmek uğrunda çaba göstermeyi, milliyetçiliğin de bir gereği saymaktadır. 'HÜRRİYET VE İSTİKLAL BENİM KARAKTERİMDİR' diyerek, bağımsızlıkla özgürlüğü bir tuttuğunu gösteren Atatürk'ün 'tam bağımsızlık' ilkesine, ancak ülkemizde özgürlükçü demokrasi güçlendirilip yaşatılmakla sahip çıkılabilir."

Ö Z G Ü R L Ü K V E B A Ğ I M S I Z L I K

Türkiye'nin coğrafi ve tarihsel gerçekleri, dış ilişkilerinde çok boyutlu bir denge gözetmesini; ve yer aldığı karmaşık ve bunalımlı bölgede, bir denge, güven ve barış etkeni olmasını zorunlu kılmaktadır.

Türkiye'nin uluslararası ilişkilerinde bu zorunluluğu göz önünde tutması, dünya barışının dayandığı duyarlı denge bakımından da büyük önem taşımaktadır.

O nedenle, Türkiye'nin demokratik Batı ülkeleriyle ittifak ilişkilerini ve başka bağlantılarını sürdürürken, aynı zamanda, dış yönelimleri veya iç düzenleri ne olursa olsun, bütün bölge ülkeleriyle dostluk ve işbirliği ilişkilerini geliştirmesi gerekir.

Bir devlet, zaten, kendi bölgesindeki ilişkilerinden güç almadıkça, dünyada yeterince güçlü olamaz ve dünya barışına gereken katkıyı yapamaz; dünyadaki gücü de kendi bölgesindeki durumuna yansır.

Batı ile ittifakı, Türkiye'yi, kendi bölgesinde bu ittifak sisteminin kışkırtıcı bir sivri ucu durumuna getirmemeli.

Bölge ülkeleriyle ilişkileri de onu Batıdan uzaklaştırmamalıdır!

Türkiye'nin Batı ile ilişkilerinde, demokrasiye ve demokratik değerlere bağlılık, en az ortak güvenlik kadar ağırlık taşır.

Türkiye demokrasiden uzaklaştıkça, Batı ile, özellikle Batı Avrupa ülkeleriyle ilişkileri zayıflar.

Türkiye'nin Batı Avrupa ile ilişkilerinin zayıflaması ise şu sonuçları doğurur:

- * Türkiye'nin dünyadaki, o arada kendi bölgesindeki gücü ve etkililiği azalır.
- * Türkiye, bazı dış sorunlarını çözmede, o arada, örneğin, Ege'deki ulusal haklarını sağlamada ve Kıbrıs Türklerinin haklarını korumada, güçlüklerle karşılaşır.
- * Türkiye'nin ekonomik ilişkilerinde başka bölgelerin ve ülkelerin önemi artar. Bu, bir noktaya kadar bazı yararlar da sağlar; fakat bir noktanın ötesine geçildiğinde, uluslararası ilişkilerini, hatta iç düzenini, olumsuz biçimde etkilemeye başlayabilir. O arada, örneğin, bazı bölge ülkeleri, lâik Türk devletinin iç düzenini lâiklikle bağdaştırmaya, yani yönde etkileme hevesine kapılabilirler; veya başka bazı bölge ülkelerinde başka türlü hevesler uyanmaya başlayabilir.

- * Türkiye'nin Batı ile ilişkilerindeki Avrupa-Amerika dengesi bozulur; ve Türkiye gitgide daha çok Amerika Birleşik Devletlerinin etki alanına doğru kayar.
- * Amerika Birleşik Devletleri, bundan, Türkiye'yi, Doğu Avrupa'da ve Ortadoğu'da bir kışkırtıcı sınır gücü gibi, bir sivri uç gibi kullanmak amacıyla yararlanmaya çalışır; Türkiye'yi bazı maceralara sürüklemeye kalkışabilir. Bu da Türkiye'nin bazı bölge ülkeleriyle ilişkilerinde giderek olumsuz sonuçlar doğurur, ve dış ilişkilerindeki dengeyi aksatır.
- * Bu çabalarını etkili kılabilmek için, ABD, Türkiye'nin iç politikası ve düzeni ile de ilgilenmeye başlar. Bunun demokratikleşme sürecimiz üzerindeki olumsuz etkileri ise, Türkiye'nin Batı Avrupa'dan büsbütün uzaklaşmasına neden olur. Aynı zamanda bu, ABD'nin ve Kuzey Atlantik ittifak sisteminin demokratik değerlere bağlılıktan kaynaklanan moral gücünü zedeler.
- * Türkiye'nin gitgide kendi etki alanına doğru kaymasından yararlanarak, Amerika Birleşik Devletleri, Ege ve Kıbrıs gibi sorunlarla ilgili olarak, Türkiye'yi ödönlere zorlar.

Bütün bunlar, Türkiye'nin dış ilişkileriyle iç rejiminin birbirinden ayrı düşünölemeyeceğini göstermektedir.

Onun için, DEMOKRATİK SOL PARTİ, yalnız demokrasiye bağlılığından ötürü değil, Türkiye'nin dünyadaki gücü, saygınlığı ve dış güvenliği bakımından da, ölkemizde demokrasinin gerçeklik ve süreklilik kazanmasını istemektedir. Demokrasiye gerçeklik kazandırmak uğrunda, demokratik hakları ve özgürlükleri genişletmek uğrunda çaba göstermeyi, milliyetçiliğin de bir gereğı saymaktadır.

"HÜRRİYET VE İSTİKLAL BENİM KARAKTERİMDİR"

diyerek, bağımsızlıkla özgürlüğü bir tuttuğunu gösterer Atatürk'ün "tam bağımsızlık" ilkesine, ancak ölkemizde özgürlükçü demokrasi güçlendirilip yaşatılmakla sahip çıkılabilir.

* * *

DEMOKRATİK SOL PARTİ, Atatürk'ün "tam bağımsızlık" ilkesinin gereklerini ulusal güvenlik alanında da yerine getirmeye uğraşacaktır; ve savunma gücümüzün, güçlü bir ulusal ekonomiye dayanmasına özen gösterecektir.

Yine "tam bağımsızlık" ilkesinin bir gereği olarak, DEMOKRATİK SOL PARTİ, Türkiye'nin savunma araç ve gereçleri bakımından tek bir ülkeye aşırı bağımlılığını önlemeye çalışacaktır.

TÜRKİYE SOSYAL TARİH ARAŞTIRMA
TÜSTAV

2.1.1985

**DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI****15. Açıklama**

Bugün, DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin Program taslağının "GELİŞME" başlıklı Üçüncü Bölümünü açıklamaya başlıyoruz.

Bu bölümün başında yer alan ve değişik altbölümlere dağılmış durumdaki ekonomik politikaların özünü topluca veren "ÖZET", daha önce, ikinci açıklama olarak yayınlanmıştı.

Onun için, şimdi, "GELİŞME" bölümünün ikinci altbölümünü oluşturan "EKONOMİ VE GELİŞME"yi açıklıyoruz.

Ancak, bu altbölüm uzun olduğu için, bugün başlangıcını yayınlıyoruz. Önümüzdeki günlerde devamını yayınlayacağız.

x x x

"Pazar kurallarını hiçe sayarak ekonomiyi yönetmeye kalkışanlar da, toplumu pazar kurallarına tutsak etmeye uğraşanlar da, egemen oldukları ülkeleri, ekonomik bakımdan açmazla düşürmüş, sosyal bakımdan derin huzursuzluklara sürüklemişlerdir. İki yaklaşımın da özgürlükle ve demokrasiyle bağdaşmadığı görülmüştür."

x

"Demokratik Sol, iki kutbun da hem karşısında hem çekim alanları dışındadır. Demokratik Sol 'seçeneksiz' değildir; 'tek yol' değildir. Demokratik Sol, demokrasinin topluma açık tuttuğu değişik seçenekler arasından yapılabilecek ve sağlıklı solcu dikta rejimlerine yönelen yolları tıkayabilecek bir siyasal ve ahlâfî seçimdir."

E K O N O M İ V E G E L İ Ő M E

I

Kendi iradesi dışında oluşan doğa güçlerini bile denetim altına alabilen insanlığın, kimi çevrelerce, bir doğa gücü olmayan, insan emeğinden, girişimciliğinden doğan ekonomiyi, kutsal ve dokunulmaz bir şeymiş gibi, başıboş bırakmaya zorlanması, içinden geçmekte olduğumuz dönemin bir çelişkisidir.

Bu çelişkiden, ekonominin başına buyruk işlemlerini, daha doğrusu öyle işlermiş gibi görünmesini, kendi çıkarlarına uygun bulanlar sorumludur. Gerçekte istedikleri ise, denetimsiz, başına buyruk bir ekonomi değil, güçlülerin buyruğunda bir ekonomidir.

Bu çevreler, güçlülerin buyruğunda bir ekonomiyle, katılımcı demokrasinin işleyemeyeceği, öylece emeğin daha kolaylıkla sömürülebileceği, kaynak dağılımının alabildiğine adaletsizleşeceği ve büyüklerin küçükleri ezip yutabileceği bir düzen oluşturmaya uğraşırlar. Onlara dış destek sağlayan güçler de uluslararası ilişkileri benzer bir düzene oturtma çabasındadırlar.

Bu uğraş ve çabalar:

- * Enflasyonla ekonomik durgunluğu ve daralmayı bir arada sürdürmektedir.
- * Üretimde tıkanıklığa, gelişme hızlarında düşüşe, veya sağlanabildiği kadarıyla gelişmede aşırı dengesizliğe neden olmaktadır.
- * Tekelleşmeyi hızlandırmaktadır.
- * Ülkeler düzeyinde de dünyada da adaletsizliği ve sömürüyü yaygınlaştırarak ilişkileri gerginleştirmektedir.
- * Pekçok ülkede siyasal istikrarsızlığa yol açmakta ve sosyal sorunları ağırlaştırmaktadır.
- * Bir yandan bireysel terörü körüklerken bir yandan da devlet terörünü özendirilmektedir.
- * Gelişme sürecindeki ülkelerde demokrasiyi sarsıp çökertmek veya demokratikleşme umutlarını köreltmektedir.

Kısacası, kimi çevrelerce, bunalımdan çıkışın "tek yol"u gibi gösterilen bu uğraş ve çabalar, aslında, bunalımın her yönüyle yoğunlaşmasına neden olmaktadır.

Çoğu kez, kapitalizm, kendi yapısından kaynaklanan bunalımları, değişen koşullar karşısında gösterdiği esneklikle aşabilmiştir. Çağımızda da bu esnekliği gösterebilen ve Batının liberal gelenekleri içinde, kapitalizmi demokrasiyle bağdaştırabilen ülkeler vardır.

Fakat, özellikle ağır dış borç yükü altına girmiş gelişme sürecindeki bazı ülkelere "liberal" ekonomi adı altında giydirilen, gerçekte ise liberalizmin özgürlükçü değerlerinden soyutlanmış bu "model", neden olduğu ağır sıkıntılara ve adaletsizliklere toplumun sessizce katlanmasını sağlamak için, ekonomik ve sosyal alanda etkisizleştirilen devleti, siyasal alanda demokrasiyle bağdaşamayacak kadar etkilileştirerek demokrasiyi engellemektedir, ve çağdışı sömürü ve dikta rejimleriyle çağımızı gölgelemektedir.

Öbür uçta ise, "proletarya diktatörlüğü" adı altında, toplumun her kesimi ile birlikte proletaryayı da, yaşamlarını emekleriyle kazananları da, bir dikta rejiminin güdümüne sokanlar veya sokmak isteyenler yer almaktadır.

O uçtaki rejimler de ancak halka karşın ayakta durabilmektedirler; ve onlar da bunalımdan siyasal gücü silâhlı güçle bütünleştirerek çıkmaya uğraşmaktadırlar.

Kapitalizmin karşısına ancak devlet kapitalizmiyle, özel sermaye tekelliliğinin karşısına ancak devlet tekelliliğiyle çıkabilmektedirler.

Üstelik, kendi toplumlarının ve insanların düşünce ve arayış özgürlüklerini kısıtlıkları ve çağdaş iletişim teknolojisinin sağladığı araştırma ve bilgi üretme kolaylıklarından kendi toplumlarını gereğince yararlandırmayı göze alamadıkları için, yeni teknolojiler oluşturmada geri kalmaktadırlar. Bu yüzden de teknolojik bağımlılıktan kurtulamamaktadırlar.

İki yaklaşım da ekonomiyi ve toplumu küçük ama güçlü bir oligarşinin buyruğu altına almaya çalışır.

İki yaklaşım da halk katılımına karşıdır.

İki yaklaşım da kendi yolunun "tek yol" olduğunu ve "seçeneksiz"liğini savunur.

Biri, ekonominin başına buyruk işleme durumunda, ⁴. yalnızca para musluklarını ayarlamakla ve pazar kurallarıyla, her sorunun kendiliğinden ve en iyi biçimde çözüleceğini; öbürü de geçerliliğinin ve "seçeneksiz"liğinin "bilimsel"likten kaynaklandığını öne sürer.

O açıdan, ikisi de dogmacıdır ve kadercidir. Dogmacılık ve kadercilikse özgürlükle ve demokrasiyle bağdaşmaz.

Bu iki kutubun dışında olsalar bile onların çekim alanlarında yer alan düzenlerse, genellikle gelişmiş ülkelerin sorunlarına sağlıklı çözümler getiremedikleri gibi, özellikle gelişme sürecindeki ülkeler için demokratik ve geçerli birer örnek oluşturmamaktadırlar.

* * *

DEMOKRATİK SOL, iki kutubun da hem karşısında hem çekim alanları dışındadır.

DEMOKRATİK SOL, "seçeneksiz" değildir; "tek yol" değildir.

DEMOKRATİK SOL, demokrasinin topluma açık tuttuğu değişik seçenekler arasından yapılabilecek ve sağlıklı sollu dikta rejimlerine yönelen yolları tıkayabilecek bir siyasal ve ahlâki seçimdir.

DEMOKRATİK SOL, halkın suskunluğundan değil, özgürlüğünden güç alır.

DEMOKRATİK SOL, üretkenliği, baskıyla veya sömürüyle değil, demokratik katılımı artırır.

DEMOKRATİK SOL, gelirin ve özverinin dağılımını, devletin de güçlülerin de değil, halkın belirlemesini ister.

DEMOKRATİK SOL, toplumda dirliği halkın özgürce örgütlenmesiyle ve özgüveniyle sağlar.

DEMOKRATİK SOL'un amaçları kadar araçları da demokratiktir ve insancadır.

* * *

DEMOKRATİK SOL'da ekonomi politikası, yalnız ekonomik büyüme ve kalkınma anlamında dar kapsamlı, tek boyutlu bir "gelişme" öngörmez.

DEMOKRATİK SOL'da gelişme, ekonomik sosyal siyasal kültürel yönleriyle bir bütündür.

DEMOKRATİK SOL'da ekonomi politikası,

- * Kalkınmayı sosyal adaletle, sosyal güvenlikle ve demokrasiyle bağdaştırarak hızlandıracaktır.
- * Katılımcı demokrasiye daha çok gerçeklik ve işlerlik kazandıracaktır.
- * Çağdaş demokratik kültürün ve bu kültüre uygun değerlerin ve davranışların yaygınlaşmasına uygun bir ortam oluşturacaktır.
- * Toplumsal dayanışmayı ve barışı, toplumda dirlik düzenliği, ulusal birliği ve bağımsızlığı güçlendirecektir.
- * İnsan kişiliğinin de toplumun da hakça bir düzen içinde gelişmesine katkıda bulunacaktır

* * *

Pazar kurallarını hiçe sayarak ekonomiyi yönetmeye kalkışanlar da, toplumu pazar kurallarına tutsak etmeye uğraşanlar da, egemen oldukları ülkeleri, çağımızda, ekonomik bakımdan açmaza düşürmüş, sosyal bakımdan derin huzursuzluklara sürüklemişlerdir. İki yaklaşımın da özgürlükle ve demokrasiyle bağdaşmadığı görülmüştür.

Ekonominin, pazar kuralları uyarınca, kendi başına işlemesinden yan. olanlara göre, bir açık pazara dönüşen ekonomide herkes ne alıp satacağını, neyi kaçsatacağını, nerede ne zaman ne yatırım yapacağını, "özgür"ce belirler; satanlarla alanlar da çalışanlarla çalıştıranlar da, aralarında "özgür"ce anlaşırlar. "Toplum yararı" gerekçesiyle devlet ve toplumsal örgütler işe karışmaksızın, herkes, kendi çıkarını, yalnızca kendi çıkarını, "özgür"ce kollarken, bir "görünmez el" de toplum yararının gereklerini kendiliğinden yerine getirir!

Bu yaklaşımla herkese "seçme özgürlüğü" tanındığı varsayılmaktadır; oysa, bir yandan da, bu yaklaşım "seçeneksiz" olarak tanıtılmaktadır.

"Seçeneksiz"likle "seçme özgürlüğü" bir araya gelemez.

Bu yaklaşım, "seçme özgürlüğü"nü değil, güçlülerin güçsüzleri ezme özgürlüğünü getirir.

Bu yaklaşım ekonomiyi açık pazar durumuna getirmez, tekelleşen kartelleşen büyük sermayenin oyun ve vargun alanına dönüştürür.

Bu yaklaşım devleti ekonomiye sözde karıştırmaz, fakat, toplumsal örgütlerin ve tümüyle halkın etkisiz kılınmasından yararlanarak, devlet üzerinde tekellerin kartellerin etkinliğini artırır ve ekonomiyi bunların yönlendirdiği bir düzen oluşturur.

Bu yaklaşım çalışanlarla çalıştıranların "özgür"ce anlaşıp sözleşmelerini sağlamaz; çalışanları örgütlenme özgürlüğünden ve katılım olanağından yoksun bırakarak, çalıştıranlarca teslim alınmaları sonucunu doğurur. Üstelik, bu yaklaşımda, işsizliğin büyük boyutlara varması, çalıştıranlar için bir "güvence" gibi görülür ve "pazar"daki emek arzı artışından ücret kırılcılığı için yararlanılır.

Bu yaklaşımda sihirli bir güç gibi sözü edilen o "görünmez el", halkın etkisizleşmesinden yararlanarak devlet gücünü de yanına çekebilen tekелci - kartelci sermayenin elidir. Bu yaklaşımda o "görünmez el", karşıt yaklaşımda da devletin görünen eli, halkın özgürlüğüne ve boğazına uzanır.

DEMOKRATİK SOL'da ise halkın kaderi halkın ellerindedir; ve devleti de ekonomiyi de halk, kendi bereketli elleriyle, toplum yararına yönlendirir.

(Devamı yarın)

DSP**demokratik sol parti****Kuruluş Hazırlıkları Bürosu**

Akay caddesi 27/1

Küçükcesat

Ankara

Telefon: 18 45 01

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

3.1.1985

16. Açıklama

"İşyerinden siyasete kadar her alanda örgün demokratik katılımıyla, halk, ekonomiyi yönlendirip denetleyecektir; ekonominin siyasal çerçevesini ve sosyal işlevini büyük ölçüde halk belirleyecektir."

x

"Devlet sektöründeki ekonomik amaçlı işletmeler, devletin karışma ve koruma alanı dışına çıkarılacaktır. Çalışanların yönetiminde denetiminde ve sorumluluğunda, özel sektör işletmeleriyle eşit koşullar altında ve pazar kurallarına uyarak çalışacaklardır.

Bunların dışında, pazar kurallarına göre, yatırım ve işletmecilik yapanların ilgilenecekleri alanlarda ve yörelerde, devletin belirli öncülük görevi göreceği devlet işletmeleri kurulacaktır ve o tür öncü ve doğurgan işletmelerin sorumluluğunu devlet üstlenecektir."

E K O N O M İ V E G E L İ Ş M E

II

(Bu konunun ilk bölümü dün açıklanmıştı.)

E K O N O M İ D E H A L K

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin ekonomi politikasında halkın etkinliği büyük ölçüde artırılacak ve halk sektörünün ağırlıklı yeri bulunacaktır. Demokratik yapılı ve demokratik işleyişli halk yatırımlarından oluşacak halk sektörü özendirilip güçlendirilecektir.

Halk sektörü, yalnız çalışan yurttaşların mütevazı birikimlerini kendi aralarında bir araya getirerek kuracakları küçük veya orta işletmelerden oluşmayacaktır. Bunun ötesinde, sendikalar ve kooperatifler, yatırım ve işletmecilik konularında uzmanlaşan güçlü kurumlar kurmaya özendirileceklerdir. Bu kurumlar, halk sektörü çerçevesinde büyük ekonomik işletmeler kurabilecekleri ve kurdurabilecekleri gibi; yurttaşların, o arada yurt dışındaki işçilerin küçük birikimlerini bir araya getirerek kurdukları veya kuracakları işletmelere de, yöneticilik ve işletmecilik bilgisi, bu alanda yetişmiş personel, proje yardımı ve pazarlama kolaylıkları sağlayacaklardır.

Halk sektörü içinde, ayrıca, sosyal güvenlik kurumları tarafından ve bu Programın ilgili bölümlerinde açıklanan "Üretici Yatırım Fonları" ile "İşçi Yatırım Fonları" tarafından kurulacak işletmelerin de önemli bir yeri bulunacaktır.

Yerel yönetimler, özellikle az gelişmiş yörelerde, halk sektörü girişimlerine öncülük etmeyi ve destek olmayı üstleneceklerdir.

Halk sektörü, gelişmiş demokratik ülkelerdeki sendikaların, kooperatiflerin ve sosyal güvenlik kuruluşlarının yatırımcı kuruluşlarıyla ve finansman kuruluşlarıyla da işbirliğine ve ortak yatırımlara özendirilecektir. Onların deneyim birikimlerinden, teknolojik olanaklarından ve sermaye katkılarından, Türkiye'deki halk sektörünün de yararlanması olanakları aranacaktır.

Halk sektörü, halkın birikimlerini, girişimciliğini ve dayanışmasını, gelişmeye hız, demokrasiye güç katar biçimde harekete geçirecektir; ve demokrasiyle sosyal adaletin bağdaştırılmasında önemli bir etken olacaktır.

Halk sektörü, devletin toplumsal sorumluluğunu, özel sektörün de dinamizmini paylaşarak, ikisi arasında bir katalizör işlevi görecektir. Devlette de özel sektörde de aşırı güç yoğunlaşmasını önleyerek, halkın gücü ve özgürlüğü için, demokrasinin esenliği için, toplumun dirlik düzenliği için, bir güvence oluşturacaktır.

Yalnız halk sektörüyle değil, işyerinden siyasete kadar her alanda örgün demokratik katılımıyla da, halk, ekonomiyi yönlendirip denetleyecektir; ekonominin siyasal çerçevesini ve sosyal işlevini büyük ölçüde halk belirleyecektir.

E K O N O M İ D E D E V L E T

Demokratik Sol'da devlet sektörünün genişliği değil, devletin ekonomiyi, halk katılımıyla ve toplum yararına etkili biçimde yönetebilmesi önem taşır.

Altyapıları ve kamu hizmeti gören kuruluşları devlet elinde tutmak, devletin topluma karşı görevlerini ve ekonomik işlevlerini yerine getirebilmesi bakımından gereklidir. Bunlardan, mülkiyeti veya işletmesi özel sektöre devredilmiş olanlar geri alınacaktır.

Önemli doğal kaynakları devlet işletecektir.

Doğrudan savunmayla ilgili sanayiler devlet elinde bulunacaktır.

Ulusla ait olan ve birçoğu tükenir nitelikte bulunan doğal kaynaklar, kişilerin çıkarlarına ve kısa süreli pazar koşullarına göre değil, tüm ulusun ve ülkenin yararı ve geleceği gözetilerek işletilmelidir. Savunma sanayii de, özel çıkarlara ve kâr hesaplarına göre değil, ulusal güvenliğin ve bağımsızlığın gereklerine göre kurulup işletilmelidir. Bu alanlar, o nedenlerle, devlet sektöründe yer almalıdır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, ekonomide devlet sektörünü genişletmek üzere özel bir çaba gösterecek değildir. Ancak devlet sektöründeki ekonomik amaçlı işletmeler, pazar kuralları içinde çalışarak yaratacakları kaynaklarla, plan hedeflerine uygun yeni yatırımlar yapabileceklerdir.

Bu işletmeler, devletin karışma ve koruma alanı dışına çıkarılacaktır. Bakanlıklarla ve devlet bürokrasisiyle organik ilişkileri kesilecektir. Yönetimlerine ve yatırımlarına siyasal iktidarların karışamayacağı bir yapıya kavuşturulacaktır. Çalışanların yönetiminde denetiminde ve sorumluluğunda, özel sektör işletmeleriyle eşit koşullar altında ve pazar kurallarına uyarak çalışacaklardır.

Bunların dışında, pazar kurallarına göre yatırım ve işletmecilik yapanların ilgilenmeyecekleri alanlarda ve yörelerde, devletin belirli öncülük görevleri vereceği devlet işletmeleri kurulacaktır.

Pazar kuralları içinde ayakta durabilir duruma gelinceye kadar, bunları, halk katılımıyla, devlet yönetecektir, sorumluluklarını devlet üstlenecektir.

Bir ekonomik işletmenin geri kalmış ve pazarlara uzak bir yörede kurulması, işletme düzeyinde kârsız olabilir. Fakat eğer o yatırım, yan etkileri bakımından doğurgansa; yörede başka iş yerleri kurulmasına, ticaret hayatının canlanmasına, işsizlere iş olanakları sağlanmasına, yerel kaynakların değerlendirilmesine, ve genel olarak yörede ekonomik sosyal kültürel değişime öncülük edip yol açabilecek nitelikteyse, işletmecilik açısından kârsız bile olsa, yöre halkı açısından ve toplumun gelişmesi açısından, kârlı ve yararlıdır.

Bir ülkede ulusal birlik ve dayanışma, gelişmenin tüm-ülkeye dengeli olarak yayılması oranında güçlenir. O nedenle, bu tür yatırımlar, ulusal birliğin güçlenmesine de önemli katkıda bulunur.

Geri kalmış yörelerde gelişme sürecini başlatacak veya hızlandıracak bu tür işletmelerin yurt düzeyinde yaygınlaşması, büyük kentlerde işsiz göçü dolayısıyla aşırı nüfus yoğunlaşmasını ve sosyal gerilimleri önler; kentleşme giderlerini kısar. Ekonomik ölçütlerle kendi başlarına kârsız bile olsalar, bu tür işletmelerin, ulusal ekonomiye ve sosyal sorunların hafifleşmesine o yönlerden de büyük katkıları olur.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, böyle öncü ve doğurgan yatırımların, devlet eliyle, en geri kalmış ve en uzak yörelere kadar dengeli dağılımını sağlayacaktır.

Cömertçe özendirme önlemlerinin, özel sektörü, bu yörelerde yatırımlara yöneltmek bakımından çok yetersiz kaldığı görüldüğü için, devlet bu konuda öncülük üstlenme durumundadır.

Ancak, bir geri kalmış yörede, halk sektörü veya özel sektör, işletme düzeyinde yeterince kârlı olmayabileceğini bile bile, bu nitelikte işletmeler kurmaya girişirse, devlet onlara da gereken kolaylığı ve desteği sağlayacaktır.

(Devamı yarın)

DEMOKRATİK SOL PARTİ

PROGRAMI

4.1.1985

17. Açıklama

"Türkiye, ekonomisinde, geleceğin de gereklerine uygun yapısal değişiklikleri, ileri teknolojilerden yararlanarak, gerçekleştirmek zorundadır. Çağın ileri teknolojileri arasından, sağlam hesaplara ve öngörülere dayalı seçimleri bir an önce yapmak zorundadır. Türkiye, bu konuda, bazı Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinin çok gerilerine düşmüştür. Daha çok gecikirse bazı Afrika ülkelerinin de gerisinde kalabilir."

x

DEMOKRATİK SOL PARTİ, Devletin, bu konuda öncülük işlevini yerine getirebilir duruma gelmesini sağlayacaktır.

x

"DEMOKRATİK SOL PARTİ, atölyelerdeki, küçük yapımevlerindeki sanatkarlarla, işçilerle, çıraklarla birlikte, esnafı da, çağdaş ekonominin pazarlama mekanizmalarına ve ileri teknolojilerine uyum sağlayabilir duruma getirecektir. Ekonomide yapısal değişikliği temelden başlatacaktır."

E K O N O M İ V E G E L İ Ş M E

III

(Bu konunun ilk iki bölümü dün ve önceki gün açıklanmıştı.)

E K O N O M İ D E Y A P I S A L D E Ğ İ Ş İ K L İ K
V E D E V L E T İ N İ Ş L E V İ

Türkiye'nin ve Türk ekonomisinin geleceğini güvence altına alabilmek ve gelişmeyi hızlandırabilmek bakımından önemli bir koşul, ekonomide, yalnız içinde yaşanan dönemin değil,

görünür geleceğin de gereklerini karşılayacak nitelikte ve yönde yapısal değişikliklerin daha çok gecikmeden gerçekleştirilmesidir.

Özellikle dünyada ve ülkemizde ekonomik bunalım sürerken, ulusal ekonomide pazar kurallarının dürtüsüyle "kendiliğinden" sağlanabilecek yapısal değişiklikler çok sınırlı ve yetersiz kalır; bugün için geçerli olsa da gelecek için geçersiz olabilir, hatta sakıncalar taşıyabilir.

Bu konuda devlete düşen işlev yaşamsal önem taşımaktadır.

Devlet, bu işlevini, demokratik süreçte kamuoyu ile sürekli iletişim kurarak, çok yönlü araştırmalara dayanarak, bölge ve dünya ekonomisinin kısa-orta-uzun dönemli yönelim olasılıklarını özenle gözönünde tutarak yerine getirmelidir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, her şeyden önce, Devleti, böyle bir işlevin yerine getirilebilmesi için gerekli maddi olanaklarla donatacaktır.

Bunların başında, kamu gelirlerinin ve harcamalarının artırılması gelir.

Bu, yalnız devletin ekonomide yapısal değişikliğe öncülük edebilmesi için değil, devletten beklenen her türlü hizmeti yerine getirebilmesi bakımından da gereklidir.

Türkiye'nin gelenekleri ve Türk toplumunun alışkanlıkları nedeniyle, ülkemizde, devletten çok şey beklenir, ama bu beklentileri karşılama olanağının, devletten, Türkiye'de olduğu kadar esirgendiği pek az ülke vardır.

Devletin o yüzden içine düştüğü tıkanıklık ve yetersizlik, kapitalizmin öncülüğünü yapan ülkelerde bile devletçe yerine getirilen bazı kamu hizmetlerinin, giderek artan ölçüde, varlıklı kişilerin "hayırsever"liğine veya "vatansever"liğine bırakılmasına neden olmakta, bu yüzden, devletin işlevleri ile kişilerin işlevleri, sakıncalı biçimde ve ölçüde, birbirine karışmaktadır. Kaldı ki, kişisel "hayırsever"likler ve "vatansever"likler, çoğu kez, vergi bağışıklığı yoluyla, veya şükran belirtisi olarak kişilere sağlanan bir takım ayrıcalıklarla, aslında kamu kaynaklarından karşılanmaktadır.

Demokratik sosyal devlette, toplumun dirliği, kişilerin hayırseverliğiyle değil, hayırlı devlet anlayışıyla ve halkın kendi dayanışmasıyla sağlanır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, kamu gelirlerini ve harcamalarını, belirli bir programla sürelendirerek, sosyal demokrasinin başarılı sonuçlar verdiği ölkelerdeki yüksek oranlara eriştirmeyi amaçlamaktadır.

Böylece, devlet, bir yandan ekonomide yapısal değişikliğe öncülük işlevini yerine getirebilirken, bir yandan da, ekonominin altyapı gereksinmelerini giderek yeterli düzeye eriştirebilecek; ve toplumun sağlık, adalet, konut, sosyal güvenlik, eğitim gibi alanlardaki yatırım ve hizmet beklentilerini artan ölçüde karşılayabilecektir.

Ulusal savunmanın gereken düzeye yükseltilebilmesi de buna bağlıdır. Ulusal savunmanın koşullu dış yardıma veya kişisel bağışlara bağımlılığı böyle önlenebilir.

M M M

Kamu gelirlerinin ve harcamalarının olağanüstü düşüklüğüyle ilintili bir başka yetersizlik de iç tasarruf konusunda kendini göstermektedir. Türkiye, iç tasarruf oranının en düşük olduğu, üstelik de gitgide düşmekte olduğu ölkelerden biridir. İç tasarruf oranı böylesine düşerken gelişme hızını yükseltmek veya yüksek düzeyde tutmak olanaksızdır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, gönüllü ve zorunlu tasarrufları hakça bir düzen içinde artıracaktır.

Bunun için, vergilemede, dar ve orta gelirliileri kayırcı fakat toplam vergi gelirini ve verimliliğini yükseltici düzenlemeler yapacaktır.

Gelir bölüşümünde yapacağı hakça düzeltmelerle ve sağlıklı tüketim eğilimlerini özendirmekle, halkın, bir yandan yaşam düzeyi bir yandan da tasarruf olanağı yükseltilecektir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ PROGRAMI'nın ilgili bölümünde açıklanan "Üretici Yatırım Fonları" ve "İşçi Yatırım Fonları" gibi, çalışan halk kesimlerine de, ulusal ekonomiye de, demokrasiye de güç katıcı düzenlemelerle ve halk sektörünün özendirilip desteklenmesiyle, halk tasarrufları büyük ölçüde artırılabilir.

Sosyal güvenlik, tasarrufu artırıcı ve kaynak yaratıcı yöntemlerle yaygınlaştırılarak doyurucu düzeye getirilecektir.

Devlet öncülüğünde gerçekleştirilecek yapısal değişiklik, Türkiye'yi ve Türk ekonomisini, güncel gerçekler ve gereksinimler göz ardı edilmeksizin, geleceğe hazırlayacaktır.

Yapısal değişiklik sürecinde, işsizlik sorununa geçerli çözümler getirilmesi öncelikle gözetilecektir.

Ancak işsizlik sorununa getirilecek çözümler, teknolojik atılımları engellemeyecektir. Bir yandan, uluslararası ekonomik işbölümünde, Türk Ulusunun güçlü, güvenli ve onurlu bir yer edinebilmesi için gereken teknolojik atılımlar yapılırken, bir yandan da, emek yoğun altyapı, toplumsal kalkınma ve doğayı zenginleştirip değerlendirme projeleri uygulamaya konacaktır.

Devletin geri kalmış yörelerde kuracağı öncü ve doğurgan işletmeler de, köy-kent programıyla ve halk sektörü yatırımlarıyla desteklenerek, işsizlere bulundukları yerlerde geniş çalışma olanakları açacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ'nin gerçekleştireceği yapısal değişiklikte, teknolojik ilerleme ile işsizliği önleme, sınıislaşmayla tarımsal gelişme, dışsatım seferberliği ile dışalım ikamesi birbiriyle çelişen seçenekler gibi değil, birbirini bütünleyen veya destekleyen öğeler olarak değerlendirilecektir.

Türkiye'de çoğu özel girişimciler, iyi niyet eksikliğinden ötürü değil, ekonomik yapının ve düzenin bazı olumsuz özellikleri nedeniyle, geleceği öngörerek değil, güncel kârlılık hesaplarına göre yatırımlar yapmakla yetinme eğilimindedirler.

Güncel koşulları olduğu kadar geleceğin koşullarını da öngörerek, hattâ bir ölçüde belirleyerek, yatırım yapan çokuluslu şirketler, son zamanlarda geleceğe yönelik bazı yatırımlarını az gelişmiş veya gelişme sürecindeki ülkelere kaydırmakla birlikte onlar da Türkiye'yi bu açıdan yeterince elverişli görmemektedirler. İleri teknolojiye veya geleceğe yönelik yatırımlarını, jeopolitik açıdan daha güvenilir bölgelerde ve demokratik ortamın henüz oluşmadığı, sosyal bilincin gelişmediği ülkelerde yapmayı yeğlemektedirler.

Dünyadaki bazı etkili siyasal güçler de, ileri teknolojiye dayalı yatırımlarla Türkiye'nin bağımsızlığını daha sağlam temellere dayandırmasını istemeyebilirler.

Oysa Türkiye, gelişmiş bir sanayi ülkesi durumuna daha çok gecikmeden gelebilmek ve geleceğini güvence altına alabilmek için, ekonomisinde, geleceğin de gereklerine uygun yapısal değişiklikleri, ileri teknolojilerden yararlanarak, gerçekleştirmek zorundadır. Çağın ileri teknolojileri arasından, sağlam hesaplara ve öngörülere dayalı seçimleri bir an önce yapmak zorundadır.

Türkiye, bu konuda, şimdiye kadar, bazı Doğu ve Güneydoğu Asya ülkelerinin çok gerilerine düşmüştür. Daha çok gecikirse bazı Afrika ülkelerinin de gerisinde kalabilir.

Yetişmiş insan gücünün niteliği ve niceliği, ve çok verimli dış pazarların yanıbaşında oluşu, Türkiye'nin, böyle bir atılımı kendi girişimiyle yapabilmesine yeterli olanak sağlamaktadır.

Dışarıdan teknoloji transferi konusundaki olası engeller de, çok boyutlu bir dış politikayla ve yine çok boyutlu bir dış ekonomik ilişkiler politikasıyla aşılabılır. Ulusal bağımsızlığı, demokrasiyi ve sosyal hakları engellemek koşuluyla, yabancı sermayeden, yabancı sermaye ortaklığının sağlayabileceği ek kaynaklardan, deneyimden ve ileri teknolojilerden, bu amaçla, olabildiğince yararlanma yollarını aramak gerekir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, bilimsel ve teknik araştırmaları da, Türkiye'nin, bölgemizin ve dünyanın geleceğine yönelik araştırmaları da, her bakımdan öncelik taşıyan bir yatırım gibi değerlendirecektir; ve, çok yönlü araştırmalara da anarak, çağın ileri teknolojileri arasından gerçekçi seçimler yapılmasını sağlayacaktır. Bu seçimler doğrultusundaki yatırımlara, özel sektörün, yabancı sermayenin veya halk sektörünün ilgi göstermediği durumlarda, devlet önayak olacaktır.

K K K

DEMOKRATİK SOL PARTİ, ülke ekonomisinde spekülasyon kazanç kapılarını olabildiğince kapatmayı, sosyal adalet açısından zorunlu gördüğü kadar, üretken yatırımları artırabilmenin ve ekonomide sağlıklı yapısal değişikliklerin de önemli bir gereği saymaktadır.

Pazarın güncel akıntıları ve çalkantıları içinde geleceği öngörmeksizin savrulan bir ekonomi, hele spekülatif kazanç kapılarının ardına kadar açık bulunduğu ve üretkenlikten çok daha kârlı olduğu bir ortamda, sağlıklı yapısal değişikliklere yöneltilemez.

Ölü yatırımların, o arada taşınmaz mala yatırımın çekiciliğini sona erdirmek, aracılık aşamalarını sınırlandırıp kârsızlaştırmak, geleneksel veya modern tefecilik yollarını tıkkamak gibi caydırıcı önlemler bu açıdan gereklidir, fakat yeterli değildir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu gibi caydırıcı düzenlemeleri yaparken, bir yandan da, spekülatif kazanç arayışlarına yönelmenin psikolojik ve sosyal nedenlerini gidermeye çalışacaktır.

Bu nedenlerin başında, geleceğe güvensizlik gelmektedir. Ülkenin, özellikle de ekonominin geleceğine ve kendi geleceğine güvenle bakamayanlar, geleceği de gözeten yatırımlar yapmak yerine, günü gün etmeyi, kısa yoldan bol kazanç sağlamayı, maddi olanaklarını veya girişimciliklerini o yönde değerlendirmeyi yeğlemektedirler.

Toplumda örgütlenmeye, dayanışmaya ve işbirliğine yatkınlığın yerleşmemiş olması da, girişimcileri ve yatırım yapabilecek durumda olanları, geleceğe yönelik üretken yatırımlar için bir araya gelmekten büyük ölçüde alıkoymaktadır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, demokrasiye süreklilik kazandırarak; ve sosyal demokrasiyi siyasal demokrasiyle birlikte kökleştiren bazı ülkelerde olduğu gibi, verimli ve hakça bir düzenin toplumca özümsemesini sağlayarak; herkesi geleceğe güvenle bakabilir duruma getirmek için uğraş verecektir.

Örgütlenme, dayanışma ve işbirliği alışkanlığını toplum yaşamının her alanına yerleştirmek için çaba gösterecektir.

Sosyal güvenliği, herkesin kendi geleceğine güvenle bakabileceği, çalışamaz duruma geldiğinde geçim sıkıntısı çekmeden yaşayabileceği bir düzeye eriştirecektir.

Böylece, spekülâtif kazanç arayışlarının psikolojik ve sosyal nedenlerini ortadan kaldırmaya çalışacaktır.

Sosyal güvenliğin toplumda herkes için doyurucu düzeye eriştirilmesi, ekonomiye yük olmayacaktır. Çünkü bunun, spekülâtif kazanç eğilimlerini azaltıcı etkisiyle ekonomiye gelecek canlılık yaygın ve yeterli sosyal güvenliğin malf yükünü fazlasıyla karşılayacaktır. Kaldı ki, sosyal güvenlik, üretken yatırımlar için önemli bir tasarruf kaynağıdır. Bu açılarından, sosyal yararı kadar ekonomik yararı da vardır.

Böyle bir yaklaşımla, DEMOKRATİK SOL PARTİ, gelişmenin ve ekonomide yapısal değişikliğin en büyük engellerinden birini ortadan kaldırmış; hem caydırıcı hem özendirici önlemlerle, spekülâtif kazanç kapılarını kapatarak, üretkenlik yollarını açmış olacaktır.

~ ~ ~

Gelişmeyi ve ekonomide sağlıklı yapısal değişikliği güçleştirici bir başka etken de, ekonomik bakımdan uzun dönemde geçerli olamayacak ve yeni teknolojilere uyum sağlayamayacak kadar küçük boyutlu ve dar olanaklı işyerlerinin çokluğudur.

Fabrika düzeyine erişememiş, atölye ve çarşı düzeyinde kalmış bu işyerleri, ekonomik bunalımın pazarda yarattığı dalgalanmalar içinde çırpınmaktadırlar veya yok olup gitmektedirler.

Oysa bu küçük yapımevlerinde, kimi sanat ve meslek okullarından kimi de çekirdekten yetişmiş, yapıcı ve yaratıcı, üretken ve girişimci bir büyük güç saklıdır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu gücü de, gelişmenin ve ekonomide sağlıklı bir yapısal değişikliğin önemli bir kaynağı ve aracı olarak değerlendirecektir.

Bu gücü, küçük atölyelerin, sanayi çarşı ve sitelerinin dar kafesinde kurumaktan kurtaracaktır.

Bunlarla sanayi kuruluşları arasında sürekli işlevsel ilişki ve işbirliği için gereken olanakları hazırlayacaktır. Yatırımlarda tasarruf da sağlayıcı bir önlem olarak, gerek devlet sektöründeki gerek özel sektördeki sanayi kuruluşlarının,

birçok parçalarını ve girdilerini bu küçük işyerlerinden ısmarlamalarını bir düzene bağlayacaktır.

Küçük işyerlerindeki o yapıcı ve yaratıcı gücü oluşturan üretken insanları, aralarında birleşerek, bir plan içinde, ekonomik bakımdan geçerli boyutlarda ve nitelikte sanayiler kurmaya özendirecektir. Devlet, bunun için gerekli maddi destekle birlikte, gerekli eğitimi de sağlayacaktır.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, atölyelerdeki, küçük yapımevlerindeki sanatkârlarla, işçilerle, çıraklarla birlikte, esnafı da, çağdaş ekonominin pazarlama mekanizmalarına ve ileri teknolojisine uyum sağlayabilir duruma getirecektir.

Böylece ekonominin bu yaygın, dağınık ve gelişmemiş kesimini, gelişen bir ekonominin verimli insan gücü fidanlığına dönüştürecek ve ekonomide yapısal değişikliği temelden başlatmış olacaktır.

(Devamı yarın)

DEMOKRATİK SOL PARTİ
PROGRAMI

5.1.1985

18. Açıklama

DEMOKRATİK SOL PARTİ, özel sektör girişimcilerinin geleceğe güvenle bakarak yatırım yapabilecekleri bir ortam oluşturacaktır. Özel sektörde tekelleşme eğilimlerini önleyerek hakça bir yarışma ortamı oluşturmaktadır.

x

"Öncelikle güçsüzleri korumasızları gözetken DEMOKRATİK SOL PARTİ, dışlanan sektörün yapıcı yaratıcı çalışan insanlarıyla ilgilenmeyi, ve onları bozuk bir ekonomik düzenin dışladığı insanlar durumundan, hakça bir ekonomik düzenin içerdiği verimli ve üretken insanlar durumuna getirmeyi görev bilmektedir."

E K O N O M İ V E G E L İ Ŗ M E

IV

(Bu konunun ilk üç bölümü bundan önceki günlerde açıklanmıştır.)

E K O N O M İ D E Ö Z E L S E K T Ö R

DEMOKRATİK SOL PARTİ,

- * ekonominin sosyal adaletle birlikte güçlendirilmesini içlerine sindiren;
- * kendi çıkarlarını toplum yararıyla bağdaştırmaya çalışan; ve
- * ekonomik güçlerini siyasal güce dönüştürmeye kalkışmayan

özel sektör girişimcilerine geniş özgürlük tanıyacaktır; ve plan hedeflerine uygun yatırımlarında gereken devlet desteğini sağlayacaktır. Geleceğe güvenle bakarak yatırım yapabilecekleri bir ortam oluşturacaktır.

Özel sektörde olsun, devlet sektöründe olsun, geleceği düşünmeden kısa dönemli yüksek ve kolay kâr hesaplarıyla yatırım yapanların, planda belirlenmiş ölçütlere ve hedeflere göre değil güncel çıkarlara göre kurulup çalışan işletmeleriyle ilgili olarak devlet bir sorumluluk üstlenmeyecektir.

Ama plana uygun yatırım veya ülkenin geleceği uğruna belli riskler üstlenerek, uzun dönemli plan hedefleri doğrultusunda teknolojik atılım yapanlar; geri kalmış yörelerin kalkınmasına veya işsizliğin azalmasına katkıda bulunanlar, kendi ellerinde olmayan nedenlerle karşılaşabilecekleri güçlükleri aşmaya uğraşırken, devlet desteğini yollarında bulacaklardır.

Bu anlayışla, DEMOKRATİK SOL PARTİ, özel sektörün, sağlıklı gelişmeye hız katabilecek ve ekonomide geleceği de öngören yapısal değişiklikleri kolaylaştırabilecek girişimciliğini özendirecektir.

Özel sektörde tekelleşme eğilimlerini önleyecektir ve hakça bir yarışma ortamı oluşturacaktır.

E K O N O M İ N İ N D İ Ş L A N A N S E K T Ö R Ü

Özellikle nüfusu yoğun, işsizliği yaygın, ekonomisi durgun ülkelerde, o arada Türkiye'de, ekonominin, çalışan ve girişimci insan sayısı bakımından belki de en geniş sektörü, kâğıt üzerinde görünmeyen, hesaba kitaba girmeyen, istatistiklere geçmeyen bir sektördür.

Bu sektör, ekonominin kurumsal çerçevesi dışında kalan insanlardan oluşur. Düzenin çalışma ve geçim olanağı sağlayamadığı, ama yaşama dirençlerini kıramadığı, yaşamlarını emekleriyle kazanma güçlerini köreltemediği insanlardır onlar... İşportacılar, gezgin satıcılar ve onarımcılar, evlerindeki tezgâhlarda piyasaya

iş üretenler veya evlerinde parça başı iş yapanlar, ayakkabı boyacıları ve daha niceleri... Ele güne avuç açmaktansa, gecekondularının bir avuçluk bahçesinde analarının yetiştirdiği çiçekleri yoldan geçenlere ya da evlerden veya çöp bidonlarından topladıkları şişeleri, kutuları işyerlerine satan çocuklar...

Ekonominin dışlanan sektörü, bu çalışkan kadınlardan erkeklerden çocuklardan oluşur.

Devletin de özel sektörün de çözemediği işsizlik sorununa, onlar, kendi girişimcilikleri ve emekleriyle, küçümsenemeyecek ölçüde çözüm bulurlar.

Yaptıkları işler, toplumun gereksinmelerini karşıladığı ve ekonomik değer taşıdığı içindir ki, küçük de olsa bir gelir getirir.

Ama hiçbirinin yasal güvencesi veya sosyal güvenliği yoktur; haklarını koruyacak, üretkenliklerini ve kazançlarını arttırmalarına yardımcı olacak örgütleri yoktur; emeklerinin hakça karşılığını alıp alamadıklarını, araçlar tarafından aldatılıp aldatılmadıklarını denetleyebilecek bir kuruluş yoktur.

Birçoğunun işyeri ellerinde veya başlarında taşıdıkları tablalar, tezgâhlar, bohçalardır; uzaktan "zabıta" görünce "işyerleri"ni toparlayıp kaçacak yer ararlar.

Öncelikle güçsüzleri korumasızları gözeten DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu dışlanan sektörünün yapıcı yaratıcı çalışkan insanlarıyla ilgilenmeyi, ve onları bozuk bir ekonomik düzenin dışladığı insanlar durumundan, hakça bir ekonomik düzenin içerdiği verimli ve üretken insanlar durumuna erdirmeyi görev bilmektedir.

DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu amaçla:

- ✱ Dışlanan sektörde çalışanların, haklarını korumak ve durumlarını iyileştirmek üzere örgütlenmelerine yardımcı olacaktır.
- ✱ Onları kaçak iş yapar durumdan yasal iş yapar duruma getirecektir.
- ✱ Onlara sattıkları malları korkusuzca ve engellenmeksiz sergileyebilecekleri uygun yerler ayrılmasını sağlayacaktır.

* Onları sosyal güvenlik kapsamına girme olanağına kavuşturacaktır.

* Daha verimli, güvenli ve üretken işlere yönelebilmeleri için, onları, gerekli eğitim, önderlik ve kredi olanaklarından yararlandıracaktır.

İşsizlik sorununa, verimli ve üretken bir ekonomik yapı oluşturularak daha geçerli çözümler sağlanıncaya kadar, DEMOKRATİK SOL PARTİ, bu "dışlanan sektör"ü engellemek veya daraltmak yerine sağlıklı ve hakça kurallar çerçevesinde genişletmeye çalışacaktır. Geçim zorluğu içinde işsiz ve gelirsiz bekleyen ve henüz "dışlanan sektör"ün de yolunu bulamamış olan kadınları ve erkekleri, çocukları ve gençleri, evlerinde, piyasaya parça başı iş yapmaya özendirecektir. Onları, kendilerine sipariş verebilecek kuruluşlarla düzenli iş ilişkisi için girme olanağına kavuşturacaktır. Bunun için, ekonomik işlevli bir sosyal hizmet örgütü oluşturacaktır.